

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Oláh békülékenység.

Budapest, szeptember 19.

(v.) Huszonnégy órája már, hogy Mangra Vazul kijelentette békülési szándékát s a magyar nemzet még mindig nem ugrott ki a bőréből örömeiben. Pedig milyen csábító perspektívát nyit meg Mangra Vazulnak ez a nagylelkű kijelentése. Ha Mangra Vazul nem haragszik többé a magyar nemzetre, mely öröm lesz itt élni Hunniában! Akkor nem kell többé Erdélyt féltünk, s a magyar állameszme nyugodtan dölhet pihenőre és nemzetünk zavartalanul szentelheti minden munkáját s minden figyelmét a kulturális feladatoknak — egy szó, mint száz: lefoszlik rólunk minden gond, mihelyt megbékül Mangra Vazul. Már pedig Mangra Vazul éppenséggel ezt akarja: békülni. Megunta az agitátorságot s hajlandó hazafivá lenni a változtatóság okáért. Mindezt megizente a magyar nemzetnek egy aradi oláh ujság hasábjain, s most nyilván várja otthon a hálásan megilletődött magyarságnak ünnepies hódoló üdvözléseit.

Mi azonban a polgári érdemért kijáró cserkoszoru helyett kényszerzubbonyt küldenék Mangra Vazulnak. Ez az ur tisztára meg van bolondulva. Amennyire a távolból megállapítható a diagnózis, szegény feje a nagy-zolás hóbotjának lett a nyavalyása. Békülni akar a jámbor. Kivel? A magyar nemzettel? Hát haragban voltak egymással a magyar nemzet és Mangra Vazul? A magyar nemzetnek az a része, amely ráér politikai mikroszkópiával foglalkozni, talán észrevehette Mangrát a dákóromán izgatónak nyüzsgő rovarhadában. De haragudni rája vagy a véle egyszerűekre, ilyen bolondot a magyar nemzet nem tett soha. A mi karavánunk nyugodtan folytatta útját, nem törődve a nyomán felhangzó csaholással. Ment szépen

előre; aki utjába állott, azon végiggázolt; akik megdobálták kövel, vagy sárral, azokat megtanította emberségre; s akik vásott kölykök módjára a nyelvüket öltögették rá, azokra ügyet sem vetett. A magyar nemzettel ezeknek az uraknak nem lehet megbékülniök, ők csak meghódolhatnak a magyar állameszmeinek. Békülni és hódolni két különböző dolog. Ezt az árnyalatot van szerencsénk a Mangra Vazuloknak figyelmébe ajánlani.

A Mangra ur békülési szándékának persze megvan a maga bonyodalmas szertartása. Ugy képzeli ő a dolgot, hogy az oláhság összeül egy nemzetgyűlésre és megválasztja a maga meghatalmazottait, akik aztán kialakulnak és megkötnék a békét a magyar államhatalom képviselőivel. Ennél olcsóbban Mangra Vazul nem adja. Az ő szemében két egyenlő rangú és egyenlő súlyú tényező szerepel itten: az egyik a magyar államhatalom, a másik az oláh izgatók csapatja. A tárgyalásokat ő tehát *de puissance à puissance* vezetendőknek képzei. Lát maga előtt egy zöld asztalt, annak az egyik felén ő felségének magyar miniszterei ülnek, a másikon pedig a Mangra Vazulok; a Mangrák előterjesztik feltételeiket, a magyar királynak hivatalos tanácsadói ráállanak e feltételekre, s ez esetben — de csakis ebben — kész a kötés és létrejö a nagy frigy, amely állandó békét terem az eddig meghasonlott testvérnemzetek között. Semmi kétség, Mangra Vazul meg van háborodva. Ha nem ment volna el az esze, ilyen badar dolgokat nem írta le a pennája. Nem békekötés útján foglalhatja el a románság a maga helyét a magyar politikai nemzet közéletében, hanem — ismételjük — meghódolás útján. Eddig passzivitásban voltak az urak. Mit jelentett ez a passzivitás? A magyar állameszmeinek konok megtagadását. A magyar alkotmányok semmibevevését, passzív forra-

dalmat a magyar politikai nemzet ellenében. Ha ráuntak eddigi szerepükre s ha kivágyakoznak abból a kinos helyzetből, amelybe a maguk hibái révén jutottak, akkor csak egy módon teljesülhet kívánságuk: szakítaniuk kell a passzivitással. Meg kell tagadniuk azt a mulat, amely egyetlen nagy pártütés volt a magyar állameszme, a magyar alkotmány és a magyar nemzet ellen. A kátyuból, amelyben ügyük megrekedt, csak egyetlen egy száraz ösvény vezet ki: a magyar nemzet alkotmányos életének útja. Alkudni velük nem fogunk, mert nincs mit koncedálnunk nekik. Ha önként rugják el lábaink alól a passzivitás gyékényét, ha fenntartás nélkül beleolvadnak az egységes politikai nemzetbe, akkor ám küzdhetnek az alkotmány által megengedett minden fegyverrel érdekeikért és aspirációikért. De persze előbb le kell mondaniuk minden olyan érdekről, amely nem fér össze a magyar állameszmevel, s le kell magukról hántaniuk minden olyan igyekvést, amely tulmegy a magyar nemzet létfeltételein és alkotmányos jogain. Forradalmárokból állampolgárokká, izgatókból a magyar alkotmány hitvallóivá kell átvedleniök. Ha ezt megteszik, azonnal helyreáll a béke. Minden más esetben a magyar nemzet nyugodtan ballag tovább a maga pályáján s folytatja jogrendjének megtámadói ellen a maga hatalmi eszközeinek alkalmazását.

Ugyancsak a Mangráék lapjában más huron is pengetik a békülés nótáját. Egy névtelen szerző a magyarországi és erdélyi románság szolidaritásának jövődjéről értekezik ott. Magához ehhez a témához mincünk nincs szavunk. A magyarországi és az erdélyi oláh urak maradhatnak együtt, vagy bomolhatnak széjjel — nekünk ehhez semmi közünk, ez tisztára az ő házi ügyük. Ha együtt maradnak a passzivitásban, akkor együtt bírjuk le őket; ha különválnak, akkor

T Á R C A.

A hatodik érzék.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Feszl Géza.

Mi volt az első tükör, az, amelyikben először ismerté föl a saját arulatját valamelyik ősanánk? — Egy esőndes tónak sima tüköre!

Milyen esőndes tónak sima tüköre az a községes és ma már minden eredetiségéből kivetkőzött tünemény. Az első fölfedezés hihetőség rémületet ébresztett, valószínűleg megfutamodásban nyilvánult az első hatás. Mikor pedig óvatos léptekkel visszavezette a tó partjához ősanánkat a kíváncsiság és kandi szemmel ismét belenézett a tónak sima tükörébe, kétség-telenül újabb megdöbbenés követte a rejtélyes látványosságot, vagyis azt, hogy: ime még mindig ott settenkedik az az ismeretlen valaki... Végül, midőn a rejtélyes iránt érdeklődő ősanya párjával együtt tért ismét vissza a parthoz, mikor ugyanis kettesben szemlélték a tüneményt és kölcsönösen fölismerték a víztükörből visszaverődő két alakban egymást, csakis akkor vezethette rá szemlelet és tapasztalás a kezdetleges emberi gondolkodást arra, hogy ez éppen oly természetes jelenség, mint az, mikor napsütötte tájon cserjék, bokrok és fák tövéből árnyék indul ki és mint az, mikor az ősi felleg húzza árnyékát a réten.

Milyen esőndes a gyermek előtt az első bepillantás az üvegtükörbe, melyből a saját bámuló szemepárja tekint vissza rá. Aljlon bár mellette az oktató szülő vagy dajka, azért ő apró kacsoját, karját, ruháját vizsgáló szemmel mégis nézegetni fogja és váltakozva összehason-

lítani azzal a csodával, amelyet a tükör mutat. A csoda gyakorta ismétlődik, az ismétlődés megszűli a megszokást és a megszokás a csodák lajstromából egyet törül.

De még esőndesebb, nemcsak a gyermekre, hanem a felnőttek egész tömegére nézve a homoru tükörből előre vetett látomány. A természetudományi laboratóriumoknak ez a hatóságos játékszere az üres virágtartóba belevárással a látszatot, mintha nefelejes-csokor volna benne, máskor ismét a saját énünknek élethű mása kilép elénk a puszta levegőbe, ha mosolygunk, akkor mosolyog, ha rémülünk, akkor rémületet mutat a hasonmás is... de egy újabb közeledő lépésünk következtében hirtelenül szét-foszlik és megsemmisül, mivelhogy ez a husnak és vérnek és elevennek látszó és a saját külsőnket meglepő élethűséggel visszazugárzó látomány nem volt más, mint üres látszat, optikai csalódás, tárgyaltalan levegő.

De mindezeknél sokkal esőndesebb az a tükör, melyből minden szín, minden alak, minden hang, melyből mindaz, mit a szem belát, mit a kebel beszívhat és mindaz, mit a sejtelen élethez hihet, melyből az egész univerzum visszatükröződik — vagyis az emberi agy. Ez az a csodálatos alkotás, mely által a természet önmagát glorifikálja, mert itt találkoznak egymással az anyag és az eszme. Itt fogamzik meg a materiális világ mint gondolat és itt válik igazsággá az eszme, bár örökké rejtély maradjon is az emberi agy keletkezési történetének részletes mikéntje és legvégső oka, de nem rejtély és nem bonthatatlan titok sem az a szereplő, melyet az agy a nagy természetben betölt, sem pedig az a funkció, mely által termeli és megszüli és párosítja azt, aminek ő a kizárólagos szülőföldje: az eszmét, érzést, gondolatot.

A tükör egy üveg- és egy higanyrétegből áll, az emberi agy pedig: foszforból, vízből, zsi-radékból és vértartalomból. Ideig-óráig reagál ez is, az is; addig, amíg el nem homályosul. Az üvegtükör, kellő vigyázat mellett — föltétlenül tovább. Amde míg az üvegtükör csak a formát és a színt, vagyis a néma képet adja vissza és ezt is csak addig, míg az objektum, melyet visszazugárzó, a tükörlappal kommunikál (mert hiszen a következő pillanatban nyoma sem marad a végbement reflexiónak), addig az agy befogadja mindazt, mit a szem belát, mit a hang, íz, illat közvetít és amit a tapintás tudomásunkra hoz, befogadja pedig mindezt nem egy rövid pillanatra, hanem megrögzített utóhatással, egy egész életre. Az agy életműködésének kipuhatolását célzó tudományos kutatások dióhéjba szorított végeredménye az, hogy minden, ami a lélekre pszichikai értelemben hatást gyakorol: egytuttal fizikai értelemben is hatást gyakorol az agyra. A természetudomány vivmányaiba alapított világfelfogásnak ez az a sarkalatos tétele, melyből kiindulva lehetségessé válik: fizikai alapokra fektetni a pszichológiát. Bizonyos, hogy az az iskola, melynek egyik alapvető tételét idéztük, viharként támadta meg a jámborság, vallásosság és becsületesség tradicionális fogalmait és egy amint az orkán tövestől tépi ki a fát, azonképpen gyökerestől tépte ki a tömegek lelkéből a morált. Ez azonban nem ok arra, hogy szemet hunyjunk a földérett igazságok előtt, mert ha csakugyan éppen olyan hatással van és ugyanolyan végzetes eredményt idéz fel az emberre nézve az igazság, mint az éjjeli pillére a lámpafény, akkor az volt a gondviselés könyvében megírva mint predestináció: hogy az embert a világosság ölje meg. Különböztet a prognosztikon nem ilyen borús. A természetudományok vívmányai és az azokból levont következtetések csak

külön bánunk el velük. De van ennek a cikknek egy része, melylyel igenis kell foglalkoznunk. Az együttmaradásra azzal az érveléssel hívja fel a cikk az oláhokat, hogy az erdélyi nagyfejedelemiség különállása a magyar közjog szerint megszünt s többé semmiféle formában nem restaurálható. Ime Mangra Vazulnak már akad egy társa a nagylelkűségben. Ah, hát méltóztatnak már csakugyan elismerni, hogy az unió befeszített dolog, amelyre nem lehet többé visszatérni? Ugyan mikor méltóztatott ezt az új igazságot felfedezni? Mikor a memorandumot csinálták az urak, akkor bezzeg még más volt a nézetük. Akkor még követelték pökhendi módon az osztrák császártól az unióról szóló törvény felbontását. S érveltek a követelésük mellett azzal a vakmerő argumentummal, hogy az oláhok nem tartoznak az államjogi tényre elismerni, mert az ő alkotmányos hozzájárulása nélkül jött a létre. Hát a két álláspont közül vajon melyik az igazi? Ha nem érvényes az unió, minek érvelnek most vele az oláhok szolidaritás mellett? Ha pedig érvényes, akkor hazudtak s pártütést követtek el a memorandum szerzői.

Hiába minden erőlködés, a nagylelkűség főgája alól kilátszik a nemzetiségi perfidia lólába. Ha békülni akarnának ezek az emberek, akkor kellene kezdeniök, hogy dezavualják egész multjokat. Nem békülni akarnak ők, mert irtóznak a lojalis meghódolás gondolatától, hanem ki akarnak kemeredni a passzivitás hinárából, hogy megnyissák a nemzetiségi küzdelemnek egy új fejezetét: azt, amely a magyar államelmélet megrostrolásáról fogna szólan.

Ezért van az, hogy nem teszik le a forradalmi állapot fegyvereit, hanem alkudozásra szőlőlják a magyar államot s a magyar nemzetet. Alkudozás nélkül ha rálépnek az alkotmányosság terére, szívesen látjuk őket, örömet fogadjuk mindenkinek lojalis közreműködését a magyar államiság kiépítésében. Érték be a megtértek azzal, hogy a multakért nem fogunk rekrimálni. De csupán a bünbocsánatra vagyunk készek a megtértekkel szemben. Ellenben semmiféle alkudozásokba nem elegyedünk azokkal, akik a passzivitás hagyományaihoz ragaszkodnak.

Mit Rebellen unterhandeln wir nicht!

Évtizedek óta hatnak. A megreformált gondolkozás rázkódással járt, az idők szakere zökkent egyet, mivelhogy újabb csapásra tért. Ha újabb évtizedek multával majdan megtanították a szomorú eredmények az embert arra, hogy ne csupán fizikai igazságokat vezessen le a fizikából, hanem erkölcsi igazságokat is, akkor majd véget ér az a disharmonia, mely manapság a vallásos és tudományos világfelfogás közt fennáll.

— A fizikai, illetőleg fiziológiai alapokra fektetett pszichológiának alapvető tétele, hogy a lélekre gyakorolt benyomás mindig és mindenkor azonos az agyvelőre gyakorolt benyomással, vagyis az agyban végbemenő fizikai procedurával. Ebből következik, hogy az agyra gyakorolt hatást a benyomások szakadatlan sorozatát gyakorolja minden, amit a látás révén ismerünk, éppen így mindaz, ami hangok útján rezegteti meg a lelkünket, de ugyanígy az is, ami mint íz vagy szag vagy tapintás kisebb-nagyobb hatással volt ránk. Van-e épp érzékű ember, aki ne tudná behunyt szemmel maga elé varázsolni gyermekkorának képeit, a helyrajzi viszonyokat, amelyek megváltoztak, a játszótársakat, akik elkallódtak, az első ismerősöket s ezek közül különösen a zord vagy barátságos alakokat, akik régen meghaltak. A hatás intenzivitása a visszaemlékező képességgel arányban áll. Gyakran emlegetjük, hogy a rég lejárt gyermekélet apró epizódjaira milyen élénken emlékezünk vissza. Ettől a tapasztalástól teljesen elkülönítve tesszük szavát, hogy az élet kezdetén mennyire fogékonyak voltunk minden apró öröm, minden apró szomorúság iránt. Ha e kettőt egybevetjük, önként jelentkezik a magyarázat. Azért oly maradóan a gyermekkori emlék, mert annyira élénk a gyermek lelkére gyakorolt hatás. A pszichikai behatás pedig azért élénkebb, mert az egész gyermeki test. tehát az agy is sokkal ér-

BELFÖLD.

A miniszterelnök Budapesten. Széll Kálmán miniszterelnök, aki az utolsó napokban rátóti birtokán időzött, holnap reggel visszatér a fővárosba. Holnap délután ugyanis minisztertanács lesz, amelyben a miniszterelnök résztvenni óhajt.

A bihari szabadalvupárt és a kormány. Bihar megye szabadalvú pártja ma Széll Kálmán iránt kifejezett őszinte bizalommal manifestálta a kormányhoz és politikájához való ragaszkodását. Hegyesi Márton elnök egy lojalis beszédben megcáfolta az azt a mesét, hogy a biharmegyei szabadalvú párt követelte Tiszáéktól a kormányfőből való kilépésüket. Tiszta István már nyilatkozott. Most, ugymond az elnök, a pártnak is manifestálnia kell, hogy ily követelés tőle távol áll, mert mint Széll Kálmán kormányra lépésekor, most sem lát semmit, amely e párt bizalmát a Széll-kormány szabadalvúságában megingatná. Ugyancz az álláspontot fejtegette Örley Kálmán országgyűlési képviselő is, hangsúlyozva, hogy a Széll-kormány a leghivebben propagálja a szabadalvú irányt s így semmi ok, hogy a párt felszólítsa Tiszáékat a szabadalvú pártból való kilépésre. A pártgyűlés az előterjesztéseket lelkesedéssel elfogadta. Végül szóba került Goldis Jánosnak püspökké történt megválasztása és a párt elhatározta, hogy lelkes hívőt üdvözölni fogja.

Két beszámoló. Sámuel Lázár országgyűlési képviselő most sorra bejárja diósi választókerületének közsegeit és mindenütt lelkes fogadtatásban részesítik választói. Vasárnap Diósdon mondotta el beszámoló beszédét.

Köszönetét nyilvánította választói bizalmáért s visszatértint a lejárt mozgalmak illúzióinak eseményeire. Az elismerés meleg szavaival emlékezik meg báró Bánffy Dezső kormányelnökségéről, annak erős nemzeti érülettel áthatott demokratikus és szabadalvú irányzatáról, melyet teljes meggyőződéssel és kitartással támogatott. A kitört politikai harcok egy pártközi egyezmény vetett véget, melynek létrehozásában teljes odaadással és nagy sikerrel fáradozott a szabadalvú pártnak egy nagytehetségű és kimagasló alakja, Széll Kálmán, kinek üzeneten, sőt személyes és anyagi áldozatokkal járó bekoalkója általános megnyugvást és közbizalmat keltett. Teljes bizalommal és minden hátsó gondolat nélkül — ugymond — magam is támogatom ezt a kormányt, melynek elnöke és pártunk vezére, mint Deák Ferenc hű tanítványa, a szabadalvú politikának mindig tántoríthatatlan híve volt a multban és mint tényei mutatják, visszautasítja és visszazorítja a fel-felbukkanó reakcionárius áramlat minden jelenségét. A pártgyűlés és üléseivel nagy vívmányát éppen abban látom, hogy az a szabadalvú párt elveinek értelmétől hagyása mellett, ezen párt elvei alapján létesült és fontos ezen egyesülés nemcsak politikai, hanem talán még inkább társadalmi és gazdasági szempontból, főképp Ausztriával fennálló viszonyunknál fogva. Majd arra utal, hogy a kormánynak és társadalomnak nem lehet fontosabb és szebb feladata, mint az, hogy a munkásságot, ha az bár-

zékenyebb minden fizikai behatás iránt, semmint a fejlődés későbbi stádiumaiban. A lány viaszka mély barázdát vés az a nyomás, amelyik a szilárdabb viaszkrétegen alig észlelhető nyomokat hágy maga után.

Az öt érzék révén korrespondál a rajtunk kívül álló világgal, amelyik az agyvelőnkben képződik. Ami ezen az öt közlekedési uton behatol, az az, amit a lelkünkbe beszívunk. És azok a behatások, melyeket a lélek műhelye vagyis az agy egyszer megrögzített, azok egymással közlekednek, egyesülnek, keresztelődnek: és ez a procedura a gondolkodás. Az agyvelőnkben kifejlesztett gondolat- és érzelmvilág minősége pedig mindig és minden esetben a világra hozott gyermeki agyvelőben szunnyadó inklinációtól, valamint ama behatásoktól függ, amelyeket multunknak első percétől a jelennek utolsó pillanatáig fölvevünk magunkba.

Az öt érzék középpontja a hatodik: az agy. Alakja, súlya, formája, terjedelme és alkotó elemeinek kémiai aránya dönt a szellemi értéke fölött. A normális ember agyának súlya három font, a hülyéké kettő, zseniké meghaladja a négyet is. Schiller Frigyesé volt a legnagyobb agy, legsúlyosabb Cuvieré. Rendkívüli méretű volt Cromwell, Byron, Nagy Napóleóné.

Aki pedig nem elégszik meg a természet háztartásából ellesett jelenségek külső körvonalával, hanem a gondolatképződés mechanikáját részleteiben akarja megismerni, az barangoljon ki tavasszal az erdőbe, tanulmányozza önjerejéből a fák tövében nyíló vadvirágok fejlődésének minuciózus mikéntjét és ha már kifáradt a megfigyelésben, akkor hallgassa meg azt a szfinxet, amelyik a lombok között susog és a Nagy Ismeretlenről és a végtelenség rejtelmeiről mesél...

mely téren nyilvánul is, megbecsülésben részesítése és az előlételet megszüntetése, minden téren szorgalmas munkára buzdítson és a közzgazdaság minden ágazatát jóakaró és erénytelő gondozásában részesítse. Ugy fogja fel és így értelmezi Széll Kálmán miniszterelnök programját és utóbb Szeeden mondott szép beszédét, mely rövid és világos szakvokban vázolja a kormány álláspontját. Áttérve a jövő feladataira, azon reményének ad kifejezést, hogy a pártgyűlését követni fogja a politikai barátság és a közös törekvés által teremtett szolidaritás. Szólok végül a parlament legközelebbi teendőit vázolja általánosságban és a kerület érdekében teendő intézkedésekre való különös utalással.

A beszámoló után a választók ragaszkodásuknak és szeretetüknek adtak kifejezést.

A keceli választókerület országgyűlési képviselője, dr. Tarajossy Sándor is a mult vasárnap számoit be választóinak az utolsó parlamenti ülésszak eredményéről. Beszédét választói élénk tetszéssel fogadták és nevükben dr. Kerkápoly Károly mondott rövid köszönet beszédet, biztosítva Tarajossyt a választók szeretetéről és bizalmáról. A beszámoló után banket volt és onnan a következő táviratot küldték Széll Kálmán miniszterelnöknek:

Dr. Tarajossy Sándor, a keceli választókerület országgyűlési képviselőjének beszámolója alkalmából összegyűlt választók Nagyméltóságának tiszteletteljes üdvözlötökét küldik, működésére sikert kívánnak és áldást kérnek.

A bank és a kiegyezés.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, szeptember 19.

Az osztrák-magyar bank ma közgyűlést tartott, amelyen a részvényesek a magyar és osztrák kormány és a bank igazgatósága közt létrejött megállapodásokhoz nagy többséggel hozzájárultak.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

A közgyűlést dr. Kautz Gyula főkormányzó a következő beszéddel nyitotta meg:

Igen tisztelt közgyűlés! Szívöböl üdvözlöm a megjelent urakat és konstátálom a mai közgyűlés határozatképességét. Egyben utalok e mai ülés rendkívüli jelentőségére és fontosságára. Alig van olyan közgyűlés, amelynek határozatai az döntései a bank sorsára, sőt az egész közzgazdasági életre olyan nagy befolyást gyakorolhatnak, mint a mai. Ez okból annak a meggyőződésemnek adok kifejezést, hogy a tisztelt urak gyakran tanusított böles belátással és megfontolással, minden idevágó mozzanatnak személyes kérdésektől nem befolyásolt, szigorúan tárgyilagossággal megvizsgálása után olyan határozatokat fognak hozni, amelyek egyrészt a bank érdekének, másrészt azonban az összesség érdekében is megfelelnek. Ezzel megnyitom a mai ülést és kérem a főtítkár urat, hogy a főtanács előterjesztését olvassa föl.

Mecsenffy főtítkár erre fölolvassa a jelentést, amely elmondja, hogy a két kormánnyal a jövőbeni bankszabadosalm tárgyában folyt hosszas és bonyodalmas tárgyalások és ezzel kapcsolatosan a banknak a monarchia valuta-szabályozásában való további közreműködéséről folytat tárgyalások lényegükben már 1897. márciusban fejeződtek be. A bankon kívül eső okok azonban megakadályozták, hogy a tárgyalások eredménye a mai napnál előbb terjesztessék a közgyűlés elé határozathozatal végett. Így történt, hogy az időközben a szabadosalmat az 1897-iki, illetőleg 1898-iki közgyűléssel egyetértőleg az alapszabályok eddigi rendelkezései alapján két ízben ideiglenesen meghosszabbították egy-egy évre és végül beállott a szükség annak, hogy arra az esetre, ha a monarchia két állama között a kereskedelmi- és vámszerződés az 1907. év leteltével nem újították meg, aminek következtében a bank szabadosalmán 1910. év december 31-ike helyett már 1907. év december 31-én kelene letelnie, pót egyezmény köttessék a két kormánnyal. Ez az egyezmény a banknak a nélküli, hogy a módosított alapszabályok 107-ik cikkének rendelkezéseit érintően, megfelelő kárpótlást biztosít a szabadosalmnak időnek előtte megszüntetéséről. A mai naprend tárgyaira vonatkozó összes előterjesztéseket a naprenddel együtt beküldték a közgyűlés tisztelt tagjainak, azokkal a pótlásokkal együtt, amelyek az első szétküldés óta szükségessé váltak. A közgyűlés tehát az ügy teljes ismeretével határozhat az új szabadosalm elfogadására és az egyezmény megkötésére vonatkozólag a főtanácsnak esetleg adandó meghatalmazás fölöl. A főtanács nézete az, hogy a tárgyalások eredményeit semmi tekintetben sem ártanak a részvényesek érdekeinek. Ha egyrészt áldozatot hoznak is, másrészt engedményeket sikerült elérni. Rendkívüli értéket tulajdonít e tekintetben a főtanács a módosított alapszabályok 107. cikkének, amelynek rendelkezései a bank főállását a ma szóban forgó szabadosalm leteltével, vagy megszüntével jegy kibocsátási szabadosalm nélkül is biztosítják, továbbá annak, hogy a tartalékalap devizaiban elhelyezett azsió-tartalék, vagy az ugynevezett aranyárfolyamnyereség, amelynek összege 13,525,166 forint 55 krajcár osztrák értékben, véglegesen a bank kizárólagos és korlátlan tulajdonában marad.

A főtanács továbbá a bank módosított szerve-

zetében nem lát semmi olyast, ami általában megengedhetetlen volna, vagy a monarchia bankjegyűgét veszélyeztetné, sőt ellenkezőleg, meg van győződve, hogy szakavatott és kötelességtudó főtanács a módosított alapszabályok mellett is képes lesz a bankot kikerülhető nagyobb veszteségektől megővni és a monarchia bankjegyűgének minden veszélyeztetését sikeresen megakadályozni. Ebben a törekvésben, amely a jövődéli főtanácsnak is kötelessége, a két kormány is rendkívül érdekelt, van és bizvást föltehető, hogy megteszik a magukét e törekvés előmozdítására.

Még egy körülmény hívja fel a főtanács a közgyűlés tisztelet tagjainak figyelmét. Míg a monarchia egyik államában a banktörvény kihirdetése a parlament határozata alapján fog megtörténni, a másik államban az a kihirdetés az 1897 december 21-iki törvény (bir. törvénytar 141. sz.) 14. §-a alapján várható. A főtanács ismeri az utóbbi eset jelentőségét, de nem érzi magát hivatottnak arra, hogy ebből a körülményből okot merítsen a pénz- és bankjegyűg végleges rendezésének tovább halasztására és a belső politikai zavarok kiállítására. A monarchia gazdasági életének sürgős szüksége van szilárd állapotokra.

Ebből a szempontból a főtanács elfogadásra ajánlja a közgyűlésnek a létrejött megállapodásokat, de azzal a megjegyzéssel, hogy ezek a megállapodások felbonthatatlan egészet alkotnak. Csak egy pontnak a módosítása is megdőntené az összes megállapodásokat.

(Indítványok.)

Ehhez képest a főtanács a következő indítványokat terjeszti elő:

1. A közgyűlés elhatározza, hogy a bankszabadalomnak 1900. január 1-től 1910. december 1-ig való meghosszabbítását az osztrák-magyar bank előterjesztett módosított alapszabályai és a jelzáloghitel-osztály szintén módosított alapszabályai alapján elfogadja.

2. A közgyűlés felhatalmazza a főtanácsot, hogy az Osztrák-Magyar Bank nevében az osztrák császári és királyi pénzügyminiszterrel és a magyar királyi pénzügyminiszterrel egyezményt kössön:

a) a bankszabadalomnak 1907. december 31-én való esetleges megszűnéséről;

b) *tíz-tíz új főkintézetnek* a monarchia mindkét államában 1900., 1901. és 1902. években belől való létesítéséről;

c) *tízkoronás bankjegyek kibocsátásáról* a ...iki császári rendelet, illetőleg az 1899-iki ... törvények értelmében;

d) az 1894. július 24-iki egyezmény végleges rendezéséről és arról, hogy a két pénzügyi kormány *ezüst forintok* kiszolgáltatása ellenében újabb 32 millió osztrák értékű forintot helyezzen el az osztrák-magyar banknál országos aranypenzben;

e) az osztrák-magyar bank ingatlanainak és fundus instructusának mérlegszerű megbecsléséről.

3. A közgyűlés felhatalmazza a főtanácsot, hogy az osztrák-magyar bank nevében a cs. és kir. pénzügyminiszterrel új egyezményt kössön az eredetileg 80 millió o. é. forintot tett államadosságra vonatkozólag az előterjesztett megállapodások értelmében.

Kautz főtanácsos a tanácskozás módjára nézve azt ajánlja, hogy az általános és a részletes vitát foglalják össze, mert így mindenkinek alkalma lesz nézetét kifejezésre juttatni, másrészt a főtanácsnak és képviselőinek is lehetővé teszik, hogy esetleges kérdésekre és interpellációkra felvilágosítást adhasson és némely lényeges pontokat behatóbban megokoljon. Ezzel megnyitja a tanácskozást.

(A vita.)

A vitát dr. Magg kezdte, a ki hosszasan fejtegette, miért ellenzi a főtanács indítványainak első pontját. Három okot hoz fel a javaslat ellen, ugyment: a két állam teljes paritását, a két főintézet, illetőleg a két igazgatóság új állását és azt, hogy az új alapszabályok a bankot teljesen függővé teszik a kormányoktól. Ellenzi továbbá az indítványok harmadik pontját, amely a harminc milliós adosságra vonatkozólag kötéendő új megegyezésről szól. Végül feltétlenül megkívánja, hogy az új alapszabályok alkotmányos uton jöjjenek létre és ez okból a 14. §. hosszas fejtegetése után a következő indítványt terjeszti elő:

A szabadalom meghosszabbításáról és az alapszabályok módosításáról való határozathozatal elhalasztandó addig, míg a cs. kir. kormány nem nyeri meg a Reichsrath hozzájárulását az idevágó javaslatokhoz. A főtanács felhatalmazandó, hogy a kormánnyal a mai állapotok ez időpontig való fenntartására nézve tárgyalásokat kezdjen.

Kautz főtanácsos kéri a felszólalókat, hogy a politikai viszonyokat ne vonják be a vitába.

Dr. Scharf részvényes Magg-gal polemizál és tagadja, hogy a banknak jövőre kevesebb szabadsága lesz, mint eddig volt. Ellenzi a határozathozatal elhalasztását.

Bauer részvényes kérdést intéz a főtanácshoz a két állam paritásáról a banküzletiek tekintetében.

Eraba városi tanácsos Bécs község nevében kijelenti, hogy mivel az előterjesztett megállapodások

Ausztriára jóval nagyobb terhet rónak, mivel a banktörvényt a 14. §. alapján akarják életbeléptetni, ezt pedig Bécs város képviselői törvénytelennek tartják és mivel az új megegyezés a magyar államnak az osztrák állam rovására nagy előnyököt nyújt, Bécs város jelenlévő képviselői a főtanács indítványa ellen fognak szavazni.

Dr. Haack a kereskedők szempontjából ellenzi a főtanács indítványait.

Több szólok nem lévén előjegyezve, dr. Kautz berekeszti a vitát és behatárolva foglalkozik dr. Magg indítványával. Dr. Magg felfogása — ugymond — azon alapszik, hogy a paritásos rendszer nem felel meg a jó bankszervezetnek és megnéhezíti a bankigazgatás céljainak elérését. A paritásos szervezet egyszerű és természetes kifolyása annak az elvnek, hogy itt két egyenlő jogu államról van szó, amelyeknek mindegyike egymástól függetlenül adja meg a szabadságot, tehát mindegyiknek joga van befolyást gyakorolni a bankra a szervezet utján is. A főtanács és az igazgatóságok viszonyáról az a véleménye, hogy a szorosabb és egységes érintkezés üdvösen fog hatni az ügykezelés egyszerűsítésére és esetleges sürűlőségek eltorúlására, különösen pedig lehetővé fogja tenni a bankjegy valóban jó, egységes vezetését. Attól nem kell tartani, hogy az új szervezet révén ugyszólván még egy bank fog keletkezni. Ez nem áll, mert az egész szervezet azon az elven alapszik, hogy ebben a monarchiában, mint sok más dologra nézve, egy bankjegy nézve is, legalább jó időre még egységre van szükség. Még csak két részre sem lehet osztani a bankot. Ezt soha nem is kérte egy magyar kormány és egy magyar parlament sem. A jegybank függetlenségére sem fog csorbát szenvedni. Hogy a kormányoknak nagyobb befolyást engednek a bankügyek vezetésére, annak oka az, hogy mind a két állam nagy áldozatokat hoz a valuta-szabályozás végrehajtásáért, amiért méltányos, hogy nagyobb ellenőrzési joguk is legyen. Az állam és a bank különben sem állanak egymással olyan viszonyban, mint két ellenséges hatalom.

A 14. §-ra nézve helytelennek mondja, hogy a bankszabadalom kérdéséből politikai kérdést akarunk csinálni. Az a kérdés, hogy a 14. §. alkalmazandó-e vagy sem, nem tartozik a bank hatáskörébe. A főtanács különben ebben a kérdésben is teljesítette kötelességét és a bank érdekeinek biztosítására bizonyos kikötéseket tett, amelyeket a két kormány el is ismert. Felkéri a főtítkár, hogy a két kormánynak erre vonatkozó átiratát olvassa fel.

Mecsenffy főtítkár a paritás ellen fölhozott kifogások ellen érvel, ezután felolvassa a kormányoknak a bank kormányzójához intézett két átiratát, amelyek azt az eshetőséget tárgyalják, hogy az osztrák parlament nem fogadná el a 14. §. alapján életbeléptetett szerződéseket.

Dr. Kautz kormányzó: Aggodalmak merültek föl az 1903. évre nézve. Azt hitték, hogy ha a kereskedelmi- és vámszövetség megújítására vonatkozó tárgyalások nem vezetnének kedvező eredményre, a bank abba a helyzetbe jutna, hogy két állam egységes bankjaként működne, amelyeknek vámterülete két részből áll. A kormányzó nem hiszi, hogy a két államnak nem sikerülne a mindenesetre meglévő differenciákat megszüntetnie, kijelentéssel, hogy a két kormánytól azonos átiratot kapott, amely az erre nézve táplált aggodalmakat eloszlatja. Azt hiszi, hogy az átiratok felolvasásával kifelé is megnyugtató hatást fog elérni s ezért felolvassa felhatalmazását a következők kijelentésére: Az osztrák cs. kir. és a m. kir. kormány a két állam gazdasági érdekeinek latbavetésével abban állapodott meg, hogy a két állam önrendelkezési joga alapján a vámterület közösségét a jelenlegi állapotok keretében 1907. december 31-ig fenntartják. Ebben a megállapodásban belevettek olyan rendelkezést is, amely biztosítást nyújt az ellen, hogy az egyik állam sem tesz más intézkedést és nem tér el egyoldalul a megállapodástól. A kormányzó végül a közérdekre és a bank érdekeire való tekintettel kéri a közgyűlést, hogy a főtanács által előterjesztett indítványokat, minden politikai vitás kérdéstől függetlenül fogadja el.

A közgyűlés azután egyenként szavazott a főtanács indítványai fölött. A bankszabadalom meghosszabbításáról szóló 1. indítványt *valamennyi szavazattal 18 ellenében*, a többi pedig szintén *tulnyomó többséggel fogadták el*. Magg indítványa fölött nem szavaztak. A szavazás befejeztével a kormányzó berekesztette a gyűlést.

Bécs, szeptember 19.

Az osztrák-magyar bank mai közgyűlésén felolvasták a két pénzügyminiszternek egy azonos átiratát is, amely az úgynevezett kölcsönöségi klauzula hatását illetőleg hangsúlyozza, hogy habár a vámközösség fenntartása ez idő szerint csak 1907. végéig állapítható meg, mind a két kormány őszintén és érlevesen rajta lesz, hogy

már 1903-tól kezdve új kereskedelmi és vámszövetséget léptessen életbe a két állam között, ami a vámterület közösségét előreláthatólag az 1907. éven túl is biztosítani fogja.

Az oláhok akciója.

Budapest, szeptember 19.

A mióta Aradon Goldis József, az új görög keleti püspök és a magyar-román barátság egészségére kocintottak, gyakran kerül diskusszióba a magyar-román barátság problémája. A *Tribuna* emberei persze, a kiknek a viszály kenyérvitát jelent, kézzel-lábbal védekeznek egy új korszak inau gurálása ellen és gyanúsításokkal illetik azokat a románokat, akik magyar hazafiak is akarnak lenni. Kárhözatos a *Tribuna* hangja, de még bosszantóbb az a stílus, amellyel Mangra Vazul, az ősmert román agitátor az Aradon megjelenő *Tribuna Poporului* utolsó három számában a béke mellét irt. Tessék csak meghallgatni, hogy minő indítvánnyal áll elő Mangra Vazul. Ekként hangzik:

Hogy a közeledés létre jöjjön, ezt csupán mindkét rész vezető férfainak érintkezése eredményezheti. Ennek előzménye egy oly nagy konferencia volna, melyben a románság a maga körében tanácskozza, kiválasztaná azokat, akik a román népet a kormányval s a vezető elemekkel való értekezésben képviseljék a kölcsönös megértésben. Ez azonban egyelőre nem történhet meg, mert a konferencia tartása nincs megengedve.

De ne veszítsük el a reményt, mert a kormány meg fogja érteni, hogy hazánk jövőjét csak is egyetértéssel és közös munkával lehet biztosítani. Ha a kormány a sovinizmustól emancipálja magát, meg vagyunk győződve — kiált fel Mangra — hogy a románok között nyíltan kifejezésre jut a közöhség, hogy egyszer a béke közös hazánk javára létrejöjjön.

A memorandumnak az uralkodóhoz történt benyújtása után s azok után az események után, amelyek ezt a fontos tényt követték, az egyedüli természetes, logikus és egészséges irány a magyarok és a románok közti közeledés megkísérlése és előkészítése volt. A *Tribuna Poporului* követte is ezt az irányt és Goldis püspök választásának támogatásával a tettek színterére lépett. A jelen esetben az aradi választás politikai oldala jelentőségteljesen növekedik a megválasztott püspök bevallott politikai hitvallása folytán.

Goldis püspök mindenképpen elegendő tett kötelességének, mint lelkipásztor és mint román, de lépéseket tett a magyar és román nép közötti testvéries szövetkezésre is. Ez eszmét maga Ratiu is pengette 1894-ben a nagyszombi Tribunalában, mikor Hieronymi Károly belügyminiszter Erdélyben járt. Bogdan-Duico tanár és népköltő és a *Gazeta Bukovinei* volt szerkesztője, a Tribunalában, Ratiu utasítására, cikket irt a magyar-román közeledésről.

Az aradi lap ezután erősen kikel a *Tribuna* mostani erva hangja ellen, mely a kibékülés elő gátát dnykászni vetni. Mangra a cikkében a román közvélemény ítélőszéke elé állítja dr. Ratiut s szokatlan erélylyel kérdezi tőle, hogy miért nem emel szót hosszú idő óta a nagy konferencia összehívása érdekében. Mecsenyi Sándorról is megemlékezik Mangra, s elég érthető megjegyzésekkel legyezgeti politikai szemforgatásait.

Arad, szeptember 19.

A *Tribuna Poporului* előkelő erdélyi román politikus tollából érdekes cikket közöl az oláhok passzívításának abban hagyásáról. Érdekesek különösen az úgynevezett *erdélyi kérdéssről* szóló fejtegetései, amennyiben bár kissé homályosan és leplezetten arról a nagymérvű változásról tanuskodnak, mely az erdélyi románok politikai felfogásában a memorandum óta lejátszódott.

A legnehezebb és a legkevésbé tisztázott az a kérdés, — kezdi a *Tribuna Poporului* cikke — hogy a Szt.-István koronája alá tartozó összes románok egységesen járjanak-e el, vagy el kell-e megint különíteniük magukat magyarországiak és erdélyiekre? Igaz, hogy az „erdélyiek” más politikai viszonyok között vannak, mint a „magyarországiak.” Kérdés azonban, hogy ez a különbség, melyet a magyarosító politika tartott fenn, olyan határozott-e, hogy politikai magatartásuknak irányt szabjon?

Mintegy más népek közül vagyunk élve, amelyek körülvesznek, és szorongatnak bennünket, nekünk románoknak számbeli csekélyiségünknek fogva is különös érdekünk, hogy nemzeti egységet alakítsunk. Ebből a szempontból világos, hogy a románok részleges nasszivitása elég súlyos nemzeti veszedelemet jelent.

Mert semmi esetre sem képzelhető, hogy a magyarországi román képviselők előbb vagy utóbb oly jelentős szerepre vergődjenek a magyar parlamentben, hogy a magyarok akarata ellenére elhárítsák azokat az akadályokat, amelyek ezidőszent az erdélyi románokat tiltják a magyar parlamentbe lépéstől. Aki másképp hiszi, illuziókban ringatózik. Az erdélyi románok tehát beláthatatlan ideig passzív rezisztenciára volnának kárthatatlan.

Több mint valószínű, hogy ilyen körülmények között az „aktív” magyarország és a „passzív” erdélyi románok között olyan szeparatizmus fejlődne, mely rövidesen ellenségeskedéssé fajulna. A szeparatizmus nemzeti gyengülésünket jelenti, mert a magyar közjog szerint az erdélyi nagyfejedelemség semmiféle formában többé nem áll fenn. Magyarországgal való egyesítése törvény által dekretált, minden fenntartás nélkül bevégzett tény.

A magyar állampolitikának tehát a természetesen erdélyi szeparatizmus elenyésztetésére kellene irányulnia. Mégis mit látunk? Harminckettől évvel az Unió után Erdélyt még mindig különleges törvényekkel és rendeletekkel igazgatják. Miért? Mert ez a politika a nem magyar népelemekben csak a magyar állami eszme ellenségeit látja, tehát elkülönítésekre és gyengítésükre kell törekedni. Az összes nem magyar elemek egyesülésétől nem tart, mert ennek megvalósítása túl sok nehézségbe ütközik; de igenis tart a román népelem egyesülésétől, mely számban és jelentőségben is a legkiválóbb a nem magyar népelemek között. Világos, hogy a „magyarországi” és „erdélyi”, „egyesült” és „nem egyesült” pártja oszított románok a magyarosító politikára sokkal kisebb veszedelmet jelentenek, mintha szorososan csatlakozva, vállvetve, egy irányban küdenének. Mért fogadjunk el tehát olyan taktikát, amely veszedelmes és csak a magyarosítás politikájának használ?

KÜLFÖLD.

Az osztrák helyzet.

Budapest, szeptember 19.

A Pester Lloyd mai száma figyelemreméltó cikket közöl „az osztrák válság természetszerű megoldásáról”. A cikk egy kiváló osztrák államférfinak a tollából való, aki a jobboldalon foglal helyet és a kiegyezés létesülésében irányadó befolyást gyakorolt.

A nagyérdemű cikk kifejtéi, és nagy hibának tartja, hogy se a kormány, sem a parlamenti pártok nem léptek elő oly konkrét javaslatokkal, amelyek némi reménységet nyújtanának a béke helyreállítására; azután rámutat arra, hogy a német képviselők küzdelme folytán a német lakosság mind szélesebb körökben hódítani kezd a Germania irredenta eszméje. Ily körülmények közt, mondja a cikkíró, nincs többé helye a megtorló rendszabályoknak. Ellenkezőleg, ki kell vezetni ezt a népet a vakutéből, amelybe részben a képviselőinek hibája folytán jutott, és aranyhidat kell építeni számára, hogy újra megnyerjék az osztrák állameszmének.

Tagadhatatlan, hogy a mostani parlamenti többség csakugyan az osztrák népek nagy többségét és ennek politikai meggyőződéseit képviseli és nagy hiba volna, ha megengedné, hogy a kisebbség a többség fölé kerekedjék, először is azért, mert az adott viszonyok közt az végre nem hajtható és másodsor, mert ha végrehajtható volna is, nem volna semmi eredménye. Az ellenzéki sajtóelőtti követelt rendszerváltozás, vagyis új többség alakítása tehát keresztül nem vihető. Mert nem szabad felejtetni, hogy az ugynevezett rendszerváltozás esetén az ellenzékbe kergetett csehek a délszlávokkal egyesülve elülről kezdenék az obstrukciót és tönkretenték a parlamentárizmust, amelyvel különben sem rokonszenveztek soha. Az bizonyos, hogy belátható időben a csehek és németek együtt nem foglalhatnak helyet a kormány pártjában, az adott viszonyok közt tehát oly kormány pártjának kell alakulnia, amely se a németek, se a csehek ellen ne uralkodjék.

Ily kormány volna a válság természetszerű megoldása. Nálunk épp úgy lehetséges, mint a hogy lehetőséggé vált Magyarországon és a forradalmi Belgiumban, ahol az obstrukció megszüntetésére vezetett.

Parlamentáris többségből alakult kormánynak kell uralkodnia azzal a programmal, pontosan körülírt kötelezettséggel, hogy tekintettel lesz nemcsak a többségre, hanem a kisebbségre is jogosult nemzeti és egyéb szükségleteire. A többség soraiból alakult parlamentáris kormánynak az államra és dinasztia névre meg volna az előnye, hogy a többi pártok jóváhagynák azokat a rendszabályokat, amelyeket a kormány a német ellenzék megnyugtására szükségeseknek tart és hogy különösen a cseh nép képviselői készséggel meghozzák azokat a nemzeti áldozatokat, amelyek a német nép nemzeti önértékének megnyugtására okvetlenül szükségesek. Ily engedményekre egy színtelen hivatalnok miniszterium semmi körülmények közt sem számíthatna.

A parlamentáris kormánynak egyrészt a kizárólag a német néppárt képviselőiből, másrészt csehek, lengyelekből és délszlávokból kell állania.

De egyáltalán programjának Auszria állami

fejlődésének azt a fázisát kell jelentenie, amely lehetővé teszi a német obstrukciónak, hogy német szabadulva ellenzéké alakuljon át és a törvényhozás munkájában való erőfeszítésével utat törjön eszméinek egy a választók közt, mint a kormánykörökben. A parlamentáris kormánynak mindenekelőtt a nemzeti békét kellene helyreállítania és e célból úgy a kisebbségnek mint a többségnek előzetes beleegyezésével minden országra nézve egyformán érvényes nyelvtörvényt kellene előterjesztenie, amely megszabja bizonyos állami hivatalokban és állami levelezésekben a német nyelv kizárólagos használatát, másrészt ha lehet egy állami alaptörvény jogerejével megállapítja a különböző országnyelvek kölcsönös egyenjoguságát. Ha a kormánynak sikerülne az ily törvényjavaslata nézve valamint arra nézve is a pártok előzetes megegyezését létre hozni, hogy egyrészt ideiglenesen a nyelvkérdést szabályozó törvényjavaslat tárgyalásának idejére felfüggesztessenek a Gautsch-féle nyelvrendeletek és másrészt a németek pünkösdi programját is úgy tárgyalhatnák, amelyen változtatni lehet, akkor meg volna adva a nemzeti béke helyreállításának lehetősége.

Azzal a feladattal egyidejűleg a kormánynak ugyancsak a két párttal egyetértésben biztosítani kellene a normális parlamenti állapotokat. Itt is mindkét részről engedményekre van szükség: a többség részéről a 14. §-nak megszorító törvényes értelmezésével, a kisebbség részéről pedig azzal, hogy nem vet gátat a házszabályok józan reformja elé. Már ezzel is munkaképessé válnék a parlament és még ez intézkedések előtt is akadálytalanul megtörténhetné a delegáció választása. A kormánynak pedig gondoskodnia kellene még arról, hogy a 14. § alapján elintéztet kiegyezés parlamentáris uton is nyélbe ütessenek.

Dreyfus szabad!

Budapest, szeptember 19.

A borus dráma, amelynek ötödik felvonását Zola még csak ezutánra ígérte, véget ért. A minisztertanács ma aláírta azt a rendeletet, amely Dreyfusnak kegyelmet ad, s abban az éjjeli órában, amelyben e sorokat papírra vetjük, a kétszer elítélt ártatlan rab, aki öt évi mártíromságot szenvedett az Ördög-szigeten, már szabad. A kegyelmi rendelet és a vele járó kormány-intézkedéseket nem tették közzé, nehogy Rennesben és Párisban tüntetések legyenek, de nekünk egész határozottsággal jelentik, hogy Dreyfust már az éjjel kibocsátották a rennesi katonai fogházból és átadták családjának, amely azonnal el is utazott vele. A megkegyelmezés csak egy történetet meg már most, hogy Dreyfus visszavonta a revízió iránt beadott kérvényét. A szimpatianak, igazi részvétnek oly számtalan tanujelét vette a család az egész föld kerekéről, ártatlansága annyira tisztázva van, hogy a halódó ember — csak hogy szabadságban, családjá ölen, felesége és gyermekei közt hajthassa fáradt fejét talán örök álomra, lemondott arról, hogy azokon a bíróságokon keresse a becsületét, amelyek kétszer megtagadták tőle az igazságot. Elvégre is jól tette. Az igazság, amely utban van, úgy is el fog jönni, s ki tudja, megérte volna-e ő az eljövetelet a börtönben? Talán így sem fogja megérni — de legalább szabad és szabadságát még ellenzégi sem sajnálják tőle.

Páris, szeptember 19.

Az esti lapok minden kommentár nélkül közlik a mai minisztertanácsnak azt a határozatát, amelylyel Dreyfusnak a kormány kegyelmet ad. Csak a Patrie jegyzi meg, hogy egyelőre fenn tartással fogadja a váratlan hírt.

A Drois de l'homme írja: A minisztertanács határozata becsületére válik a kormánynak. Vajha erő, bátorságot és egészséget adna Dreyfusnak a kegyelem, hogy bebizonyíthassa ártatlanságát.

A Temps a megkegyelmezés alkalmából melegen ír Scheurer-Kestnerrel, Dreyfus hőselkü védőjéről, aki ugyanazon a napon hunyta be örökre szemét, amelyen Dreyfus börtönének ajtaja megnyílik.

Az Agence National megcáfolja azt a híresztelést, hogy Dreyfusné Laborival Angolország déli partján, Foktömben nyaralót bérelt, ahol Dreyfus a családjával üdülni fog. Dreyfusé eddig nem mozdult Rennesből, Labor pedig folyvást Párisban tartózkodik. Szó sincs arról, hogy Dreyfus Angolországba készül.

A Débats értesülése szerint ma reggel írták alá a kegyelmi aktát. Annak a félhivatalos közle-

ménynek, hogy a megkegyelmezést csak a formások elintézése kérelmetli, az a célja, hogy elejét vegye Rennesben és Párisban az esetleges tüntetéseknek.

Dreyfus családjával egyetértően ma elrendelték Rennesben a szükséges intézkedéseket. Dreyfus éjszaka jön ki a börtönből. A legszigorúbban tiltkolták, hogy hová fog utazni Rennesből.

Páris, szeptember 19.

Ernest Judet, a Petit Journal szerkesztője az Aurore összes főmunkatársai ellen rágalmazás miatt kártérítési pürit indított. A beperelt újságírók a következők: Lefrancuáis, Vanham, Mirbeau, Gohier, Leyret, Guinandeau, Lhermitte, Dubois és Thargelion. A tárgyalás október 18-án lesz a kilencedik fenytő rendőrbíróság előtt.

Páris, szeptember 19.

Az Echo de Paris és a többi nacionalista lap valóságos hadjáratot indított Torrielli gróf olasz nagykövét ellen. Sürgősen követelik a francia kormánytól, hogy eszközölje ki a nagykövét visszahívását. A kormány azonban erre egyáltalán nem hajlandó, mert jól tudja, hogy Torrielli a Dreyfus-ügyben teljesen korrekt magatartást tanusított.

Az orléanista összeesküvők pöre.

Budapest, szeptember 19.

Alesuth és Páris egymás mellé kerültek a francia események áradatában. A világáros és a kis magyar község egymás mellé kerülnek a francia rojalisták történetében is. Most az összeesküvők pörében szerepelnek együtt. Ugy van, hogy az orléansi hereg mától fogva Alesuthra helyezi át főhadiszállását, mialatt hiveit Párisban összeesküvés miatt törvényszék elé állítja. Nem örülünk annak, hogy a kis magyar község ily nevezetességre jutott. Eddig csak szeretet kapcsolta azt a nevet a magyar emberhez: József főherceg családjának meleg, magyar feleske ez. Az orléansi hereg révén sok kellemetlen hírt fogunk onnan kapni. A franciák tudni fogják, hogy Alesuthon van egy villamos gomb, amelyet ha megnyom egy kéz, Párisban talán fölrobban a köztársaság palotája. Sajnáljuk, hogy ily vélekedésnek nyújt alapot az orléansi hereg tervbe vett alesuthi tartózkodása. Nincs magyar ember, aki szívesen látna hazája határán belül a francia köztársaság felforgatóinak fejét. Így hát le kell mondanunk arról, hogy hagyományos vendégszeretetünkben részeltessük Guérin és az automobil-grófok barátját. Ám telepedjék le itt, semmi bántódása nem leszen. De számítson rá, hogy szeretettel fogadja bárki is.

Páris, szeptember 19.

Az államtvényészek előtt fölolvastott vádlevelben még a következő érdekes részlet foglaltatik:

Az összeesküvésben a rojalista ifjuság ligája játszotta a főszerepet; legtöbbit is tehetet, mert sok pénzzel rendelkezett és sok fióktelepe volt a vidéken. Mint elnök Godfroy szerepelt, de igazi vezetője az orléansi hereg maga volt. A hereget 1898. júliusban Marienbadban meglátogatta franciaországi hiveinek egy kiküldöttje, akinek előadása arra birta a trónkövetelőt, hogy az akciót megindítsa. Az orléansi hereg ekkor a következő levelet írta Buffetnek:

Küldöttjükkal nagyon meg voltam elégedve; nagyon intelligens, munkás és elszánt ember. Nagy bizalmat helyezek beléje. Azt hiszem, hogy masirozhattok és pedig nem sokára. Kezdjék meg az akciót és értesítsenek mindenről. Jóakarója:

Fülöp.

Azután Buffet maga elutazott Marienbadba, ahol Fülöp hereg üzeneteket adott neki. Az összeesküvők oly jól dolgoztak, hogy Buffet néhány hét múlva egy chifres táviratban, amelyet sokáig nem tudtak elolvasni, ezt jelentette az orléansi heregnek:

Due d'Orléans Königswart, Csehország, 24 én föltétlenül Brüsszelben kell lennie.

Buffet.

A főügyész ehhez megjegyzi, hogy Buffet csak a dátumban tévedett, mert nem október 24-én, hanem csak 25-én mentek végbe azok az aggasztó események, amelyek az orléansi heregnek a francia határon való megjelenését kívánatosá tették. Ekkor történt, hogy Chanoiné tábornok a képviselőházban lemondott hadügyminiszteri állásáról, aminek az lett a következtése, hogy az összes ligisták az utcán féktelenkedtek a patrioták s nacionalisták, a rojalisták és

az antisemiták egymással versenyezve tüntettek. A tüntetők között legjobban kiváltak az antisemiták, akik egy rendőrbiztos véresre vertek és még éjjel után is lármáztak a boulevardokon.

Buffet október 26-án a következő táviratot küldte az orléans hercegnek:

Duc d'Orléans Alesuth. Közeledjék a határhoz. Ezt okvetlenül meg kell tennie.

Buffet.

Páris, szeptember 19.

Az állami törvényszék zárt ülésen elhatározta, hogy megengedi a vádlottaknak, hogy a vizsgálat folyamata alatt ügyvédek segítségét vehessék igénybe. Elhatározta továbbá 234 szavazattal 32 ellenében, hogy a vádat vizsgáló-bizottsághoz teszik át. Az illetékeség kérdésében csak akkor fognak határozni, ha a vizsgálat, amelyet a bizottság azonnal megindít, befejeződik. Arról, hogy az illetékeség kérdését a vádlottak és a védők jelenlétében tárgyalják-e, később fog határozni az állami törvényszék. A névszerint való szavazásban 270 szenátor vesz részt. Trarieux és Deves szenátorok, mint egyes vádlottak rokonai nem szavaztak. Trarieux hír szerint Déroulédének rokona. Az ülést este 7 óra 45 perckor incidens nélkül bekezdették.

Páris, szeptember 19.

Az állami törvényszék kebeléből kiküldött bizottság elnökké Béranger-t, szavazóbírákká Choquet-t, Cordélet-t és Cazot-t választotta meg. Az elnökök és a szavazóbírák megkezdtek az iratok tanulmányozását.

Páris, szeptember 19.

Valamennyi republikánus lap rámutat arra, hogy a rojalisták az antisemitákkal és a nacionalistákkal szövetkeztek a köztársaság megbuktatására. Az összeesküvők ugyanazok voltak, akik annak idején Boulanger kalandját előmozdították.

Páris, szeptember 19.

A Figaro jelentése szerint, az orléans herceget, akit Brüsszelbe vártak, ellenkező utasítást küldött a fogadójába és leveleit Alesuthra küldeti.

HIREK.

Szabadulás.

Sokszor deus ex machina a halál. Regénynyé alakít egy szorgalmas polgári életet, kapcsolatokat teremt események között, amikről nem tudjuk: mik az okai, mik a motívumai. Ma ez a drámarendező elvágta az élete fonálát egy nemes léleknek, Scheurer-Kesztnernak, éppen ma, amidőn a francia kormány hivatalosan bejelentette, hogy kegyelmet ad Dreyfusnak. Dreyfus szabad lesz s ez Scheurer-Kesztnernak műve. Elkészült vele, végigküzdött érte, vesszőzést és arculesapást szenvedett az igazságért. Az igazság elérkezett, első hívogatója letette a tollat és meghalt.

Pusztá véletlen, mondjuk, rejtélyes találkozás, össze nem függő események. Ez bizonyos. De az emberi fantázia, amely egy ilyen dráma elé kerül nézőnek, nem kutat okokat és összefüggéseket. Lát és érez: delejesen végigfut a lelkén valami. Megépti a kapcsolatot, szövi az összekötő fonalat a véletlen által egymás mellé vetett események közt. Valami atavisztikus babonás érzés futja által az embert, amikor ilyesmit lát. Színes analógiák jutnak eszébe a mesterről, aki megtévén az utolsó kalapácsütést, szótlanul beleül a nyugodalomba. Egy tiszta ember képét látjuk magunk előtt, valamely profétikus alakot, akiben tüzzel buzog az igazság szeretete, aki töviserdőn ront keresztül, hogy összevérezve, sebtől borítva, de mégis diadallal mutassa a világnak — nem az ő művét, hanem a kész művet.

Scheurer-Kesztnernak a meghurcolt, boldognak, vén számárnak csufolt szenátor befejezte nemes, humanus küldetését, célját úgy elérte, mint kevés más a sok millió ember közt. Megindított egy lavinát, amely összetörte mindazokat a gátakat, amiket aljas kezek emeltek az Igazság útjába. Ha ő nincs, egy óriás bűnnel több leng feketén az emberek fölött. Ha ő nincs, egy nemes expiacióval kevesebb íródik az emberi érdemék köny-

vébe. Mig őt kiviszik a párisi protestáns temetőbe, egy szerencsétlen ártatlanul elítélt siet árván maradt házi tűzhelyéhez, hogy magához ölelje két kis gyermekét. Azok a könnyek, amelyek abban a romba döntött szegény házban azon a napon folynak, az elhunyt hőslékü öregnek sírját harmatozzák meg.

A halál ezen a napon egyszerű romantikájából mutatott be egy fejezetet. Mondjuk, hogy véletlen találkozás ez a két esemény. De több mély logika van benne, mint a legszabályosabb matematikában.

R ó z s á k.

Akit a fogaskerekű vasut puffogva, zakatolva foltaszígtál a nyáron a Svábhegyre, az utközben láthatta az új Szent-János-kórház kertjében fel- és alá sétálni a lábadozó betegeket. Vézna, megfogyott, roskadozó alakok vánszorogtak, meghúzódva a házfalak árnyékában, mert a sivar kertbe tikkasztóan süített le a napsugár. Jövőre, ha igaz, már rózsák között sétálhatnak majd a betegek. A kórház gondnoksága belátta, hogy írónia kertnek csufolni egy térséget, melyen so fa, se virág nem nő. És folyamodott a főváros-hoz ötszáz vadrózsafáért.

Ha a folyamodás addigra feljut a hivatalos lajtorja tetejébe és át is kerül idejében az erdőmesteri hivatalhoz, akkor tavaszra majd már viritanak a rózsák a kórház előtt.

Minden relativ, még a poézis is az; a rózsák illata is mást jelent más helyütt. Ennek az ötszáz tőnek nem a kórház ad értéket, nem az a nagy épülettomb, mely majd mögöttük elterül. Nem is az a momentum, hogy illatuk beszáll majd a nyitott ablakon és megédesíti a termek kloroformterhes levegőjét. Valami bizarr, meghatározhatatlan érzést kelt azt hiszem mindenkiben, mikor rózsákról és kórházról olvas egyszerre.

Az egyik a szürke nyomor örök képviselője, a másik a természetet tetest öltött mosolya. Óriás ür tátong a kettő között, óriási ür, melyet semmi át nem hidal, csak megszűkít valami, a mi a közepen virit: — a muskállis cserép.

Mert azoknak, akik kórházba kerülnek, ha betegségbe esnek és ha — *van számukra hely*, azoknak a botanikai ismerete rendszerint nem terjed tovább a muskállis cserépnél, mely az ablakpárkányon áll. A rózsák — a poézis, a rózsák a gazdagság, a rózsának szabad levegő kell, napfény és gondozás; szegény embernek a muskállis való. Az megél a sikátor utcák nyomott levegőjében, illatot nem ad, de legalább a szemnek gyönyörűség. És még egy: a muskállinak nincsen tövise!

Mást jelent a rózsák illata más helyütt, és sehol sem annyit, mint a kórház kertjében. Mert a szegény ember életében boldog időpont a kórházi rekonvaleszcencia. Nem ösmer munkát, nem ösmer gondot, nem ösmer kötelezést, csak pihen. Kiül a kertbe sütkérezni a padon, rendes időben megkapja az ebédjét és hozzá ezután még rózsailatot is szivhat.

Hogy megrészezszik mindenki a rózsák illatától tavasszal, mikor fakadni kezdenek; hát még a ki a külváros fojtott légköréből cseppen közéjük, mint az ezeregy éjszakában!

Ezért jelentenek sokat a János-kórház rózsái; noha rózsák, tehát vannak töviseik.

Mert mindig több szegény beteg van, mint ágy a kórházban és aki már nagyon lábadozik, annak kiadják az utját. Kap jó tanácsot, receptet, vagy esetleg orvosságot utavalónul, azután mehet haza egészen meggyógyulni. És befogadja a lábadozót a régi sikátor-utca, melybe a nyári nap melegében betegségét lehel a mérsárszék és a fűszerbolt; és visszakerül a szűk, kockaköves udvarra, melyre kiöntik az asszonyok a használt mosogatóvizet.

Akkor, akkor újra megszakad a lélegzet, feltámad a betegség, vagy ha az nem, a

vágy, a vágy a rózsák után, melyek oly édesen illatoztak!...

Akkor nem elég a muskállis tarka virulása és bár elszállt az illat és eltűnt a tiszta kert, vérig sebzik a beteget a kórház-rózsák tövisei.

L. A.

Budapest, szeptember 19.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Szeptember 15-én új

előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejében gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Jenő főherceg hadtestparancsnok.** A N. W. T. arról értesül, hogy Hold tábornagya, az innsbrucki hadtest parancsnoka legközelebb nyugalomba vonul és helyét Jenő főherceg altábornagy fogja elfoglalni.

— **A klagenfurti hadgyakorlat.** Klagenfurtból jelentik, hogy a király ma reggel fél nyolckor kocsin St. Thomas elé ment s ott kíséretével lóraült. Nyomban ezután a harmadik hadtest megkezdte támadó előrenyomulását Klagenfurt felé. A mai hadgyakorlaton a nyugoti hadfél harmadik gyaloghadosztálya St. Thomasnál fényesen visszaverte az ellenség támadását. Ezután a lefuvás következett. Az uralkodó a legnagyobb elismeréssel szólott a csapatok szívós magatartásáról, s kifogástalan hadi mozdulatairól.

— **A kereskedelmi miniszter Kassán.** Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter szeptember 24-én különvonaton utazik Kassán át Iglóra, a kassauerbergi vasut internátusának megnyitására. Szeptember 25-én a hernádvölgyi vasgyárat nézi meg, délben pedig Kassára érkezik a gyárak megszemlélésére.

— **Uj osztálytanácsos.** A király Vértessy Kálmán osztálytanácsosi címmel és jelleggel felruházott miniszteri titkár osztálytanácsossá nevezte ki. Rövid idő alatt immár másodszer jutalmazza előléptetés azokat a kiváló érdemeket, amelyeket Vértessy Kálmán komoly, buzgó, lelkiismeretes és érdemes munkával szerzett. Ez az újabb előléptetés öröme van nemcsak az új osztálytanácsos kártársainak, hanem széles körökben mindazoknak, akik Vértessy Kálmánban a kiváló tisztviselőt tisztelik és szeretik.

— **Jókai Mór nászutazása.** Nászutján tegnap érkezett Velencébe Jókai Mór, az örökifjú poéta. Innen Szicíliába utazik ifju nejével, ahol hosszabb ideig szándékozik maradni.

— **Zichy Mihály Gleichenbergben.** Zichy Mihály hazánkfia, az orosz cár udvari festője, mint értesülünk, hosszantartó betegségből felépült s utókurára Gleichenbergbe megy. A művészt hónapok óta erős influenza gyötörte, amelyhez az utóbbi időben még tüdőgyulladás is járult. A veszedelmes betegség megviselte a festőt, az orvosok azonban remélik, hogy rövid idő alatt teljesen visszanyeri egészségét.

— **Cimadományozás.** A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király Kálmán Gusztáv miniszteri titkárnak az osztálytanácsosi, báró dr. Wimmersperg Frigyes és dr. Lers Vilmos miniszteri segédtitkároknak pedig a miniszteri titkári címet és jellegű díjmentesen adományozta.

— **Értekezlet Ugron Gábornál.** Ugron Gábor felkéri elvbarátait, hogy szerdán, é. hó 20-ikán déli 12 órakor a lakásán tartandó értekezleten jelenjenek meg.

— **Rendelet a vakációról.** Az állami és felekezeti elemi iskolákban is megvan az a szokás, hogy a tanítók saját belátásuk szerint rendezik a szünidőket. A közoktatási miniszter most rendeletet adott ki, amelyben meghatározza a szünidők tartamát s a rendeletet azzal küldte meg az egyes egyházi főhatóságoknak, hogy az egyöntetűség kedvéért ebben az értelemben határozzanak. E szerint ezután a nyolc hónapig tartó szorgalmi idő után a nagy szünidő május 15-től szeptember 15-ig, a kilenc hónapi szorgalmi idő után június 15-től szeptember 15-ig, s tíz hónapi szorgalmi idő után július 1-től augusztus 31-ig tart.

— **Honvédelem Szabadkán.** A szabadkai kaszinó a város mellett lévő Kaponya-pusztán a szabadságharcban kivívott győzelem emlékére az épülete előtt lévő oktogonon hatalmas emlék-oszlopot állíttat. A költséget a kaszinó gyűjtötte össze. Az emlékoszlop már elkészült s már a felállítását is megkezdték. Az oszlop körülbelül tíz méter magas s október elején fogják leleplezni.

— **Kinevezések a képviselőházban.** A képviselőház elnöke — mint értesülünk — Laczkovits Géza képviselőházi irnokot terembiztossá, Szűcs Gyulát pedig irnokká nevezte ki.

— **A csongrádi Kossuth-szobor.** Csongrád város polgársága 24-én, vasárnap leplezi le nagy ünnepek közt az ottani Kossuth-szobrot. A leleplezési ünnepen Kossuth Ferenc is jelen lesz.

— **Scheurer-Kestner halála.** A rennesi pör tárgyalásán épp a legfontosabb tanuk nem voltak jelen. Esterházy a Csatorna tulsó felén élvezett biztos menedékhelyéről küldötte át leveleit. Du Paty de Clam beteget jelentett, és az egész revízió igazi kezdeményezője, a nemeskeblű, bátor, önfeláldozó *Scheurer-Kestner* fűrdőhelyen keresett gyógyulást halálos bajára, amely ma, talán épp akkor, mikor Dreyfusnek csakugyan megadták a kegyelmet, sirba is vitte. A mai világ szürke politikai közéletében ritkán akadtak hősök, akik nem tördőve a népszerűséggel, készséggel odadobják a politikai életnek ezt a cifraságát az igazságot és az igazságosságért. Ilyen hős volt a maga egyszerűségében és nemességében, *Scheurer-Kestner*, a francia szenátus alelnöke. Leblois ügyvédőtől értesült 1896-ban Picquartnak arról a felfedezéséről, hogy Dreyfus 1894-ben ártatlanul ítélték el s hogy egy Walsin-Esterházy nevű őrnagy a bűnös. Azonnal a nyilvánossághoz fordult, megkezdte a harcot s jó barátjához, *Billot* hadügyminiszterhez is fordult. A miniszternél nem ért el semmit s bátor föllépésének első eredménye az lett, hogy kibuktatták a szenátus elnökségéből és meghurcolták becsületos nevét a sárban. De ő tovább küzdött s lassankint Franciaország összes felvilágosult szellemi köréje csoportosultak s kivívták a Dreyfus-pör revízióját. A rennesi tárgyalásra a megrőt egészségi harcos már nem mehetett el. Barátja és ékesszavú támogatója, Trarieux szenátor képviselte őt ott. Az ítélet kihirdetése után az hallatszott, hogy *Scheurer-Kestner* már jobban van s nemsokára föl is épül. A kialvó gyertyaláng utolsó fellobbanása volt ez. Egy bátor és igaz emberrel kevesebb van a világon.

— **A király kegyelme.** Megirtuk annak idején, hogy gróf *Stahremberg* Vilmos huszárkapitányt *Nagyváradon* a hadbírótság fogságra ítélte, mert a tiszt szolgáját erős felhevülésében kardjával megsebesítette. A huszárkapitány, aki mint a monarchia egyik legjobb urlovasa ismeretes s aki a bécs-berlini távolgató győztes volt, nagyon szigorúan bánt a legénységével. *Pancsovárról* is azért helyezték el Nagyváradra, ahol egy ízben úgy felingerelte a privat-dinerje, hogy kardjával rá vágott és súlyosan megsebesítette. A katonai bíróság ezért három havi fogságra ítélte s a kapitány meg is kezdte a büntetést, egyben azonban kegyelemért folyamodott a királyhoz. A kabinetiroda nemrégiben tudatta a nagyvárad állomásparancsnoksággal, hogy a király megkegyelmezett a kapitánynak, aki egy havi fogság múltán vissza is nyerte szabadságát. A gróf ezután audienciára ment a királyhoz, hogy megköszönje a felség kegyességét. Gróf *Stahremberg*et ismét áthelyezték, ez alkalommal *Debrecenbe*, ahová a minap vonult be a Vilmos-huszárok egy századával, amelyet szintén áthelyeztek Nagyváradról *Debrecenbe*.

— **A miskolci igazságügyi palota.** A miskolci igazságügyi palota, amely imponzans emelkedik ki a Nagymajor-utca földszintes hazai közül, már csaknem teljesen elkészült. Az épületet valószínűleg október végén avatják föl s az ünnepre meghívják dr. *Pócs* Sándor igazságügyminisztert és *Vörösmarty* Béla államtitkárt is.

— **Kísérletek katonai léghajókkal.** Bécsből egy teljesen felszerelt katonai léghajózási osztály indult a *Semmeringre*, hogy ott manővereket tartson. A gyakorlatok holnap kezdődnek sodronykötelemek megerősített és szabadon repülő léghajókkal, amelyek körül hat tiszt parancsnoksága alatt százzal katoná foglalatosságok; azonkívül tíz kocsi és hatvanhárom ló áll a manőverekre kirendelt léghajózási osztály.

— **Emléksorok.** *Jouaust* ezredes, a rennesi hadbírótság elnöke a következő emléksorokat kapta Hollandiából egy képes levelezőlapon:

*Naar wat helpen Kaars en bril
Als de Uil niet zien en wil?*

Magyarul: „Minek a bagolynak gyertya és pápaszem, amikor ugye akar látni!
Ez eddig a rennesi pör legkínzóbb jellemzése.

— **Felrobbant hajó.** *Konstantinápolyból* jelentik, hogy az odaváló kikötőben tegnap nagy szörnyűség történt. A *Konstantinosz* nevű gőzösön, amely a levantei vonalon járó *Perá* hajót vontatta, a kazán az erős fűtés következtében megrepedt s felrobbant. A vontatógőzös a robbanás következtében elsüllyedt s a kapitány és négy matróz a tengerbe veszett.

— **Ezüstlakodalmom.** Szép ünnep volt ma délután a Ferencendiek templomában, ahol ezüstmenyegzőt tartottak báró *Malcomes* Jeromos miniszteri osztálytanácsos és neje született *Brettnér* Gizella, *Bán* Sándor házifőnök halálaó istentiszteletet tartott s megható beszédet intézett a házaspárhoz. Az ünnepélyen a család kiterjedt rokonsága közül jelen voltak: a *Bolgár*, *Bretner*, *Faludy*, a báró *Malcomes*, báró *Radosovich* stb. családok. Báró *Malcomes* és nejét az ország minden részéből sokan üdvözölték.

— **Vilmos császár Svédországban.** A német császár ma Malmöből különvonaton Eriksdalba utazott. Snogeholmban kiszállott, ahol meglátogatta *Piper* grófot, akit már a múlt ősszel fel akart keresni, de a közbejött események ebben megakadályozták. Gróf *Piper* híres vadász s rendes vendége a német császárnak a sziléziai nyul- és fácánvadászatokon. A nemrég elhunyt báró *Dickson* és *Moltke* tábornok minden nyáron a grófnál vadásztak. Az udvari vonat este nyolc óraker érkezett Snogeholmba, ahol a császár tiszteletére dîner volt. Holnap reggel hat óraker megkezdődik a vadászat. A reggeli után a császár nagyobb kirándulást tesz, amely után néhány órai pihenésre visszavonul. Két óraker lunchot tálalnak és ezután este hét óráig folytatják a vadászatot. Nyolc óraker dîner lesz. *Smíth* Salamon híres énekes a gróf meghívására szinte részt vesz a dínereken, amely után a császár előtt néhány dalt fog énekelni. Holnapután a program ugyanaz, s a vadászat után a császár *Marswinsholmba* utazik. Innen a közeli *Skabersjöbe* hajtat, ahol este 9 óraker gróf *Thott* birtokára érkezik. A császár gróf *Moltke* Helmut tábornok, báró *Prittwitz* szárnysegéd, dr. *Ilberg* udvari orvos és *Schverin* titkos udvari tanácsos társaságában utazik. A császár szolgazemélye egy komornyik, két vadász és egy ruhatárosból áll. A snogeholmi kastélyban az özvegy grófné lakosztályát rendezték be a császár számára. A császár számára naponta kétszer érkezik posta. A svéd postaigazgatóság posta- és sürgönyhivatalt is állítottat föl a kastély egyik szárnyában.

— **Ellenségünk a Lajta.** Eddig azt hittük, hogy a Lajtának is felemás a szíve. Hogy egy kiesit mi hozzánk huz, egy kiesit meg a szomszédhoz. Most sül ki, hogy már minékünk ez a folyó is ellenségünk. Azt írják a Lajta mellől, hogy a megáradt víz a gyengén megerősített magyar partot egyre mossa, egyre ragadja s mivelhogy osztrák részről erősebb gátak védik a határt, a gyengébb magyar partból rabol el egy-egy darabot. *Bann* Endre dr. sopronmezei alispán rendelkezésre *Lesó* főmérnök sietett a veszedelemesebb pontok megerősítésére. Akkor sült ki, hogy milyen nagy huncut ez a folyó. Az alispán sürgős felterjesztést tett a kormányhoz, hogy a magyar határ védelme érdekében regulázza meg a Lajtat.

— **Kamermayer Károly siremléke.** A főváros közgyűlése kegyeletes módon gondoskodott arról, hogy egykori polgármesterének, *Kamermayer* Károlynak díszes siremléket emeltesse. Tizenkét ezer forintot szavazott meg a közgyűlés erre a célra s pályázatot hirdetett a művészi kivitelű emlékek készítésére. A pályázat határideje most járt le s három pályamű érkezett be: *Dankó* Józseftől, aki most Párisban végzi a tanulmányait s *Donáth* Gyula és *Mátray* Lajos budapesti művészekétől.

Dankó József mintáin Kamermayer ravatalon felelték; reá a fővárost ábrázoló géniusz borul, palmaombot téve a szemfedőre. A ravatal fölött, oszlopra helyezett domborműben, Budapest dunaparti tájképe látszik.

Donáth Gyula, szépen stilizált oszlop csúcsára állítja Kamermayer magyar díszruhás méltóságát. Alant az oszlop lepedőjén a főváros géniusza ül, baljában koszorút és nyitott könyvet tartva, amelyben ez az írás látszik: *Ad memoria honoris*.

Mátray Lajos, az oszlop felső részéből kiugró szószéklet mintáz, amelyben Kamermayer mell-alakja látható, amint éppen beszédet tart. Alant szimbolikus csoportozat van: a Haladás neotje, amely koszorút nyújt fölfele s az Ősdiság szelleme, amely visszatartja a koszorút adó kezét.

A szűkesfőváros képzőművészeti bizottsága, amely ma ülést tartott, *Rózsavölgyi* Gyula alpolgármester elnöklése mellett, egyelőre tudomásul vette, hogy kiktől érkezett be pályamunka s a bírálás fölől a legközelebbi ülésen intézkedik.

— **Kispesti csemetélet.** Nincs a vármegyének több községe, amely állandóan annyit beszélgetne magáról, mint Kispest. Ezuttal az előjáróság feyelemi ügyeiről van szó, amelyeket most tárgyal Pest vármegye közgazgatási bizottságának feyelemi tanácsa. Egyszerre három feyelemi ügy került a bizottság elé, amely az alispánnak első fekon hozott három határozatát semmisítette meg. Az első *Ács* Lászlónak, Kispest községi bírájának feyelemi ügye. A bírót több vád terheli, többek között az is, hogy botrányos és erköletstelen életet élt. Az alispán *Ács* Lászlót az összes vádak alól fölmentette. A feyelemi tanács azonban *dorgálásra* ítélte, s a többi vádpontokat átteszi a fenytől törvényszékhez. Nagy Károly kispesti községi orvost az alispán több rendellenesség miatt hivatalától fölfüggesztette, *Dorfner* Antal jegyzőt pedig hasonló okok miatt 100 frt pénzbírságra ítélte. A feyelemi tanács ezeket a határozatokat is megsemmisítette s elrendelte, hogy az összes vádiratok tételesenek át a pestvidéki törvényszékhez.

— **Dobálózó ördögök.** A brunói kastély meséjéből szerencsésen kilábalunk. A boszorkányok, amelyek már Kálmán királyunk alatt nem voltak érdemesek arra, hogy beszéljünk róluk, alapos fiaskövel vonultak vissza a Gellérthegyre. Ma azonban újból felültek a seprűnyélre s vad vágatásukban meg sem álltak addig, amíg Kassáig nem értek, honnan ma a következő rémtörténetet akarják felbresztetni az évszázadokkal ezeltől elaludt boszorkány-energiát.

Egy tizenhárom esztendő tót leányról van szó, aki semmiféle családban és semmiféle zárt helyiségben nem tud megmaradni, mert az ablakon át kövek, vasak és egyéb ingóságok repülnek a szobába s a kis Hanka a legjobb akarat mellett is végre kődobások folytán fog kimulni a világból. A környékbeli spiritiszták, papok, hatóságok közegek, álomfétők és atyafiak az abrakadabra minden fortélyát elővették már, hogy valamiképpen följöj jussanak ebben a dologban. A közép szemlemjárás, a kassai dominikusok meg — hiszi, aki akarja — ördögöt láttak a dologban. A szegény kis lányt a sok kődobás kizavarja a legjobb helyéből s akár Kassán szolgál, akár haza megy a bárcai parasztszóba, a kövektől nincs nyugta. Ő maga azt mondja, hogy az ördögök pofozzák. Vasárnap a jámbor szülők azzal próbálkoztak meg, hogy a delejes leánykát elvitték *Dragoner* Béla bárcai római katolikus lelkészhez s arra kérték a tisztelőt urát, hogy vegye a gondjaiba. A tisztelő ur azzal a feltétellel fogadta magához, hogy ha megint repül a kő s megint betöri az ablakokat, hát fizessék meg neki a kárát. Ez a kis ravaszsga arra való volt, hogy a rokonok elálljanak ördögi machinációiktól. A lelkész ugyanis azt hitte, hogy a rokonok csinálják az egész komédiát s hogy majd megúnják fizetni a sok betörött ablakot. A plébános ravaszsga azonban mítsem használt, mert csakhamar meggyőződött róla, hogy ennek a huncutságnak nem lehet olyan egykönnyen a nyitjára jutni. A kövek ugyanis egyre röpöködtek s a plébánia körül felállított örök sekhelyem tudták felfedezni az — ördögöt. *Dragoner* Béla végre is elunta a dolgot s elboacsította a leányt, akit a szülők most *Vizloczky* kassai görög kat. paphoz vitték. A pap azt a tanácsot adta a szülőknek, hogy olyan helyre vigyék szolgálni a leányt, ahol még nem tudják, hogy őt láthatlan kezek dobálják...

Ez a böles tanács azonban nem fogott a szellemeken, mert a kis *Vaszily* Rózát még most is dobálja a boszorkány, a tulvilági lény.

Jó volna már, ha véget vetnének az ilyen boszorkány-történeteknek, mert bizony Isten mindnyáján felesapunk spiritisztának vagy mi az ördög...

— **Szélhámos asszony.** A fővárosi rendőrség ma letartóztatta *Csorba* Árpádné, született *Hirschbein* Franciskát, *Csorba* gyógyszerészség 25 éves feleségét, aki óvadékokat sikkasztott és családokat követett el. A fiatal asszony ellen több feljelentés érkezett, amelyek alapján *Arányi* Taksony rendőrkapitány megindította ellene a nyomozást s ekközben annyi terhelő adat merült föl ellene, hogy a rendőrkapitány ma déleltől letartóztatta a Csokonai-utca 8/b szám alatt lévő lakásán. A fiatal asszony a kihallgatás alatt beismerte, hogy házmasteretek szerződötetett a férje és apósa tulajdonát képező *Elemér*-utca 30. szám alatt lévő házba és a házmasterektől 400—800 forint kauciót szedett fel. A pénzt felhasználta a saját céljára, a becsapott emberekről pedig tudni sem akart többé. A szegény emberek egy ideig csak sürgötték pénzüket, de mikor látták, hogy hiába várakoznak, jelentést tettek a rendőrségnél. A letartóztatott asszony jómódu családból származik. Férje szeptember 1-ig dr. *Rosenberg* *Csilag-gyógyszertár*-ában volt alkalmazva. Négy gyermekkel szolidan élték a Csokonai-utca 8/b számú ház harmadik emeletén lévő lakásukban. Költséges passzióik nem igen voltak, csak a lóverseny és a börzespekuláció. Ez rántotta be őket annyira, hogy az asszony csalárd uton akart pénzhez jutni. Összesen körülbelül 2000 forintot csal ki a szegény emberektől, akik közül ma négyen jelentkeztek a rendőrségnél. A vizsgálatot folytatják.

— **Hobson hadnagy expedíciója.** *Hobson* amerikai hadnagy, aki *Santiago* előtt a *Merrimac* hajót elsüllyesztette, elzárva vele *Cervera* tengernagy hajórajának útját, most *Khinában* van, ahol egy *Necegra* Hugó nevű társával *China* belsejét akarja kifürkészni. A napokban hagyták el *Hong-Kongot* gőzhajón és *Wudowa* hajóztak. Innen *Nwanganba* indulnak az ugynevezett *Sihiang River* felkutatására. Együttal felkeresik azt az amerikai expedíciót is, amelyik már hónapokkal ezelőtt elindult *China* belsejébe. Az expedíció a két amerikai kívül hat kínai katonából, két szolgából és szakácsból áll. Ez az első expedíció, mely nem a folyamok mentén halad befelé, hanem mindenütt száz kilométernyire a folyamok medrétől. Épp ezért úgy kereskedelmi, mint tudományos szempontból nagy jelentőségű *Hobson* expedíciója.

— **8=3=8!** A szocialisták ezt örömmel fogják olvasni. Párisban a boulevard Brune-i állami bélyegnyomtató műhelyekben behozták a nyolc órai munkaidőt. Azt aztán a munkásokra bízták, hogy a nap másik kétszer nyolc óráját szórakozással és alvással töltsék. Az új intézkedés nagy örömet okozott a munkások körében, akik ezt Millerand kereskedelmi miniszternek, az ismert szocialista lapszerkesztőnek köszönhetik. Millerand egyelőre csak próbaképpen teljesítette párthívei régi kívánságát, és csak akkor terjeszti ki ezt az intézkedést a többi állami műhelyekre is, ha a bélyegnyomtatásban beválik. Azokban a műhelyekben, amelyekkel magáncégek nem konkurálhatnak, állandó és a nyolcórás munkaidő, így: a pénzverő műhelyekben, a dohánygyárakban, gyufagyárakban stb.

— **Protestáns gyűlés Debrecenben.** Debrecenből táviratozzák, hogy a magyar protestáns társulat kétszáz tagja érkezett ma oda, a főiskolában holnap tartandó évi közgyűlésre. A vendégek között van Hegedűs miniszter is családjal. A város lobogódiszben van; a lakosság a Főtértől egészen a vasúti állomásig sorsfalat képezett és a pályaudvaron Debrecen város előkelőségei, köztük nagyon sok hölgy jelent meg. A vonat megérkezésekor viharos éljenzés hangzott fel, amely megújult, mikor a miniszter és neje a peronra lépett. A minisztert Simonffy Imre polgármester és Szabó Kálmán kereskedelmi kamarai elnök üdvözölte. Hegedűs Sándor válaszában megköszönte a szíves fogadtatást. Ugyanekkor Veresné Szathmáry Teréz négyzeti elnökön üdvözölte a miniszter nejét, aki meghatottságtól könnyezve mondott köszönetet a kijelentette, hogy régi vágya volt, hogy az ő kálomista Mekkájukat megismerhesse. A hölgyek a kegyelmes asszonyt és családjá tagjait szép bokrétákkal lepték meg. A miniszter és családja Debrecen város híres ötös fogatán, óriási kocsisortól kísérve, a néptömeg sorfala és riadó éljenzése közt hajtatott a Bika-szállodába. Este 8 órakor a protestáns irodalmi társaságnak ismerkedési estéje volt az Angol Királynő szállodában, melyen a miniszter családjával együtt megjelent.

— **Mulatságról mulatságra.** A fővárosi tanácsnak — mint értesülünk — sok dolga van egy idő óta a Budapesti Könyvtörő Segédek Szak-, Önképző-és Segítő-Egyesületével. Történt, hogy az egyesület táncmulatságot rendezett, amelyben azonban az elnök nem vett részt. A választmány sok tagja ezen annyira felháborodott, hogy a legközelebbi ülésen az elnököt letették, az alelnökkel közgyűlést hívtak össze, és megválasztották új elnökükké. Egyideig aztán az új elnök működésével folyt a dolgok. De csakhamar közbe szólt a fővárosi tanács s az összes határozatokat, amelyeket a szabálytalanul elcsapott régi elnök távollétében hoztak — sorra megsemmisítette és az elnököt régi állásába visszahelyezte. A jogtalanul kifizetett összegek visszatérítésére a választmányt kötelezte. Ennek alapján az egyesület új közgyűlést tartott, szabályszerűen új elnököt választott s a tanács rendelkezésének mindenben eleget tett, csak az elküldött pénz nem akart semmiképp sem visszakerülni. A közgyűlés erre vonatkozólag azt határozta, hogy ismét táncmulatságot rendez s ennek jövedelméből téríti meg a különböző célokra kiadott pénzt. Azonban a tanács nem egyezett bele az újabb mulatságba, hanem megint megsemmisítette az erre vonatkozó közgyűlési határozatot, s nem engedte meg, hogy a választmány helyett maga az egyesület fizessen.

— **A németpalánkai kincstári földek.** Nagy ajban van az a százhuszonnyolc család, amely eddig palánkai és bukini kincstári földeket feles gazdasági rendszer mellett művelte. Elvették tőlük a földet; a palánkai azért, hogy ott akácerdőt létesítsenek szőlőkarótermelésre, a bukini meg azért, hogy ott mintagazdaságot csináljanak. A szegény földmies nép most kétségbe van esve, mert nem tudja, hogy mihez kezdjen. Utolsó kísérletképpen küldöttséget menesztettek ma Darányi Ignác földmívelési miniszterhez és terjedelmes emlékiratban panaszkodnak el bajukat. Szerintük bűn volna jó baeszkai földet karótermelésre felhasználni, mikor abban a legjobb buza is terem. Arra kéri a minisztert, hogy adja el nekik a palánkai 902 hold földet holdanként 700 koronáért. Ennél magasabb árat a kincstár szerintük árverésen sem érhetne el, őket pedig megmentené az éhenhalástól. Azonfelül meg szinte bizonyosra veszik, hogy árverés esetén nagybírtokos kezére kerülne. Érdekes pontja a palánkaiak kérvényének, amelyben a derék svabok arra kéri a minisztert, ne tekintse az ő bűnüknek, hogy magyarul nem tudnak. Nem az ő hibájuk az, hanem az iskolák hiányossága: de szentül fogadják, hogy gyermekeik pótolni fogják apák mulasztását, akik azért szívükben mindig jó magyar hazafiak voltak és tévtanokhoz sohasem csatlakoztak.

— **Meggyilkolt szobrász.** Berlinben, mint említettük, hétfőre virradóra megölték és kirabolták Luigi Valentini novarai származású negyvenöt éves szobrászt. Reggel hét órakor találták meg összeszúrkálva és megvagdosva műhelye ajtaján előtt.

Azt hiszik, hogy egyik elbocsátott munkása tört elene bosszúból s egyuttal felhasználta az alkalmat, hogy kirabolja. Pénzét mindig magánál hordta a meggyilkolt, aki rendkívül szorgalmasan dolgozott, de szerette a vidám életet. Híres nőhódító volt, sokat udvarolt férjes asszonyoknak, akik megjelentek gyakran műtermében és modellel állították neki. Egyik ilyen viszonyának tragikus következménye lett. A férj, egy kereskedő, amikor rájött a hűtlenségre, hevesen összetűzött a feleségével, azután agyonlőtte magát.

— **Cirkusz-tragédia.** A szabadkai hipodromban vasárnap este, Andrády Gyula trapéz-művész leesett s úgy összezuhan maga, hogy felépüléséhez alig van remény. A régi hasonlat, amely a magasba kívánczok borzasztó bukását veti egybe evvel az esettel, elgá akтуális ma, mikor a társadalom trapéz-művészei himbálóznak ott fent a magasságokban. Talán eszükbe jut az Andrády Gyula összetört csontjairól, hogy a cirkuszi mutatóványokból is ki lehet hüvelyezni némi tanulságot.

— **Orvosválasztás a kerületi pénztárnál.** A kerületi betegsegélyező pénztárnál tegnap választották meg az orvosokat. A választás a kereskedelmi és iparkamara üléstermében volt Neuschloss Ödön elnöklésével, Muchmayer Ferenc fővárosi számtanácsos igazgató jelenlétében. A választások eredménye a következő:

Az I-ső kerületben: dr. Appl Lajos és dr. Nemecsek Gyula.

A II-ik kerületben: dr. Bozóky Jenő, Petsits Márk és dr. Laky Árpád.

A III-ik kerületben: dr. Spitzer Mór és dr. Sziklai Salamon.

A IV-ik kerületben: dr. Drechsler Dezső.

Az V-ik kerületben: dr. Vince Zsigmond és dr. Róza Imre. E kerületben pótválasztás lesz dr. Horváth Sándor és dr. Demkő Béla között.

A VI-ik kerületben: dr. Varga Géza, dr. Planer József, dr. Marton Sándor, dr. Benda Adolf és dr. Zala Simon.

A VII-ik kerületben: dr. Rotschild Arnold, dr. Jellinek Adolf, dr. Ippen József, dr. Sebastyén Ödön, dr. Révész Vilmos. Ugyanitt pótválasztás lesz dr. Glass Izor és dr. Mann Mór között, nemkülönbben még egy állásra új pályázatot hirdetnek.

A VIII-ik kerületben: dr. Horváth Ákos, dr. Ertl Géza, dr. Szedenic Zoltán, dr. Waldmann Fülöp, dr. Lukács József és dr. Fränkl Lipót, ugyanitt pótválasztás lesz dr. König Henrik és dr. Turcsányi Imre között.

A IX-ik kerületben: dr. Lengyel Lajos, dr. Révész Gyula, pótválasztás dr. Farkas Elemér és dr. Baum Ignác között.

A X-ik kerületben: dr. Papp Gyula.

Ujpesten: dr. Lichtmann Henrik és dr. Feldmann Gyula. Ugyanide még egy orvosi állásra új pályázatot hirdetnek.

A szülészszakorvosi állások közül kettőt dr. Király Károlyval és dr. Fleischmann Hugóval töltöttek be, kettőre pedig új pályázatot hirdetnek.

— **Negyven évig tanító.** Rippl Rónai József, Rippl Rónai festőművész édesapja e hó 23-án üli meg Kaposvárott tanítói működésének negyvenedik évfordulóját. A tanítói kar nagy ünnepséggel készült megünnepelni az évfordulót, hogy érdeme szerint méltassa az a farasztó és becsületlen munkálkodást, amit Rippl Rónai József negyven év óta kifejtett.

— **Tűzek Beeskereken.** Nagy-Beeskerekről jelentik, hogy ott vasárnap délben kigyuladt a Gyárfás és társa szijgyára. A tűz a szénás kertben keletkezett és állítólag a vasúti mozdonyból kiszálló szikrák okozták. A gyár nagy veszedelemben forgott, de végre is sikerült gátat vetni a tűz tovaterjedésének. Alig oltották el ezt a tüzet, a Szavits-féle ház pinocéjében támadt tűz, éjjelkor pedig a Zemanok-féle ruhásbolt gyuladt ki. A tüzet valószínűleg az egyik tulajdonos gondatlansága okozta. Az egész árukészlet megsemmisült s a kár mintegy 10–12 ezer forint. Zemanok ellen főjelentést tettek a törvényszéknél.

— **Szénázmérgezés.** Ujpesten az Egyedi-féle szeszgyárban az éjjel szénázmérgezés történt, amely könnyen végzetessé válhatott volna. Malák Mihály bérés, a felesége: Papp Erzsébet és Habendorfer Ferenc bérés együtt laktak a gyár egyik melléképületében. Az este, amikor lefeküdtek, nyitva hagyták az izzó szénával telt takaréktűzhelyet, amelyből egész éjjel fojtó szénázám áramlott ki. A mérges gázok kora reggel a munkások eszméletlenül fekvő találtak őket s nagynehezen tudták csak a szerencsétleneket magukhoz téríteni. Most lakásukon ápják őket. Állapotuk már nem veszélyes.

— **(x) Ha őszül a haja,** vegyen Hair-regenerátort 1 forintért Zoltán B. gyógyszerárban (Budapest, Nagykorona-utca 23.), ettől a haj eredeti színét visszanyeri.

A Duna áradása.

Budapest, szeptember 19.

Pozsonyál elérte a Duna áradása legnagyobb emelkedését s a szép határszéli város most már nyugodtan várja a bekövetkező apadást. De azon innen a felső Dunán még folyvást dagadnak a rakoncátlan folyam hullámai és rettegéssel töltik el a partmenti városokat. A fővárosban inkább csak látványosság a madréből kiömlött Duna, bár a hajóközlekedés korlátozása folytán érzékenyen sújtja a főváros kereskedelmét. Veszedelemtől nem kell tartani és a hatóságok óvintézkedései folytán nyugodtan várhatjuk a fékevesztett hullámok visszatérését rendes medrükbe.

(A fővárosban.)

A Duna vize Budapestnél, tegnap déltől ma délig 46 centimétert áradt; a víz magassága ma 600 centiméter, míg tegnap 554 volt. Bécsben tegnap 566 centiméter magassággal kulminált a víz s most már lassu apadásnak indult. Budapestre, a telt számítások szerint, szombaton fog megérkezni a legnagyobb vízömeg s ekkor eléri a 7—7.10 méter magasságát. Veszedelem ebből azonban éppen nem fog származni, hacsak a főváros közvetlen közelében nagy esőzések nem lesznek. Egyébként a fővárosi mérnöki hivatal a szükséges összes óvintézkedéseket megtette. A zsilipeknél a szivattyúzás akadálytalanul folyik. Budán tizenegy helyen működnek a zsilip-szivattyúk, Ó-Budán az Aranyhegy-árokknál két géppel s a pesti oldalon a Linzer-féle gyárnál s a Csik-árokknál, amely zsilipes csatornával van ellátva. Ez utóbbi helyen a belvizeket szivattyúzzák. A mérnöki hivatal, a budai korzón levő Fiume vendégfogadóban egy termet a szivattyúkra felügyelő mérnökök részére foglalt le s ez adhatott okot arra a téves hírlapi közlésre, hogy a fővárosi árvíz-vészbizottság permanenciában van, holott erre eddigéig éppen semmi ok sincs. A vészbizottság különben is csak akkor alakul meg, ha a vízmagasság elérte a 8 métert. Az ausztriai tartományokban történt öt napi folytonos esőzés következtében az összes mellékfolyók annyira megáradtak, amint még harminc év óta egyszer sem. Az Inn folyó például elérte az 1060 cm. vízmagasságot, de a többi osztrák folyóknál is 100–150 centiméterrel lépte túl az eddigelő észlelt legmagasabb vizállást.

A magyar folyambajozási társaság tudatja, hogy a budapest-szentendre-dömösi hajó, az árvíz miatt, a bombatéri és ó-budai állomásokat további intézkedésig nem érinti.

(Szigetköz veszedelme.)

Győrben ma reggel a Duna elérte az 1897-iki nyári áradás magasságát és a munkások szájai dolgoznak a töltéseken, hogy rajta nyugáttat készítsenek. Győrsziget községet egészen elzárták s a lakosságot nem engedik ki a községből, hogy ne legyen hiánya a közérben, amelyre minden pillanatban szükség lehet. A gönyői védtöltést reggelintől tovább nem védelmezhetik meg a Duna ostroma ellen. A víz rést ütött a töltésen s az ár előntötte Gönyő és Győr-Szentiván határárt.

A Szigetközben erősen küzdenek a töltések megvédésén. A felső szakaszon Csomornánál ma délre várható a víz kulminálása, az alsó szakaszon azonban tovább tart az áradás. A legnagyobb vizállást esőtörtökre várják Győrben. Vének községnél töltésszivárgás történt, amit azonban sikerült elfogni. Révfaluban a zsilip mellett átszivárgott a víz a töltésen; itt körtöltést építenek. Moller István szigetközi miniszteri megbízott műszaki erőt kért Révfalu megmentésére. Egy minisztériumi mérnök ma délután érkezik Révfaluba s átveszi a védmunka vezetését. Nagy baj, hogy a falusi nép megszökik a töltésekről, de most katonaság tartja vissza.

A kunsziget-mecséri töltés védelmében már teljesen kimerült a közér. Mosonmegyéből segítséget kértek, amely már utban is van. A gönyői szakadás elfojtására s a nyulgátka építésére elégtelen a közér. A győrszigeti krajeáros hidat elborította a víz. A Velence-kövérhát egészen előntötte az áradás s a víz a terrászon keresztül folyik az épületbe. A lakókat természetesen kiköltöztették. A színház is teljesen víz alatt van s a házmester családját az ablakon keresztül kellett kimenteni. A Csallóközbeli aggasztó hírek érkeznek Győrbe. Pozsonyból és Komáromból kétezer katona ment oda a közér megfegyelmzésére. Óriás apparátus dolgozik a töltéseken, lehet mondani, hogy ember ember hátán. A Vág folyó áradásáról szomorú hír érkezik. E szerint a Vág átszakította ma reggel a töltést Komárom alatt, s óriás veszedelmet zudított a községekre.

Győr, szeptember 19.

Mozgalmas képe lett ma reggelre Győr városának. A víz partiaiboz százkilincz vonul a lakos-

ság, közben a Győrszigetre és Szigetközbe vonuló katonaság. Ezt a látványt tartkítja a Szigetközbe kirendelt elfogatok nagy száma. Habár a víz tegnap óta körülbelül egy méterrel emelkedett, a város lakossága nyugodt és inkább a győrszigeteket félti, hol katonaság dolgozik a védekezésnél. A Rába magassága este 7 órakor 670 cm. volt. A töltések még 50 cm. emelkedést elbírnak. *Aggasztó hírek érkeznek Szigetközöl. Révfalu* az új töltés jól védi, azonban a felső töltésszakaszon szivárgás mutatkozik. A győrszigeti hidhoz vezető utat elöntötte a víz; így Révfalu teljesen izolálva van s Győrrel a közlekedés csolinakon történik. *Szögyét* ezuttal is elöntötte a víz, lakosságának megmentésére deregléket küldtek. Gönyő a hatóságok ellenszögült, minélfogva katonai karhatalmat rendeltek oda. A megfeszített munka dacára a víz a töltést átszakította és borzasztó erővel ömlik *Szent-Iván* felé, ugyanazon a helyen, ahol 1897-ben szakított be. A töltés megseppedt s így felülről folyt a töltésen át a víz. Kunszigetből is aggasztók a hírek; ide Mosony-megyéből rendeltek ki közérőt. Győrszigetben a sörháznál támadt szakadást három órai munka után eltörték. *Pozsony*ból egy század utász és egy zászlóalj gyalogság különvonaton érkezett s azonnal Szigetközbe ment szolgálatra.

(A Csallóköz védekezése.)

Komárom, szeptember 19.

Az alsó-csallóközi és csilizközi ármentesítő társulat területén kétségbeesett védekezés folyik a növekvő árvíz ellen. *Sárközy Aurél* főispán miniszteri biztos *Bulyovszky* műszaki tanácsos miniszteri kiküldött a töltéseken vannak. *A töltések teljesen átáztak* és ha rossz idő következik és a víz hamarosan apadni nem kezd, úgy a védgátak megtartása csaknem lehetetlen. Komárom-megyében a csicsói szakaszon nagy a veszély. *Nagy-Lélnél* és a legveszedelmesebb pontoknál a vízátzivárgások megakadályozására a kirendelt katonaság *óriási tevékenységet fejt ki.* A katonaságot a Gutta, Csicsó és más falvakból kirendelt közérő segíti.

Bulyovszky műszaki tanácsos, aki most a gátakra felügyel, ma reggel a következő értesítést küldötte be:

Jelenések szerint az összes védvonalakon a helyzet ezidőszent megnyugtató. Az árvédelem folyik éjjel-nappal. A víznek állandó emelkedése ezidőszent a helyzet komolyságát vonja maga után, de van remény, hogy a védekezések sikerrel fognak járni. A víz magassága Lélnél még mindig emelkedőben van, dacára annak, hogy Győr vármegyében az árvédelmi vonal mentén több gátszakadás történt.

A miniszteri biztos a földmivvelésügyi miniszternek naponkint háromszor küld értesítést és ezeknek vétele után a miniszter a sürgős intézkedéseket a központból rendeli el. A csallóközi árvízvédelem annyira igénybe vette Komáromvármegye közérőinek működését, hogy a Vág folyóra igen kevés figyelmet fordítottak. Mint hogy a Duna folytonos áradásai következtében a Vág folyó elérte azt a magasságot, amelynél visszafelé folyik, az ár ma reggel az ugynevezett vágbalparti ármentesítő-társulat nyári védgátját több helyen keresztültszakította. A gátszakadás a *Burzell-* és a *Lándor-*puszták majorjainál történt. A gát körülbelül 2—300 méter hosszúságban van áttörve, miáltal a víz most már a községek határába tört. A második gátszakadás a *Becsal-*csárdánál következett be, amely csárda Komárom városától háromnegyed órányira fekszik. A csárdát a víztömeg teljesen elárasztotta, csak a falai látszanak ki a vízből; a bentrekedt embereket és a háziállatokat ladikok segítségével mentették meg. A töltést itt is körülbelül 250 méter hosszúságban törte keresztül a víz, úgy, hogy most *Kurtaház, Marcelház, Irsa, Hetény* és *Szent-Péter* községek határait, vagyis 30 ezer holdnyi területet elöntötte. A közlekedés Komárom és Érsekújvár között szünetel, a távirati közlekedés is Pozsonyon keresztül történik.

A Vág folyónak áradása már tegnap este fényesítővé vált, miért is a katonaságnak és a közérőnek a Vág folyó partja mentén óriási és hathatós működést kellett kifejteni, minthogy azonban a Vág folyton áradt, éjjel már haszontalanoknak bizonyultak a védelmi munkálatok, mert a gátakon keresztül a vizár ellepte a fent-irt községek határait.

Esztergom, szeptember 19.

A komáromi gátszakadás folytán a Dunánál némi apadás volt észlelhető, de később az áradás újra beállt s azóta a lakosság nagy rémületére szakadatlanul tart s félő, hogy városunk a katasztrófát nem kerülheti el. A vizár megkerüli a védgátakat s úgy hatol a földeken át a város felé. A legnagyobb veszedelemben *Tabán* városrész forog, ahol a vészbizottság elköltöztette a lakókat. Utászkatonák vonultak ki a sáncok védelmére s egész éjjel dolgoznak, eddig sok sikerrel.

Mohács, szeptember 19.

A Duna megint áradt 80 centiméterrel; *Trizler* kormánybiztos ideérkezett és maga vezeti Margitu-szigetén a védelmi munkálatokat. *Mohács, Duna-Szekeső* és *Kölked* megvédésén óriási erőfeszítéssel dolgoznak. *Szinkovich* főszolgabíró és a városbíró megvizsgálta a veszélyeztetett pontokat és megnyugvással beszélnek a védelmi intézkedésekről.

(Hivatalos jelentés.)

A földmivvelésügyi miniszter a hozzáérkezett hivatalos jelentések alapján a helyzetről ma a következőket közli:

A Duna árveze a felső szakaszon lassan ugyan, de még mindig árad és Pozsonyban ma reggel 770 centiméter vízállásnál, mely 30 centiméterrel haladja felül az 1897. évi nagy vizet, kulminál. *A felső csallóközi társulatnál* a helyzet megnyugtató, a töltések által még egy méter biztonságot nyújtanak és kisebb szivárgásoktól eltekintve kellő szilárdsággal bírnak. A komáromi *alsó csallóközi* társulatnál az összes védvonalon erős védekezés folyik, a helyzet főleg a sok szivárgás miatt komoly, de remény van, hogy védelem sikeres lesz, a leéli szakaszon a biztosítási munkálatok folytán a helyzet már megnyugtató.

A győrmegyei szigetközi társulatnál *Remete* és *Kis-Boda* közt 30 méteres töltés csuszás történt, melynek biztosításán dolgoznak. Különböző nehélfelentkező erősebb szivárgásoktól eltekintve itt is reménytel kísérik a védelmet, veszélyesebb helyeken mindenütt mérnök van, a töltéseken őráratok vannak. Győr városnál az árvédelem teljes rendben folyik, baj nincs. *Gönyönnél* egy kis öblözlet, melyet ideiglenes gátakkal védtek, elöntetett és mintegy 400—500 hold, valamint *Szögye* községek hullámtérben levő egynéhány háza elöntetett.

A *táki püspöki magántöltés* helyzete, mely csak kisebb vizet ellen nyújt védelmet, alig tartható, ha átszakad, a győri püspöknek mintegy 600 holdját fogja elönteni a vizár.

A Vág balparti társulatnak *Izsa-marcelházi* töltése, mely az alapszakályok értelmében csak kisebb árvízek elleni védelemre épült mult évben és melynek magasságát a mostani árvíz 80 centiméterrel meghaladta, erős védelem dacára nem volt megtartható és mintegy 15.000 holdnyi, azelőtt többnyire réti művelés alatt állott terület elárasztása várható, azonkívül *Izsa, Kis-Keszi* és *Marcelháza* községek alacsonyabban fekvő házai is víz alá kerülnek, melyeket a töltésszépítés előtt minden nagyobb árvíz elöntött. A társulat minden erejét most a *martos-lándori* szakasz védelmére fordítja.

Budapestben a víz az alsó rakpartra kiöntött, különben sem itt, hol a várható 700 centiméter vízmagasság mellett is még 2 méteres biztonságot nyújtanak a védművek, sem Eudapestben alul nincs baj.

Csak szakszerűen!

— Jelenet. —

A főváros a mérnöki hivatalnak osztotta ki az adómentes épületek kezelését. Ez természetesen nem fogadta el.

Polgármester: Hogyan? A mérnöki hivatal nem vállalja el?

Titkár: Nem. Azt feleli, hogy az adómentes épületek nyilvántartásánál jogi kérdések merülnek föl.

Polgármester: Nagyszerű! Azért mérnökök, hogy a joghöz értsenek!

Titkár: Ahogy parancsolja. Következik a kerékpáradóra való felügyelés.

Polgármester: Ezt a tisztí főorvos kapja, mert itt pénzügyről van szó.

Titkár: A ragadós betegek elkülönzése...

Polgármester: Ezt tegye a vízrendészeti osztályhoz. Ide szakértelem kell.

Titkár: Felőttek oktatása.

Polgármester: Ez pedagógia. Ossza be a közlekedési ügyosztályba. Van még?

Titkár: Van.

Polgármester: Micsoda?

Titkár: Csatornatisztítás...

Polgármester: Erre csakis a közoktatási bizottság viselhet gondot. Kérem, küldje el nekik. Több nincs?

Titkár: Nincs.

Polgármester: Csak aztán vissza ne küldjék, mint a mérnöki hivatal! Az ember a legnagyobb gonddal kiválogatja a hozzáértő ügyosztályokat.

aztán visszaküldik! Mégis csak borzasztó! De sietnem kell. Megyek ruhát próbálni.

Titkár: Hova?

Polgármester: Hát hova máshova, mint a lakatoshoz?

—o—

FŐVÁROS.

(*) Az adómentesség nyilvántartása. Az adómentességi kedvezményt tudvalevőleg a főváros anyagi érdekeire való tekintettel nyilván kell tartani. A városháza azonban sok gondot okozott az a kérdés, hogy melyik hivatalra bízzák ezt a nyilvántartást s a tanács végre is a mérnöki hivatalnál akadt meg, hogy itt végezzék a nyilvántartásra vonatkozó munkálatokat s három évvel a lejárat előtt jelentse a mérnöki hivatal a tanácsnak az adómentesség megszűnését. A mérnöki hivatal nem fogadta szívesen ezt a megbízást s előterjesztést intézett a tanácshoz, hogy csakis műszaki dolgokkal foglalkozhatik, egyébre nincs ideje. Ha pedig a tanács mégis ragaszkodik ahhoz, hogy a mérnöki hivatal tartsa nyilván az adómentességet, úgy küldje meg a hivatalnak az adómentességre vonatkozó törvényeket és utasításokat.

(*) Az iparoktatási bizottság ma délután Szabó Károly tanácsos elnöke alatt ülést tartott. A kereskedelmi miniszter felhívta a fővárost, hogy foglalkozzék a nyomdász-szakiskola fölállításának kérdésével. A bizottság kimondta, hogy az iskola fölállítása ellen átvileg nincs kifogása s javasolja, hogy a közoktatási ügyosztály indítsa meg az ügyre vonatkozó tárgyalásokat s azután tegyen előterjesztést. Az iparos-iskolák oktatási idejének megállapítására vonatkozólag, a főváros közgyűlése — az iparoktatási bizottság javaslata alapján — előterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez, amelyben az oktatási idejének csütörtök délelőttre és délutánra kérte átétételt. A miniszter a előterjesztésre mindez ideig nem válaszolt s így a főváros hatósága nincs abban a helyzetben, hogy az eddigi állapoton változtasson. Az iparoktatási bizottság javasolja, hogy kérjék föl a minisztert a válasz megadására, nehogy a fontos ügy továbbra is eldöntetlen maradjon.

(*) Az árvíz és a szüret. A Duna áradása tegnap óta nagyban fenyegeti a budai szőlőket. A fővárosi tanács ennélfogva tegnap ülésén kimondta, hogy a szüretet mindenütt, még ott is, ahol a szőlő csak érfelében van, meg lehet kezdeni.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** Nemzeti Színház. *Frielle* Kornélia föllépése adott ma dísz a Nemzeti Színház deszkáinak. A hosszú szünet után először lépett föl legkedvesebb szerepében, a *Nagymamában* s ámbár a darab régi, a nézőtér egészen megtelt és a közönség tapsolt, egyre tapsolt, szívből, lelkesen, kifogyhatatlanul. *Frielle* Kornélia eleven illusztrációja *Jókai* mondásának: "Öregség nincs, csak hosszúra nyúlt fiatalág." *Frielle* Kornélia kellemének semmit sem árt az idő. A mozgása ma is olyan élénk és graciózus, a hangja ma is olyan finom és dallamos, tele a kedély üdéségével és a fiatalág muzsikájával, mint negyven évvel ezelőtt. Változást legfeljebb a játéka mutat, amennyiben művészete ma nemesebb, meggyőzőbb, mint valaha. Tüneményes asszony, anyni bizonyos. Értékét még nagyobbá teszi mostani környezete, ahol anyni beteges képzelgés, korai kijázanodás, megrokkant fiatalág, banális hatásvadászat és vánszorgó munkaerő verődik együvé. (d. e.)

** Vígyszínház. *Blumenthal* és *Kadelburg* bohózata, jöllehet az ötvenedik előadásához jár közel, ma este második premiéjét érte meg a Vígyszínházban. *Blaha* Lujza ragyogó művészete cselekedte meg azt a csodát; a második jubileumához közeledő darabnak a közönség vendégiszereplése új ingert kölcsönözött a közönség szemében, amely ma este egészen megtöltötte a Lipót-köruti színházat. Fényes, előkelő közönség jött el megnézni a művésznőt az "Arany kakas"-beli kacikás fogadósné szerepében, amely olyan, mintha elejétől fogva *Blaha* Lujzára szabták volna. A magyar népszínmű csodálatos művésznőjét a Vígyszínház kitűnő ensemble-jában látni, magában véve, a legkiválóbb színházi élvezetek közé tartozik s a közönség ennek a nagy élvezetnek a hatása alatt is állott az egész estén végig. Minok részletezzük alakítását, amelyet *Szikra* Julisban nyújtott? Mint a hogy minden szerepében tökéletes, mint a hogy minden szerepében a szívéhez beszél és a szívéhez nótázik az embernek, olyan tökéletes volt és úgy a közönség szívéhez szólt a beszéde és a nótája ma este is. Nincs ennek az istenáldotta asszonynak egy szava, egy mozdulata, egy hangja, amely ne lenne csupa báj és ne lenne e mellett csupa művészi igazság. Az volt, a Vígyszínházban is, aki a Népszínház színpadán s aki mindenütt — mindig. Századokra szóló igazét

az, amit ebben az asszonyban a természet a magyar színpadnak adott s ha vége szakad egyszer, — isten adja, hogy még sokáig vége ne szakadjon! — a késő unokák is mesélni fognak róla:

— Volt egyszer egy csodaszerepű asszony... Ezt az életelen mesét elvöltük ma este végig a Vígsházban s élvezte velünk együtt a közönség is. Zúgó taps fogadta és kísérté végig az egész estén.

A Vígsház személyzetét is mintha a művészön vendégszereplése felvillanyozta volna. Szathmáry mulatságosabb és kacagtatóbb volt az öreg Daxlmayer szerepében, mint valaha s a többi mind: Négrády Jolán, Varsányi Irén, Góth, Tapolczai, Gál, Balassa, Gyöngyi felülmúltni igyekezett magamagát. Hegedűs Flúrge Tónija pompás volt ma este is. Színházi kaviár-szamba ment a Vígsház kintűnő kómikai művészenek a népdal-duettje Blaha Lujzával. Ugy vettük ugyan észre, mintha nem szívesen énekelte volna, de biztosítjuk róla, hogy művészi reputációjának éppenséggel nem árt, ha a „nemzet csalógnyával“ együtt csattog. A duettet különben háromszor megismételték — csak azért is!

(M—s.)

**** Műsorváltás az Operában.** Az Operaházban *Larizza* tartós rekedtsége miatt csütörtökön 21-
Aida helyett *Roland mester* kerül színre.

**** Az Országos Színész-Egyesület rendkívül közgyűlése.** Az Országos Színész-Egyesület, mint már megírtuk, október huszonegyedikén rendkívül közgyűlést tart, amelynek tárgya az egyesület új alapszabályainak megalkotása és a póttanácsok megválasztása lesz. A közgyűlésre szóló meghívókat már szétküldték a vidéki társulatoknak. Minden husz tagból álló társulat egy, harminc tagból álló két képviselőt küld, azok a társulatok pedig, amelyek harmincnél is több tagból állanak, három megbízottat küldhetnek a közgyűlésre. Mintán évekre kiható dologról van szó, az elnökség felkéri a társulatokat, hogy oly megbízottakat küldjenek, akik az egyesület viszonyait ismerik s általában az egész ügyet szívükön viselik.

**** A tüzoltó főparancsnok és a délutáni előadások.** A Magyar Színház igazgatósága hétköznap délután előadásokat akar rendezni, egyelőre csak meghatározott kivételes alkalmakkor, jövő évben pedig minden csütörtökön. Az előadások engedélyezése iránt a fővárosi tanácshoz folyamodott, mely a tüzoltó főparancsnokság véleményét hallgatta meg a dologban. A tüzoltó főparancsnok jelentése ma érkezett a tanácshoz. A jelentés igen erősen ellenzi az újabb délutáni színelőadások megengedését, mert a tüzoltók létszáma olyan kicsiny, hogy a mostani munkát is alig tudja a legnagyobb erőfeszítéssel elvégezni. A főparancsnok kijelenti, hogy a délutáni előadásokhoz tüzoltót kirendelni egyáltalán nem lenne képes, sőt kikel a szokásos nyilvános főpróbák ellen is, melyeket rendszerint 4—500 főnyi közönség hallgat meg s valósággal rendez előadászámba mennek, melyekre a tüzoltó-kirendeltséget éppen úgy ki kell küldeni, mint az esti előadásokra. Ilyen főpróba 2—3 színházban hetenként van s így igen gyakran egyáltalán nem marad az állomásokon semmi tartalék tüzoltóság, sőt a készenlét is hiányos és elégtelen. A Flóra-gyár égése alkalmával történt, hogy a hajnali négy órától szakadatlan munkában álló tüzoltókat kellett este a színházba küldeni olyan szolgálatra, amely nem kimerült, törődött embert, hanem ugyancsak éber figyelmet és teljes odaadást kíván. Panaszkodik végül a főparancsnok, hogy a főváros a legutóbb kért két új tiszt, négy altiszt és negyven tüzoltó helyett csak felényi szaporítást rendelt el, minél fogva a tüzoltóság sokoldalu elfoglaltságának legközelebb már egyáltalán nem tud majd eleget tenni.

**** Műsorváltás a Magyar Színházban.** A Magyar Színház e heti műsora Miss Halton vendégszereplésére való tekintettel következőleg változott: Szerdán: *Tilos a bemenet*. Csütörtökön: *Robinsonok*. Vasuti baleset. Pénteken és szombaton: *A gésák* (Miss Haltonnal). Vasárnap délután: *A Gyurkovics-lányok*; este: *A bolond*. Hétfőn és kedden: *A gésák* (Miss Haltonnal).

**** Perosi új oratóriuma.** Perosi új oratóriumát, *A megváltó születését* (Il Natale del Redentore) e hónap tizenkettedikén mutatták be először a comói székestemplomban. A templom színűlő megtelet díszes közönséggel s belépési díjakból nem kevesebb, mint tízezer lira folyt be. A zenekar százharminc, az énekkar pedig kétszázharminc tagból állott. Perosi maga dirigálta oratóriumát, s mikor a karmesteri helyen megjelent, nagy tappsal fogadták. Az oratórium maga két részből áll. Az oratórium egyes részei nagyon tetszetek, de egészben nem mondható a fiatal mester sikerült művének.

**** Új színi szövetség az Alföldön.** Szegedről táviratczzak nekünk: Szeged színiügyi bizottsága Krecsányi színiigazgató kerelmére kísérletet tesz, hogy Szeged, Hódmezővásárhely és Sentes között színi szövetséget létesítsen. Ennek az lenne a célja, hogy a szegedi jól szervezett, nagy szintársulat állandóan együtt maradjon és nyáron át, a vándorlástól megkímélve, a két szomszéd nagy városban biztos nyári állomást nyerjen. Ha Sentes városát a szövetségbe bevonná nem sikerülne, aminthogy már egyszer nem sikerült, úgy a színiügyi bizottság Makóval próbál szerencsét.

**** Fővárosi Nyári Színkör.** A Fővárosi Nyári Színkörben holnap, szerdán, Arronének *Aszalai uram leányai* című bohózatát adják, amelyben Makó Lajos igazgató egyik legjobb szerepét játssza. A bohózat a következő szereposztásban kerül színre:

Aszalai — Makó, Borbála — Szakácsné, Emília — Szilágyi, Róza — Jesók Ariadné, Sárika — Tárnoky Gizella, Szántai — Szakács, Pataki — Pataki, Terémy — Odrý, Parányi — Papp, Kegyes — Sándor, Csengei — Krémer, Csengeiné — Juhászé.

Csütörtökön *Jafet 12 felesége és szombaton Tiszt urak a zárdában* című operett kerül színre.

**** Az Operaház előadása otthon.** A magyar királyi Operaházban holnap (szerdán) gyermekelőadásul *Jancsi és Juliska*, meg a *Babátündér* kerül színre. A *Telefon* *Hirmondó* az előadás, amely kivételesen már délután fél 6 órakor kezdődik, közvetíteni fogja s így az előfizetők otthon is végig hallgathatják. Opera után 11 óráig felváltva *katonazene és cigánymuzsika* lesz hallható a kagylón.

MŰVÉSZET.

□ **Mednyánszky László** ma odahagyta Budapestet és a vidékre utazott. Barátai sem tudták, hová, míg véletlenül kipattant, hogy a kintűnő művész, aki épp oly szerény, mint önfeláldozó emberbarát, a Duna árterületeire utazott, ahol most az elöntött községekben óriás a nyomor és fenyegetett az emberélet.

□ **Képzőművészetünk a párisi kiállításon.** A magyar képzőművészet méltó módon lesz képviselve a párisi világkiállításon. A Miklós Ödön elnökelete alatt álló bizottságnak eddig következő művészeink jelentették be részvételüket:

Festők: Hegedűs László, Tölgyessy Artur, Papp Henrik, Benczur Gyula, Kézi-Kovács László, Mednyánszky László, Szilágyi Lajos, Mihálik Dániel, Roskovits Ignác, Tonnai Gyula, Keleti Gusztáv, Knopp Imre, Peske Géza, Aggházy Gyula, Nádler Róbert, Feszy Árpád, Bihari Sándor, Bruck Lajos, Bruck Miksa, id. Vastagh György, Poll Hugó, Karvaly József, László Fülöp, Burger Lajos, Tolnay Ákos, Lotz Károly, Szemes Fülöp, Éber Lajos, Margitay Tihámér, Spányik Kornél, Balló Ede, Hány Gyula, Koszok Jenő, Zemplényi Tivadar, Mannheim Gyusztáv, Márk Lajos, Tahí Antal, Dudits Andor, Ferenczy Károly és Eisenhut Ferenc.

Szobrászok: Zala György, Stróbl Alajos, Kallós Ede, Tóth István, Szármovszky Ferenc, ifj. Vastagh György, Kiss György, Bezeredy Gyula, Róna József, Telcs Ede, Ligeti Miklós, Haraszti József, Holló Barnabás, Köll Miklós és Radnai Béla.

A művészeknek munkáikat be kell küldeniök a téli tárlatra és a felvételi jury itt választ műveikből a párisi kiállításra, ahová január 1-éig kell bejelenteni a kiállítandó műveket.

□ **Uj Rembrandt-kép.** A hágai muzeum igazgatója, dr. Bredius egy amsterdami baptista templomban Rembrandt egy eddig ismeretlen képét fedezte föl. A képet, amely egy körülbelül husz éves ifjut ábrázol, a mester 1632 körül festhette. Bredius már ajánlott érte tizenötezer forintot.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ **Vezérfonal a huszvizsgálathoz.** S. Kukuljevics József fővárosi állatorvos ezzel a címmel becses művet írt, amely első szakmunka ezen a téren és nagy szükséglet pótol. Az állatorvosi kar és az erre a pályára készülő ifjuság ezt a művet nagy haszonnal fogja forgatni. A hét ivre terjedő kötet elsorolja a huszvizgálat történetét a legrégibb időkben, leírja a huszvizgálat fontosságát, a vizsgálókat, berendezéseket és a vágási módokat, ismerteti a szabadszék intézményt, kényszervárgások elbirálását, a hűsneműek megkülönböztetését, a manapság sokat vitatott hűsparlók készülékeket, a hűselyezést stb. A népszerűen megírt praktikus tendenciájú munkának, amelyben 12 ábra és több táblázat van, az ára egy forint.

SPORT.

**** Német ló az Austria-díjban.** A németek tegnapi megreménykedtek, hogy küldenek lovat Bécsbe, amelylyel *Masha* tavalyi győzelme után megismételhetik a 100.000 koronás Austria-díjban elért diadalukat. Eleintén *Mistakeben* bíztak, de amikor ez rossznak bizonyult, *Schwarzstein* lett minden reményük, melynek tegnapi futása elő a Prinz Ratibor-versenyben nagy várakozással néztek. De mert *Schwarzstein* tegnapi debütjével helyzetlenül futott, lemondtak arról, hogy Bécsbe küldjék s így az Austria-díj utolsó német crackje tűnt le vele a lát-határról.

**** A parduibitzi nagy akadályverseny.** Az öreg *Lady Anne* régi híres versenyének, a parduibitzi steeplechasének, mint rendszeren, ez idén is lesz egy-két német résztvevője. Így *Roll*, a jeles német steepler bizonyosan elmev Parduibitza s találkozik két,

legjobb steeplerünkkel, *Hableánnyal* és *Conjurorral*. *Hableánytól*, a parduibitzi győzőtől mégis alig lehet elvinni az akadálylovak ez idei Derbyjét.

**** Namouna veresége.** Berlinből jelenti egy táviratunk: *Namouna*, melyet a minap a graditzi *Greif* vert meg, ma újabb vereséget szenvedett *Hohenlohe* Oehringen herceg *Xamete*-jétől. A vereséget súlyosítja az, hogy *Namouna Xamettel* egyenlő súlyt vitt. A verseny eredménye a következő volt:

Hertefeld Rennen. 10.000 márká. 3000 méter. *Hohenlohe* Oehringen herceg *Xamete*-je (Warne) első, *Naumann B. Namouna*-ja (Sopp) második. Futott még *Voelslau*. Totalizátor: 10 : 32.

**** Altgold**, mely jövő héten Budapestre indul a Földmívelési minisztérium díjáért, ma nyert egy versenyt, egyetlen ellenfele, *Miuse* ellen.

**** Lóárverési hirdetés.** A földmívelésügyi minisztérium ily című hirdetésére, amely az állami lótenyésztézetekből kisorolt anyakancák, fiatal kancák, ménék és herélték október 4-étől kezdődő árveréséről és a Budapesti Tattersallban október hó 1-én kezdődő árverésekről szól, — felhívjuk olvasóink figyelmét.

Nyiltér.

Vese, húgyhólyag, húgydara és közsvénybántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által a

Lithion-forrás

Salvator

sikerrel rendelve lesz.

Húgyhajtó hatása!

Kellemes ízű! Könnyen emészthető!

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban.

A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen.

Budapestben, főraktár Edesky L. urnál.

Egyéves

önkéntesek

elegánsan, izléssel és olcsón felszereltnék.

Árjegyzék bérmentve küldetik.

Sorozókötelesek

díjmentesen kapnak oly könyvecskét, mely az egyéves önkéntesi év elnyerésére vonatkozó magyar-német szövegű védőtörvény-cikkeket, utasításokat és folyamodvány-mintákat tartalmazza.

WEINER és GRÜNBAUM

cs. és kir. udvari szabók.

II. Vilmos német császár udvari szállítói, portug. kir. udvari szabók. József főherceg udv. szállítói. József Agost fűh. kamarai szállítói

BUDAPEST, IV., Váci-utca 27. sz.

56.034/99. sz.

Lóárverési

hirdetmény.

A magy. kir. állami lótenyésztézetekből kisorolt anyakancák, számfelletti fiatal kancák, kisorolt ménék és herélték árverése

folyó évi október hó 4-én

és folytatólag a következő napokon Budapestben, a Tattersall Kerepesi-uti helyiségeiben fog megtartatni. — 3-án délelőtt 10 órakor bemutatás végett elővezettnék. A „Budapesti Tattersall“ részvénytársaság ugyancsak

október havában 1., 2. és 3-án luxuslövásárt s 11., 12. és 13-án ménlövásárt rendez.

A lovak leírását és a részletes feltételeket tartalmazó árverési jegyzék, a postabélyeg beküldése mellett a „Tattersall“ igazgatóságától kapható.

Budapestben, 1899. évi augusztus hó.

Földmívelésügyi m. kir. miniszter.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Gondnokság.** A budapesti törvényszék egy ízben már gróf *Bánffy* Miklóst, saját kérelmére, gondnokság alá helyezte. Most a fiatal gróf édes atvja, gróf *Bánffy* György is kérte fiának gondnokság alá helyezését. A törvényszék eleget teitt az apa kérelmének s a fiatal gróftól itéletileg is gondnokság alá helyeztetnek nyilvánította.

§§ Felmentés. Berkes Bernát egri földműves és szeretőjét özvegy Bóta Istvánnét kötélt általi halálra ítélte az egri törvényszék. Az első ítélet szerint az volt a szerelmes pár büne, hogy Berkes Bernátné ágya előtt közös akarattal tüzet gyújtott, melytől meggyuladt az alvó asszony s égési sebeiben reggelre meghalt. Az ágy körül egy pár sült burgonyát meg egy kis kihamvadott paraszt találtak, amivel az első vizsgálat értelmezése szerint azt akarták volna elhitetni a szerelmesek, hogy az asszony ruhája krumplisütés közben fogott tüzet. A királyi ítélőtábla ma tárgyalta ezt az ügyet s nem találta beigazoltnak azt, hogy a gyilkosságot csakugyan Berkes és Botáné követte volna el, mert nincs kizárva, hogy az asszony eskőros állapotában gyuladt meg a reasestt parasztól. A vádlottakat tehát felmentették a gyilkosság vádjá alól.

§§ Tolvaj diák. Cserny József egyetemi hallgató azt a rümmesét találta ki, hogy rablók törtek rá s a szobáját kirabolák. Elvittek mindent, még a lakásadó asszonynak az ékszerait is, melyek testvérek közt is megérték száz forintot. A rendőrség nem igen akarta elhinni ezt a naiv mesét s nyomozást indított, melynek az lett az éppen nem meglepő eredménye, hogy a házi asszony ékszerait maga Cserny József lopta el. A budapesti büntetőtörvényszék ma délelőtt tárgyalta a tolvaj diák ügyét.

— Hát azután miért mesélte maga a rendőrségnek azt, hogy kirabolák a lakását? — Kérdezte az elnök.

— Azt hittem kérem, hogy mindenki leolvassa az arcomról a tolvaj voltomat s azt gondoltam, hogy ha magam adom fel magamat, senki sem fog rám gyanakodni.

A törvényszék Cserny Józsefet lopás bűntette miatt hat évi börtönrre ítélte. Az ítéleiben Cserny megnagyodott.

TÁVIRATOK.

Asztrakán, szeptember 19. Az oldenburgi herceg ideérkezett és a városi hatóság egyik termében előadást tartott a közegészségi állapotokról, amelyekről megnyugtató jelentéseket tett. A herceg iniciatívájára a városi hatóság 1000 ember befogadására alkalmas hálóbarakkokat állít és népkonyhakat nyit.

Uralkodók találkozása.

Berlin, szeptember 19. A cár és Vilmos császár nem Kíelben, nem is Potsdamban fog egymással találkozni, hanem egy később meghatározandó városban, amelyet a cár Pétervárra való visszatérése közben érinteni fog. A találkozáskor, tekintettel a cári család gyászára, mellőzni fognak minden ünneplést és pompát.

A párisi kiállításról.

Páris, szeptember 19. Loubet elnök megjelent a kiállítás területén és beszédet intézett az igazgatókhoz, amelyben felszólította őket, hogy versenyt buzgólkodjanak azon, hogy Franciaország 1900-ban megmutathassa vendégeinek, hogy megmaradt erős, egységes, munkabíró nemzetnek, amelynek a haladás és béke missziójától áthatott, nemes szellemén muló vizsályok nem ejthettek esorbát.

A németalföldi tónbeszéd.

Hága, szeptember 19. A királyné megnyitotta a törvényhozó testület ülészakát és trónbeszédében kiemelte, hogy úgy az anyaországban, mint a gyarmatokon nagyon kielégítő az állapotok, de több irányban erőlyes törvényhozásra van szükség. Az idegen hatalmakkal Németalföld állandóan a legbarátságosabb viszonyban van. A békekonferencián, amelyet a cár megbívisására Hágában tartottak, fontos nemzetközi szerződészek jöttek létre, amelyekhez Németalföld is hozzájárult. Alapos az a remény, hogy ezeket a szerződéseket valamennyi hatalom aláírja. Azok a jó remények, amelyek a tavalyi trónbeszéd az acsini helyzetre nézve kifejezésre juttatott, teljesültek. Nagy-Acsinban a nyugalmat alig zavarták meg. A partvidéken terjed Németalföld befolyása. Noha egyes helyeken fegyveres erővel kellett közbelépni, a csapatokat le lehetett szállítani az előbbi létszámra. A trónbeszéd elismeréssel nyilatkozik az indiai hadsereg és hajóraj legutóbbi operációjáról és végül több törvényjavaslatot jelent be, nevezetesen a hadsereg szervezéséről, a munkásszerződésekről, a szesz italokkal való visszaélésekről stb.

A bünbak.

Madrid, szeptember 19. Ma kezdődött meg a Montojo tengerangy ellen Cavite átadása miatt indított pör tárgyalása. A mai ülésen felolvasták a vádlevelet. A közvádli azt kívánja, hogy a vádlottat életfogytiglan való fogsággal és rangja elvesztésével sujták. Holnap a védő beszél.

A venezuelai forradalom.

Caracas, szeptember 19. A Reuter-ügynökségnek jelentik mai kelettel: A helyzet a kormányra kedvező. A kormány csapatai visszafoglalták Puerto Cabellót, ahol összevonták a csapatokat. La Victóriában is összevonnak csapatokat.

Klobb ezredes meggyilkolása.

Páris, szeptember 19. Deorais gyarmatügyi miniszter a minisztertanácsban bemutatta Cornu hadnagy a dossal őrség parancsnokának jelentését, aki Klobb expedíciójának életbenmaradt részével találkozott. A jelentés nagyjából megerősíti a már ismert jelentéseket és azt mondja, hogy Voulet hadnagy, a kinek társaságában más tiszt nem volt, parancsot adott, hogy Klobb ezredesre löjjenek.

Cornu augusztus 1-én Ganuban egy őrmesterrel, két káplárral, 29 tüzérrrel és két spahival találkozott, akik közül heten sebesültek voltak. Valamennyien Klobb ezredes expedíciójához tartoztak. Az őrmester elmondta, hogy Klobb expedíciója július 10-ikén egy futárt küldött Voulet hadnagyhoz, aki a válasz átadásakor azt mondta a futárnak:

— Mondd meg az ezredesnek, hogy itt nincs víz. Olyan helysége megyek, ahol van víz.

Klobb ezredes után még egy futárt küldött Voulet-hoz, aki még aznap este, t. i. július 13-án fogadta. Maga köré gyűjtölte bennszülött altszijeit és azt kérdezte tőlük, engedelmeseznek akarják-e az ezredesnek, aki azért jött, hogy elvegye foglyaikat, vagy inkább puskarágyval akarják-e fogadni? Az altszitek azt felelték, hogy parancsnokoknak akarják engedelmesekedni. Voulet erre levelet írt Klobb ezredesnek és átadta egy káplárnak, miközben ezt mondta:

— Mondd meg az ezredesnek, hogy ha csapattal me mer tolaodni, megtámadom.

A levélbördő káplár eltévedt s így a levél nem került az ezredes kezébe. A két expedíció 14-ikén reggel megindult Damangara felé. (Az hiszik, hogy ez alighanem Szinder község új neve.) Nyolc óra tájban a két csapat egymáshoz ért. Klobb kibontotta a francia zászlót. Voulet, akivel más európai katoná nem volt jelen, odakiáltotta Klobb ezredesnek, hogy a zászlót ugyan elismeri, de felszólítja, hogy álljon meg, mert különben lövet. Az ezredes azt válaszolta, hogy előrenyomul, de semmiesetre sem lő. Ugyanezt ismételte parancs alakjában katonái előtt. Voulet háromszor vezényelt tüzet. Az első lövésre Klobb ezredes a combján, Meynier hadnagy az oldalán sebesült meg. Az utóbbi nemsokára meg is halt. Egy bennszülött őrmester engedelmet kért, hogy visszalöbessen. Klobb nem engedte meg, hanem azt mondta, hogy akik utóljára életben maradnak, térjenek vissza és jelentésk, mi történt. A második lövésnél egy golyó fején találta az ezredes. Erre katonái megfutmodták és podgyászukat ott hagyták.

A szerb összeesküvők pöre.

Belgrád, szeptember 19. Tausanovic védői a vádlott felmentése mellett szólnak, mert kliensük antindaszitikus eszeledetet nem követelt el. Aforizmái a Ranke-féle történelmi mű fordításai. Az a nyilatkozat, hogy Milán rendkívüli ember, Milánra nézve kedvezően értelmezendő. Azután még néhány vádlott védője beszél.

A sárgaláz.

New York, szeptember 19. Keywestben az utolsó 48 óra alatt 54 új sárgaláz-est fordult elő három halálesettel. New Orleansból egy újabb megbetegedést jelentenek.

Transvaal a háboru előtt.

Fretória, szeptember 19. Reitz miniszter kijelentette egy újságíró előtt, hogy a kormány, a volksraad és az ország egyetért arra a magatartásra nézve, amelyet Transvaal követ. Valótlannak mondja azt a hírt, hogy nézeteltérés merült föl és megjegyzi, hogy Transvaal-Oranjával egyetértve határozta el magatartását.

London, szeptember 19. A Reuter-ügynökség jelentése szerint a gyarmatügyi minisztériumban semmit sem tudnak a transvaali kormány első táviratát kiegészítő állítólagos újabb táviratról.

London, szeptember 19. A Reuter-ügynökségnek jelentik Lourenco Marquezből: Barberton zászlóstit, Lydenburg parancsnoka és más búr tisztek Komatiportba érkeztek, hogy a Komatiport jobb partján, ahol 250 ember várta őket, tábor üssenek.

Fokváros, szeptember 19. Folytonosan kerin-genek oly hírek, hogy Transvaal kormánya tegnap a pretóriai brit ügyvivőnek egy második békésebb természetű táviratot adott át. Lehetlen azonban e híresztelések megerősítését megszerezni. Bizonyos körökben úgy vélekednek, hogy Transvaal magatartása az Oranje szabadállam befolyására vezetendő vissza.

Berlin, szeptember 19. Londonból érkező jelentések szerint a helyzet nagyon aggasztó. Illetékes helyen ellenzik a háborút.

Az afrikai bányarészvények közül harminc annyira esett, hogy a júliusi árfolyamokhoz képest eddig negyvenöt millió font sterlinget veszítettek értékükből.

Londonból jelentik a Kölnische Zeitungnak: Katonai körökben a legközelebbi napokra várják azt a parancsot, hogy a háboru esetező mozgósítandó legnagyobb hadilétszámú csapatok hajóra szálljanak, mert a jelentések megerősítik, hogy a boerok tizennégy ágyuval Natal határára értek s Chatum vidékén véres összütközés készül.

A német kormány csak akkor fog közbelépni, ha a német alattvalók biztonsága veszedelemben fog forogni.

Khina és az Egyesült-Államok.

Washington, szeptember 19. Khina követe utján erőlyesen tiltakozott Otis tábornoknak az ellen az intézkedés ellen, amely a khinaiakat a Fülöp-szigetektől kizárja. Hir szerint a követe kijelentette, hogy Otis eljárása ellenkezik a nemzetközi jog rendelkezéseivel, sérti az érvényben lévő szerződéseket és semmibe sem veszi a Khina és az Egyesült-Államok között régóta fennálló barátságot. Mac Kinley elnök a legnagyobb figyelemmel tanulmányozza ezt az ügyet, amely a tiltakozás természeténél fogva nemzetközi kérdéssé válik, holott eredetileg csak katonai rendszabály volt.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, szeptember 19. (Gabonapiac.) Amerika bágyadtabb irányzata és az ottani buzakészletek erős növekedése lehangolta a piacot és a buza árát körülbelül ¼ márkával leszorította. Rozs is körülbelül ½ márkát veszített. Zab meglehetősen ártartó. Az idő borus.

New York, szeptember 19. A New-York Heraldnak azt jelentik Chicagóból, hogy Weare és Leistern, a Weare-Commission-Company tagjai, mesterségesen felszöktették a buza árát. Állítólag az Armour cég is támogatja őket. A Weare-Company-nak Chicagóban olyan elevátorai vannak, amelyek 80 millió bushelt fogadhatnak be.

Berlin, szept. 19. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. Négyezszázalékos magyar aranyáradék —. Magyar koronajáradék —. Osztrák hitelrészvény 221.40. Osztrák-magyar államvasut 145.90. Déli vasut 32.25. Északnyugati vasut —. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegy készpénz 216.85. Buschtiehradi —. Orosz bankjegy —. (Ultimo.) Lombard —.

Frankfurt, szeptember 19. Árfolyamok szeptemberre. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 232.10. Osztrák-magyar államvasut 146.60. Déli vasut 32.50. Osztrák aranyáradék —. Olasz járadék 92.80. Laura-kobó 255.70. Harpeni —. Discont 191.70. Alpesi —. Bécsi bankgyesület —.

New York, szeptember 19. Liszt helyben 2.75. Buza szeptemberre —, októberre 73.—, májusra 75.%, Tengeri szeptemberre 78.7%.

Chicago, szeptember 19. Buza szeptemberre 70.5%. Tengeri szeptemberre 34.5%.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Előfzető. 1. Azoknak, akik 1900-ban kerülnek sorozás alá, az idén novemberben kell illetőségi vagy állandó tartózkodási helyük közszégi előljárójánál, összeírás végett személyesen vagy írásban jelentkezni. 2. Ha illetőségi helyén kívül akarja magát soroztatni, eziránt ugyancsak az összeírásra való jelentkezés alkalmával és pedig legkésőbbben november végéig kell folyamodnia.

R. F. A. Dabas. 1. Addig nyújtja be, amíg egyet csak elfogadnak. A három szigorlat mindenestre 16-ór az államvizsgával. 2. Nem kell külön halgatni. Római jogot pedig első éves korában bizonyára halgatott. 3. Azokat a tárgyakat, amelyeket már hallgatott, most nem kell újra hallgatnia. 4. Igen, vizsgázhatik Kolozsvárról. Hogy hol könnyebb, illetve sikeresebb a vizsga? Kérni; bizonynyal ott, ahová jobban elkészülve megy az ember.

L. K. Miskolc. A tudományegyetemen szeptember 28-ig lehet beiratkozni; a műegyetemen már befejezték a beiratásokat.

H. L. Győr. A honvédelmi miniszter minden csütörtökön déli 12 órakor fogad a minisztériumban. Ha akadályozva van, az államtitkár tartja az audienciákat.

Postás. A pályázat még augusztus 31-én lejárt s így elkéselt folyamodásával.

Pyramis. Ha katonai kötelezettségének még nem tett egészen eleget, nem adnak utlevélet. Az utlevélet különben állandó tartózkodási helyének rendőri hatóságához kell folyamodnia. Ugyanott lehet az ugynevezett igazolványokat is megkapni.

T. J. Budaörs. 1. A cs. és kir. 9-ik huszárezred Sopronban, a m. kir. 9-ik honvéduhárezred pedig Marosvásárhelyen állomásozik. 2. Sorsjegyére nézve a napokban kap választ.

K. L. 1899. Bizalommal fordulhat a kérdéses intézéshez, az foglalkozik ilyen ügyletekkel. Esetleg az apró hirdetések rovatában is téhet kísérletet.

Sorsjegyek.

97.619. számú előfzető. Osztrák hitelsorsjegye (2437—36.) 200 forintot, Bazilika sorsjegye (589—50.) 6 forintot nyert, a többi nem buztak ki.

Gyári hivatalnok. Bazilika-sorsjegye (3983—61.) 6 forintot nyert, a többi semmit.

G. J. Boba. — M. kir. ügyészség. Nyiregyháza. — G. B. Kis-Zeben. — L. J. Beregszász. — G. J. Abony. — E. H. Tükös. — J. A. Csap. — H. G. Dárda. — Tassi előfzető. Sorsjegyeik nem nverték.

KÜLÖNFÉLEK.

Őszi éjszaka.

Hol járok vajjon? Mély tengerfenéken?
Mi vesz körül? Nem zöldes fényű hab?
Mi rezdül fönn végtelen messzeségben,
Mint úszó fátyolrongy? Talán a nap?

Falon, tetőn átszivároga lágyan
Árnyék talán e sápadt, tompa fény?
És kóborolva cél nélkül, hazátlan,
Éjtéli vándorszellem lettem én?

Mert most alakját meg nem tartja semmi,
Az őszi éjben kár valót keresni.

Eloszik minden, terjengőn lebeg.
Ilyenkor járnak a kísértetek!

S mi egykor izzó tűz hazája volt,
Leszűrt, bús fényvel úszik fönn a hold.

Emléke minden régi büszke lángnak,
Amik szívünkbe olykor visszaszállnak.

Pásztor Árpád.

† **Umberto mint kondás.** Olasz lapokban olvasható a következő apróság: Umberto király akárhányszor minden kísérlet nélkül a legegyszerűbb ruhában indul sétára s ilyenkor nem egyszer egész a környékbeli falvakig is elmegy, ahol már mindenki ismeri jószágos szívű uralkodóját. A minap egy ilyen sétáján találkozott egy parasztemberrel, aki pórázon vezetett malcát iparkodott megkötni az egyik korcsma előtt álló fához. A süldő azonban egyre makrancoskodott s közelélt rácsavargatta a fára.

— Megful a malacod — szolt oda a király a parasztnak.

— Vigye el az ördög a disznáját, sehogy se bírok vele.

— Hát mért akarod megkötni? — tudakolta az uralkodó.

— Be akarok menni egy kis bort inni a korcsmába. Megfoghathad addig a malacomat. — Így felelt a paraszt.

— Jó, majd vigyázok rá — biztatta a király, mire a paraszt nyugodtan bement a korcsmába. Néhány perc múlva aztán egy üveggel meg egy pohárral tért vissza.

— No, ígyál te is egy pohárral — kínálta az uralkodót.

— De vajjon jó-e? — kérdezte nevetve a király.

— Jó-e? Meghiszem azt. A miből én iszom, meghihatja azt a király is.

A király megízlelte a bort, majd visszaadta a parasztnak.

REGÉNY.

Grubbe Mária.

(38)

— Dán regény. —

Irta: JACOBSEN J. P.

Azok után, amit itt elmondunk, azt hinné az ember, hogy csak azért járok-kelek a világon, hogy az élet állhatatlanságának és minden földi dolog mulandóságának terhét viseljem s hogy én szép sógorom, szentül meg van győződve arról, hogy a hamupipóke szerepét kell játszania, aki előtt becsapják az ajtót, kioltják a gyertyákat s akinek még annyi bátorsága sincs, hogy valamit remélhessen. — Mindez azonban nem fontos ránk nézve, mert mihelyt ezekről a dolgokról tárgyalunk, szinte megrészegülünk saját szavainktól és saját gondolataink vesszőparipáján lovagoltunk.

Az uton most feltűnt a társaság. Mindketten felálltak, eléjük mentek s hazakisérték őket.

Szeptember huszonnyolcadika. Ésti fényloc óra. Ágyudörgés, trombitaharsogás jelenti, hogy a fejedelmi pár János szász herceg és anyja kíséretében, az ország legelőkelőbbjeivel együtt, most indul el a kastélyból, hogy a diszkeriben tartandó balletten jelen legyen.

A fáklyák vörös fénye szóródik a falakra és a kert kerítésére. A taxusfák bronz színben tündökölnék.

Két oldalt skárlátpiros selyemruhába öltözött hajduk állanak. Kezükben virágüzérral díszített gyertyát tartanak. Tűzkoronák, gyantaláng, tüzedények s mesterséges tükrök tündökölnék a földön és elriasztják a sötétséget a fák lombjai közül.

— No, nem iszod meg! Talán nem jó?
— Majd én küldök neked jobbat, ajánlkozott az uralkodó.

— Hát neked van jobb?

— Van ám, — nevetett a király s barátságosan kezét fogott a paraszttal, aki csak akkor tudta meg, hogy mivel volt dolga, mikor a királyi udvar pincéjéből tíz üveg finom asszurbort kapott.

*

† **Newfoundland cárja.** Mr. Robert Gilles pied Reid, mint amerikai lapok írják, a világ leggazdagabb földbirtokosa lett. Kapott ugyanis a newfoundlandi kormánytól másfél millió acrenyi területet az a föltétellel, hogy új vasutat építtet a szigeten át. A gyarmatok Newfoundlandban ezzel a vállalkozással sokat fognak nyerni. Newfoundland cárja — így nevezik az amerikai lapok Mr. Reidet — mint egyszerű kőműves kezdte a karrierjét.

*

† **Szokatlan eledetek.** Egy angol folyóirat egész sor különös eledelt állított össze. Első helyen áll az oroszlanhus, amelyet mint kitűnő eledelt ajánlanak, ellenben a tigrishus nagyon rostos. De azért India bennszülöttei elég sok tigrishust esznek, mert az a babona él közöttük, hogy a tigris ereje a husával átmegy beléjük. Futólagosan meg van említve a medvehus. A füstölt medvenyelv a legkiválóbb csemegék közül való, az angolok azonkívül még azt is állítják, hogy a medve májából kolbászt is csinálnak és pedig egyetlen májból huszonöt fontot. Az elefánthus élvezhetősége dolgában némi nézeteltérés mutatkozik. Az afrikai és indiai bennszülöttek nagyon megbecsülik, az elefántvadászok ellenben meglehetősen idegenkedést mutatnak az elefánthus ellen. Az egyik elefántvadász például így nyilatkozik: Az elefánthus ize legjobban hasonlít a bőr és az enyv izéhez.

Egy másik elefántvadász viszont úgy nyilatkozik, hogy nem foghatja fel, hogyan lehet ilyen vaskos állatnak annyira finom és izletes hús. Csak egyben egyeznek meg az elefántvadászok, hogy az elefántalp kitűnő csemegéje s még a fűnt említett vadász, aki különben a bőrről és az enyvvel hasonlítja össze az elefánt húsát, elragadtatással ismeri el, hogy az elefánt lába királyoknak való fogás. A rinoceroshus a disznó- és a marhahús között foglal helyet és más hús hiányában éppenséggel nem megvetendő. A majomhúst Wallace angol zoológus a nyuléhoz hasonlítja, de persze a különféle nyulaknak a húsja is eltérő. Dicsérik a kengurut s Ausztráliából újabb időben sok kengurufarkot szállítanak Londonba. Az ausztráliaiak már régóta kedvelik a kenguruhúst s egy kenguru-leves végyaiknak a netovábbja. A fókahús egészen fekete azért nem nagyon étvágygerjesztő, de azért szintén izletes, könnyen emészthető és sok meleget ad a testnek. Angolország egyes vidékein a mókusokat meglehetősen számban fogyaszt-

ják. Hogy Olaszországban különböző éneklő madarakat esznek, köztük fülemilét is, az ismeretes és sajnálatos tény. Floridában pedig a vörösbegyragoutnak van nagy szerepe.

† **A napsugár ereje.** Egy algiri ember új készüléket talált fel, amelynek nagy haszna lehet az iparban. Ez a készülék arra való, hogy összegyűjtse a nap sugarait, amelyeket aztán tetszés szerint lehet értékesíteni. A készülék egy sárgarézből előállított óriás homoru korong, amely egész napon át villamos-teleppel van összekötöttségben. Amint a korong a napsugarakat felfogja, a sugarak, illetőleg a sugarak által előidézett hőség a villamos telepen át akkumulátorba megy be, ahol a sugarakat tetszés szerint való időközön lehet eltartani. Az algiri tudóst az a gondolat vezette rá találmányára, hogy a nap sugarai megakadnak az utókabban levő tárgyakon; azt a kérdést vetette tehát fel, hogy mi történik azokkal a sugarakkal és milyen módon lehetne az ilyenképpen megakadott napsugár értékesíteni. Azzal, hogy a tárgyakba a napsugarakkal mi történik, hamar tisztába jött; történni velük, ami a falra lőtt golyóval szokott történni: visszapattannak s abba az irányba térnek vissza, ahonnan jöttek, nem oly gyorsan ugyan, mint a golyó, de valamely lassabban és tapasztalható, hogy a napsugárral telített tárgy, mihelyt a nap behatásától eltávolítjuk, lassankint kihűl, azaz kiadja a sugarakkal magába szívott hőséget. Az a tárgy tehát, amelyre rásüt a nap, megelike az égitest sugaraival, erőt vesz magába, amelyet felhasználásra vár. Olesó erőt gyűjt magába, amelyet akárki használhat s a mellett olyan erőt, amelyhez képest a leghatalmasabb dinamogép ereje szinte eltűnik. Csak arról volt tehát még szó, hogy ezt az erőt összegyűjtsek, megtartsák és alkalmas módon hasznosítsák. Az algiri ember ennek is kitalálta a módját és találmányával lehetővé tette, hogy napsugarakkal bármilyen tetszés szerint való erőt fejtsen ki. Legelső kísérlete az volt, hogy a napsugarakból gyűjtött erővel villamos fényt fejlesztett, amelyvel most az oráni színházat világítják.

† **Francia hivatalnokok drágasági pótléka.**

Franciaország mégis csak gavallér ország, ha van is egy csomó előkelő gonosztevője. A kormány külön hitelt fog kérni a kamarától a jövő évre, mert a kiállítás alkalmából keletkező drágaságra való tekintettel, pótlékot szándékozik adni az állami hivatalnokoknak. A köztársaság elnökének fél millió pótlékot szabtak ki; a tizenegy miniszternek pedig egy millió frankot. A többi hivatalnokok drágasági pótlékát egy millió négyszázezer frankban állapították meg. Ezt az összeget azok között a hivatalnokok között osztják majd ki, akiknek évi fizetése nem haladja meg a kétezeröttszáz frankot.

Tizenegy pásztorleány libben ki a színre. Anna Zsófia, Amália Frederika, Vilhelmina Ernestina, Gyldenleu asszony s még hét gyönyörű főnemes urnó.

Valami hazai táncot járnak, bámulatos ügyességgel, melynek még értelme is van. Azt jelenti, hogy Gyldenleu asszonyt csalogatják és gunyolják azért, mert egyre szerelmi gondokkal emésztí magát s nem akar részt venni vidám menüetjükben. Azért is gunyolják, mert lemondott szabadságáról s a szerelem bilincseit vette magára. Ekkor mintha megunná a folytonos gunyolást és megragadja Anna Zsófia hercegnő kezét s egy bájos pas de deux-t lejt el vele, melylyel a szerelem minden gyönyörét akarja kifejezni. Most a többiek is táncra perdülnek, ujjonganak, farsztó, fürge mozdulatokkal keringenek, mialatt a szín háta megett láthatlan kórus a szerelem dicsőségét éneklí, hatalmas, ujjongó hangon s száz hegedű kíséri a fenséges himnuszot.

A balletnek vége volt. A nézők elszéledtek a kertben, a kivilágított kertlikok előtt sétáltak vagy a virágokkal díszített csoportok előtt pihentek, mialatt olasz és spanyol gyümölcsösöknek öltözött nemes ifjak fonott kosarakban hűsítőt, bort, gyümölcsöt és finom süteményeket hordtak körül.

A színészek is elvegyültek a nézők közé s meghatottan köszönik meg azokat az elismerő szavakat, melyekkel valósággal elárasztják őket. Mindnyájan egyetértenek abban, hogy a főhercegen és Anna Zsófia hercegisasszonyon kívül senki sem játszotta el oly szépen szerepét, mint Gyldenleu asszony. A királyi pár is legnagyobb meglepődésnek adott kifejezést s a király avval toldta meg hízegő szavait, hogy még La Barre kisasszony sem táncolhatja több gráciával s kecsesebb mozdulatokkal, mint Mária asszony.

(Folytatása következik.)

A fénysugarak az ezüst- és arany-drótokra szóródnak s hosszú, fényes pásztákat rajzolnak a selyem gallérokra és selyem szálgyokra. Mintha pirosas harmatot lehelték volna a sötét bársonyra; a fénysugarak cikkáznak a rubinokon és gyémánt köveken, fehér és ibolyakék színek közt feltűnnek a zöldszínű smaragdok, fekete és lila színek közül a korallok pirossága tündöklík, sárgásbarna, rózsá, acélszürke és bíbor színek kavarnognak, világosan, sötéten, tarka összevisszaságban.

Vége. Elvonultak! — Az utról még visszaintenek a fehér tollbokréták.

Az előadásra kerülő ballet címe: „Az erdő gyönyöre.”

Keresztély főherceg a vadászélet örömeiről beszél, sétáló hölgyek az ibolyák illatáról énekelnek, a fák között bujdosít játszanak a gyermekek s apró kosárkába szedik az epret, vidám polgáremlerek örvendeznek a tiszta levegőnek és a mosolygó szőlőnek, mialatt két bolond vénasszony szerelmes mozdulatokkal csalogat magához egy csinos parasztleányt.

Most az erdő istennője, a szüzi Diana, Anna Zsófia főhercegnő jelenik meg a színre.

A főherceg elragadtatva néz reá, felkel ülőhelyéből, esókot int az érkező felé, mialatt az egész udvar örömrivalgásban tör ki.

Az erdő istennője szavalni kezd, hercegi kéréje pedig boldog, tuláradó szíve haláját avval fejezi ki, hogy felséges szülőinek kezét esókol.

Alig tűnik el e látomány, egy parasztpár lép elő s a szerelem boldogságáról kezd énekelni.

A vidám jelenetek egymást érik. Három fiatal emberke bohókodik a színre, majd négy katonatiszt jelenik meg, parasztleányok lépnek ki s azt mutatják, hogy most mennék haza a vásárról. Egy kertészleány meg egy költő énekel s végre hat bolondos zenész ugrik ki a bokorból s a legképtelenebb hangszereken a legképtelenebb nótákat játssza a hallgatók gyönyörködtesére.

Most a záróielent következik.

A helyi piac tökéletes üzletlenséget áruolt el s az előfordult csekély számu üzlet: csak tetemesen olcsóbb árfolyamok mellett bonyolódott le. Így például a Kőzútiban és Jelzálogbankban volt lényeges áresés észlelhető.

A déli tőzsde jobb külföldre emelkedettebb volt s szilárdabban zárult.

Valuták és ércváltók változatlanok.

Az előtőzsde lanyha.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 378.75—381.50. Osztrák hitelrészvény 368.30—371.40. Osztrák-magyar államvasut részvény 339.50—342.75. Jelzálogbank részvény 238.—239.—. Leszámitoló bank részvény 254.—254.50. Rimamurányi vasmu 335.50—340.—. Kőzuti villamos vasut részvény 361.—362.—. Adria magyar kir. tengerhajózási részvény 246.—250—fortinon.

A déli tőzsde javult.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 379.25—381.25. Osztrák hitelrészvény 368.80—369.70. Osztrák-magyar államvasuti részvény 341.25—342.25. Jelzálogbank részv. 237.50—238.—. Rimamurányi vasmu 337.50—338.75. Kőzuti vasut 360.—361.—fortinon.

Az utőtőzsde irányzata mérsékelt forgalom mellett nyugodt maradt.

Zárul: Osztrák hitelrészvény 370.—. Magyar hitelrészvény 380.50. Leszámitoló bank 254.—. Rimamurányi vasmu részvény 339.—. Osztrák-magyar államvasut 342.—. Kőzuti vasut 360.—. Városi villamos vasut 200.—fortinon.

Leszámitoló árfolyamok:

Table with 2 columns: Name of institution and its value. Includes Magyar általános hitelbank, Osztrák hitelintézet, Budapesti bankgyűlés, Hazai bank r. t., Pesti m. kereskedelmi bank, Kőszénbánya és tégl. részv., Salgótarjáni kőszénbánya r. társaság, Adria m. kir. tengerhajózási r. t., Városi villamos vasut részvény.

A hivatalos zárlatok a következők voltak:

Allamadósság.

a) Magyar Államadósság.

Table showing state debt details for Hungary, including various bonds and their values.

b) Osztrák Államadósság.

Table showing state debt details for Austria, including various bonds and their values.

c) Idegen Államadósság.

Table showing foreign state debt details, including various international bonds.

Más kölcsönök.

Table showing other loan details, including various financial instruments.

Zálogvelevek és kölcsönkötvények.

Budapesti intézetek kibocsátása.

Table listing mortgage and loan details for various Budapest institutions, including bank names and amounts.

Előbbségi kötvények.

Table listing priority bond details, including various financial instruments.

Bankok részvényei.

Table listing bank share details, including various financial institutions.

Takarékpénztárak részvényei.

Table listing savings bank share details, including various financial institutions.

Gőzmalmok.

Table listing steam mill details, including various industrial facilities.

Bányák és téglyagyarak részvényei.

Table listing mining and brick works share details, including various companies.

Biztosító társaságok részvényei.

Table listing insurance companies share details, including various financial institutions.

Vasművek és gépgyárak részvényei.

Table listing iron works and machine factories share details, including various industrial companies.

Könyvnyomdák részvényei.

Table listing printing houses share details, including various publishing companies.

Különféle vállalatok részvényei.

Table listing various other companies share details, including diverse industrial and service firms.

Közlekedési vállalatok részvényei.

Table listing transportation companies share details, including various railway and shipping lines.

Sorsjegyek.

Table listing lottery tickets, including various types of draws and their values.

Pénzmelel.

Table listing currency exchange rates, including various international currencies.

Külföldi váltók (látra).

Table listing foreign exchange rates for sight payments, including various countries.

Határidőre kötött értékpapírok.

Table listing time-deposit securities, including various financial instruments.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonserű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következők árfolyamokat állapította meg:

Jegyzékek: Heremag: lucerna 36.—40.—fort, vörös tiszai, alföldi és felvidéki 30.—32.—fort. Vörös erdélyi — Vörös bánsgai 41.—43.—fort. Középszemű 38.—40.—. Nagyszemű 41.—43.—. Disznózsír: budapesti 50.50—51.—fort, vidéki — frt. Táblaszalonna: légszárított vidéki — városi 4 darabos 42.—42.50 forint, 3 darabos 43.—43.50 forint, füstölt 47.—47.50 forint. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség — forint, 120 darabos — forint, 100 darabos — forint, 85 darabos — forint, 85 darabos — forint. Szilvaiz: szlaviánai 17.—18.—fort, szerbiai 15.—16.—fort azonnali való szállításra.

A bécsi gabonátőzsde.

Bécs, szeptember 19. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.)

Jegyzékek: Őszi buza 8.50—8.48, tavaszi buza 8.85—8.83 ősi rozs 6.83—6.84, ősi zab 5.40, tavaszi buza 5.74—5.77, tengeri szeptember—októberre 5.46—5.47, tengeri május—júniusra 5.37—5.38—5.36, tavaszi rozs 7.19—7.20, repce augusztus—szeptemberre 12.50—12.60 forinton.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsden kedvezőtlen volt az irányzat, ennélfogva nagyon hanyatlottak az árak.

A déli tőzsdén berlini jelentésekre szilárdult az irányzat.

Zárlatok külföldre szilárdult az irányzat, de csúdesen az üzlet.

Bécs, szeptember 19. (Magyar értékek zárlata.) 4% aranyjárdék 117.40. Tiszai és szegedi kölesön sorsjegy 140.25. Magyar vasuti kölesön ezüstben 99.80. Magyar keleti vasuti állami kötvény 119.75. Magyar leszámitoló és pénzváltóbank 253.—. Rimamurányi vasműrészvény 338.25. Magyar koronajárdék 95.15. 4% Magyar földtörm. kötvény 94.—. Magyar hitelbank részvény 380.—. Magyar nyvereményi kölesön sorsjegy 102.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény 183.25. Magyar kereskedelmi bank 142.3.

Bécs, szeptember 19. (Osztrák értékek zárlata.) 4 2/3% papírjárdék 99.90. 4%-os osztrák aranyjárdék 117.85. 1860-iki sorsjegy 137.40. Osztrák hitelsorsjegy 197.25. Angol-osztrák bank 150.25. Bécsi bankgyűlés 271.50. Osztrák-magyar bank 901.—. Déli vasut 72.—. Dunagőzhajózási részvény 392.—. Dohányrészvény 136.—. Császári és királyi arany 5.70.—. Német bankváltók 68.95. 4 2/3% ezüst járdék 99.80. Osztrák koronajárdék 100.25. 1864-iki sorsjegy 195.50. Osztrák hitelintézet részvény 369.83. Unionbank 302.—. Osztrák Länderbank 236.—. Osztrák-magyar államvasut 342.25. Elbavölgyi vasut 253.50. Alpesi bányarészvény 281.50. 20 frankos arany 9.56.—. Londoni váltóár 120.60. Bécsi Tramvaj 449.—. Az irányzat nyugodt.

Bécs, szeptember 19. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése. A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 369.62. Magyar hitelrészvény 381.—. Angol-Osztrák bank 150.25. Union bank 271.—. Länderbank 303.50. bankgyűlés 236.—. osztrák-magyar államvasut részvény 342.—. északnyugati vasut részv. 71.75. elbavölgyi vasut 253.50. dunagőzhajós részv. 242.—. alpesi bányarészvény 136.—. májusi járdék 339.25. osztrák koronajárdék 281.80. magyar aranyj. 99.85. magyar koronajárdék 95.15 német birodalmi márka készpénz 59.40. utimóra —. török sorsjegyek 5.9.—. rimamurányi vasmu —. déli vasut —. dohányrészvény —. Napoleon d'or —. Lombard 9.56 1/2.

Külföldi értéktőzsdek.

Berlin, szeptember 19. (Tőzsdei tudósítás.) A new-yorki tőzsde tegnapi pánikjára, a londoni aranybánya értékek hanyatlására és a tranzválti világra a spekuláció majdnem minden téren realizált. Ennek következtében az árhanyatlás különösen iparértékekénél és amerikai vasutaknál igen nagy volt. Később az irányzat megszilárdult a belföldi és idegen járdékok kedvező állásra. A helyi értékek javultak. Magánleszámitolási kamatláb 47/80.

Berlin, szeptember 19. (Zárlat.) 4 2/3% os papírjárdék —. 4% osztrák aranyjárdék 99.90. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajárdék 94.90. Osztrák-magyar államvasut 146.—. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 103.40. Magyar vasuti beruházási kölesön 101.25. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 201.10. Általános villamossági Edison 249.—. Gelsenkircheni 191.25. Laurakohé 253.—. 4 2/3% osztjárdék 99.40. 4% magyar aranyjárdék 98.30. Osztrák hitelrészvény 231.50. Déli vasut 32.25. Mátyás Lajos vasut —. Orosz bankjegy 216.80. 4% új orosz kölesön 99.60. Török dohányrészvény —. Oltz járdék 82.60. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 153.50. Harpeni 137.25. Az irányzat szilárdul.

Hamburg, szeptember 19. (Zárlat.) 4 2/3% osztjárdék 99.40. 1860. sorsjegy 140.50. Déli vasut 32.25. 4% osztrák aranyjárdék 98.50. Osztrák hitelrészvény 241.60. Osztrák-magyar államvasut 145.50. Olasz járdék 92.85. 4% magyar aranyjárdék 98.70. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, szeptember 19. (Zárlat.) 4 2/3% papírjárdék 99.50. 4% osztrák aranyjárdék 100.—. Magyar koronajárdék 94.80. Osztrák-magyar bank 150.—. Déli vasut 32.10. Elbavölgyi vasut —. Londoni váltóár 204.50. Bécsi bankgyűlés 135.—. Villamos részvény 152.40. 3% os magyar aranykölesön 82.—. 4 2/3% osztjárdék 99.55. 4% magyar aranyjárdék 98.25. Osztrák hitelrészvény 231.10. Osztrák-magyar államvasut 148.10. Északi vasut —. Bécsi váltóár 109.42. Párisi váltóár 808.83. Unionbank —. Alpesi bányarészvény 280.—. Az irányzat gyenge.

Páris, szept. 19. (Zárlat.) 3% francia járdék 100.42. Olasz járdék 92.85. Osztrák-magyar államvasut —. Francia törleszt. járdék 100.95. 4% magyar aranyjárdék 100.60. Török dohányrészvény 302.—. Osztrák Länderbank —. 3 1/2% francia járdék 102.50. Osztrák földhitelintézet részvény —. Déli vasut —. 4% osztrák aranyjárdék 102.—. Ottomanbank 566.—. Párisi bankrészvény 1057.—. Alpesi bánya részvény —. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Szeptember 19. A sertésüzlet irányzata: változatlan. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar els 5 r. endi: Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli sulyban) — krajcárig, Öreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő sulyban) — krajcárig, Fiatal nehéz (páronként 320 kilogramm felüli sulyban) 4 1/2—4 3/4 krajcárig, Fiatal közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő sulyban) 43—43 1/2 krajcárig, Fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) 44—44 1/2 krajcárig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli sulyban) — krajcárig, Közép (páronként 220—280 kilogramm sulyban) — krajcárig. — Könyű (páronként 220 kilogramm terjedő sulyban) — krajcárig. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli sulyban) — krajcárig. — Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő sulyban) — krajcárig. — Könyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) — krajcárig. — IV. Romániai eredeti (stachli): Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) — krajcárig. — Könyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) — krajcárig. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli sulyban) 42 1/2—43 krajcárig. — Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő sulyban) 43—43 1/2 krajcárig. — Könyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) 43 1/2—44 krajcárig.

Sertéslelés szám: 1899. szept. 17. napján volt készlet 38.991 darab, 1899. szeptember hó 18. napján felhajtott 173 darab, 1899. évi szeptember 18. napján elszállított 491 darab, 1899. szeptember 19. napjára maradt készletben 38.673 darab.

Vizárlás.

Table showing exchange rates for various locations including Inn, Duna, Passau, Linz, Bécs, Pozsony, Komárom, Budapest, Paks, Mohács, Gombos, Ujpest, Pannónia, Orsova, Magyarfalva, Zsolna, Tencsény, Ezered, Rába, Sárvár, Győr, Pécs, Zákány, Barcs, Eszék, Mura, Szava, Záhony, Rizsók, Szatmár, Szamos, Ruzsnya, Latorca, Latorca, Ung, Tizza, M.-Eszék, Tekcháza, V-Namény, Tokaj, Tiszaföldvár, Szolnok, Csomgrád, Szeged, Török-Bécs, Tihol, Maros, Békés, Ondolva, Bodony, Tonolya, Sajó, Hernád, Berettyó, Körös, N.-Várad, Belyógy, Tenke, Gurahone, Boronjós, Békés, Gyoma, Gy.-Fehérvár, Branyolska, Soborska, Arad, Makó, K.-Kostály, Bega, Temesvár, Beaskerek.

Kivonat a hivatalos lapból.

- Szeptember 19. -

Kinevezések. A kereskedelmi miniszter Kovács Lajos vizsgálotti hajóépésszt az alduai magyar királyi hajózási hatóságához ideiglenes minőségben másodgépésszé kinevezte. - A földmívelésügyi miniszter Ernst Antal Nándor okleveles állatorvost a budapesti állatorvosi főiskolához, a gyógyszerügyi tanszék mellé, Grábner Emilt, a magyar-óvári magyar királyi gazdasági akadémiához beosztott észak-tündíjas gazdasági segédet, ezen akadémiához a növénytermelési tanszék mellé két év tartamára tanársegéddé kinevezte. - A vallás- és közoktatásügyi miniszter Horváth Gizella okleveles tanítónőt az iznyétei állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Kapitány Emma okleveles kisdudvónőt a daróci állami kisdudvóhoz óvónővé kinevezte.

Megerősítés. A földmívelésügyi miniszter Urelich Sándort, a budapesti állatorvosi főiskola bonctani tanszékéhez beosztott I. tanársegédet, ezen állásában további két év tartamára megerősítette.

Névváltoztatások. Kohn Salamon székudvari illetőségű ugyanottani lakos, valamint kiskoru gyermekei Szeréna és Regina Keményre, Friedmann Janka tanítónő szatmárnémeti lakos Bartára, kiskoru Udresku Trifun román-bunyai

tanító Aczéla, Matejka Antal pénzügyőri szemléssz sárvári lakos Mátéra, Neszevcsók Mátás zombolyai illetőségű ugyanottani lakos, valamint Gusztáv, Máté, Jenő, Marcella és József kiskoru gyermekei Nemesre, kiskoru Gerstlauer Albert csáktornyai illetőségű zirci ciszterci rendű papnővendék Gervaira, kiskoru Tatz Lajos ciszterci rendű papnővendék zirci lakos Tarcalira, Schwarcz Vilmos síófoki illetőségű ugyanottani lakos Szántóra, Noszkó Pál magyar királyi eszendor bazini lakos Nádasdira, kiskoru Herzberger Sándor temesvári illetőségű ugyanottani lakos Balassára, Kohn Antal székesfehérvári illetőségű ugyanottani lakos Kovácsra, kiskoru Klein Lajos tolcsvai illetőségű ugyanottani lakos Kovácsra, kiskoru Dillman Lajos községi illetőségű zirci papnővendék Darvasra, kiskoru Kohn Lipót és Dezső nagy-szalattai illetőségű beszercebányai lakosok Káldorra, Perlberg Géza pacséri illetőségű kassai lakos, valamint Margit, Irén és Jenő kiskoru gyermekei Pártosra, Kohn Henrik, Jakab és László gyulafehérvári illetőségű ugyanottani lakosok Kelenre, Wolf Henrik budapesti illetőségű ugyanottani lakos Farkasra változtatták nevüket belügyminiszteri engedéllyel.

Pályázatok. Három irnoki állásra az ujesti járásbírósnágnál október 19-éig; irnoki állásra a pestvidéki törvényszéknél október 19-éig; postamesteri állásra Siófokon (Veszprém vármegye) október 12-éig; hivatalsozgai állásra

z I. számú kataszteri helyszínelési felügyelősnéknél október 25-éig; három hivatalsozgai állásra az ujesti járásbírósnágnál 4 hét alatt; egy járásbírói, három albírói, két aljegyzői és egy telekkönyvezetési állásra az ujesti járásbírósnágnál 3 hét alatt; végrehajtói állásra ugyanott 4 hét alatt.

Időjelzés.

- A m. kir. országos meteorológiai intézet jelentése. -

Budapest, szeptember 19.

Az északi depresszió ma reggel Norvégia fölött taláható, míg a biscayai maximum kissé jobbra nyomult a kontinensre. Aránylag magas nyomás érinti Európa keleti és délkeleti szélét.

Az idő Európa északi felén túlyomóan esős, míg déli felén jobbára száraz. A német tengerparttól erős szeleket jelentenek. A hőmérséklet északnyugaton tovább sülyedt.

Hazánkban annak keleti részén és elvtéve az Alföldön voltak jobbra kisebb esők. A hőmérséklet normális.

Küldés. Enyhe idő várható helyenkint esővel.

Keleti SZÖNYEGEK

II. III. SMYRNA- és PERZSIAI,

a legnagyobb választék minden nagyságban.

Függönyök és belföldi szőnyegek

valamint minden e szakmába vágó cikkek gyári raktára.

Kitűnő minőség mellett a legutányosabb árak.

ZACCHIRI N. ÉS G.

IV., Mária Valéria-utca 5. sz.

PALAIS ROYAL

Orlay Sándor perzsa császári, spanyol királyi udvari szállító

Budapest, 8. szám Koronaherceg-utca 8. szám.

Gyémántutántzat, ékszerék, párisi legyezők, nászajándékok, bronce, chinai ezüstárúk és diszmuárúk

gyári áron.

BUTOR részletfizetéssel

Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyház-férflak, valamint más hitelképes egyének kezelve részleti feltételek mellett kapnak szilárd gyártmányu asztalos- és kárpított butorokat.

Dósa Kálmán Bpest, Erzsébet-tér 18. sz. Sas-utca sarok, I. em. Árjegyzéket 25 kr. levéljeggy beküldése ellen bérmentve küld fentit cég B. osztálya. 6167

HEIM-féle Meidinger-kályhák.

A feltaláló dr. Meidinger tanár által kizárólag jogosított HEMIH., BUDAPEST ÉS BÉCS,

cs. és kir. udv. szállító.

Kitűnő hírnevű cs. és kir. kiz. szabad kályháink

MEIDINGER-OFEN H. HEIM

eredetben csakis üzletünkben Budapestben, Thonet-udvarban kaphatók.

Mindazonáltal, kik gyors, alapos és biztos gyógyulást óhajtanak, ezen kitűnő szakorvost a legmettegebben ajánljuk.

Univ. Med. Dr. Czinczár J.

Bőrgyógyász, bőrpépülés, nem- és húgy-szervi bántalmak képesített szakorvosa. Gyógyít gyors és biztos sikerrel, kényelmes módon ugy nőknél, mint férfiaknál mindennemű a nem- és húgy-szervi betegségek és gyengeségi állapotok elvezetése alatt összefoglalt bármily régi kellet bántalmakat, továbbá bármily bőrbetegséget és szépséghibát a külföld által elismert legújabb kitűnő módszereivel.

Lakik: Budapest, VII., Kerepesi-ut 14. I. em. Rendel: délelőtti 10-11-ig, délután 3-7-ig. Külön várótermek hölgyek és urak részére. Levelekre azonnali válasz.

Kinek ne volna szüksége

arra, hogy helyes fogalmazásu levelek, okiratok, szerződések, folyamodványok, szóval a mindennapi életben szükséges írásos munkák elkészítésében tanácsal lássák el? Erre kitűnően szolgál a közel 300 oldal terjedelmű

Legújabb Levelező,

önügyvéd és házi titkár.

Írta Kassay Adolf. Ára szinnyomatu borítékban füzve I frt, kötve I frt 20 kr.

Megrendelhető a „Budapesti Napló“

kiadóhivatalában, Budapest, VIII., József-körút 13. szám. A portó előzetes beküldésekor a könyv bérmentve küldetik.

Advertisement for Nestlé's Milk featuring an image of a baby sitting on a box of 'NESTLÉ BEBIBI' milk. Text includes 'BERLYAK F., Bécs, I., Nagjergasse 1. szám' and 'Kapható az összes élelmiszerboltokban.'

Advertisement for LINOLEUM featuring a circular logo and text: 'LINOLEUM egész helyiségek padlózására, Linoleum-szőnyeg, Linoleum-futó' and 'LINOLEUM az egészségügyileg legjobbnak elismert, legolcsóbb és legtartósabb padlófedés, pormentes, neszfogó, ruganyos, hasadégmentes és tartósabb, mint bármely más padlózat.'

Advertisement for Sneidig egyenruhákat by BLUM SÁNDOR, Budapest, Váci-utca 12. szám.

Advertisement for KESSLER-féle Magda-hajkenőcs, featuring an image of a woman's face and text: 'Magda-hajkenőcs több év óta kipróbált, teljesen ártalmatlan, a hajnövezt előmozdítja és mint kitűnő óvszer a gyakran előforduló hajbetegségeket ellen, meg gyermeknél is, használatra legjobban ajánlható.'

Advertisement for Chrysanthème asszonyosság, Írta: Pierre Loti. Francia eredetű fordította: IJ. LONYAY SÁNDORNE. Ára I frt 20 kr.

Advertisement for CHRISTOFLE-EZÜST by Wadlsteiner F., Budapest, IV., Váci-utca 27.

Advertisement for GUMMI by Rothausser M. Ignác és fia, Budapest, Király-utca 6 N. sz.

Advertisement for Azok a szenvedő férfiak, kik sok más szerrel való próbálgatás után használták a Dr. EGGER-féle injectió Hamamelis Virginica-t.

Advertisement for GUMMI és halhólyag-különlegességek, (valódi francia), legfinomabb minőségben, tucata: 2, 3, 4, 5, 6 frt.

Advertisement for Dr. Palócz v. kór. orvos, k. egészség. tanár intézete, Budapest, Kerepesi-ut 10. (félemelet).

Színházak, szórakozó helyek.

M. Kir. Operaház.

Szerda, 1899. évi szeptember hó 20-án.

Jancsi és Juliska.

Mese 3 képbén. Szövegét írta: Wette Adelaide. Fordította Ábrányi Emil. Zenéjét írta Humperdinck.

Utánna:

Babatündér.

Látványos ballet 1 felvonásban. Szerzették Hassreiter és Gaul. Zenéjét írta Bayer. Kezdeté 5 1/2 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1899. évi szeptember hó 20-án.

Dombai ur felesége.

Vigjáték 1 felvonásban. Irta Hajó Sándor.

Személyek:

Tornyai Gyenes Helén Csillag T.
Kábai Béni Dezső Szobalány Meszlényi

Másodvirágzás.

Vigjáték 1 felvonásban. — Irta K. Borostyáni Irma.

Személyek:

Szomolkay Horváth Irén Cs. Alszei
Berkessy Ujházi Andosházy Dezső
Fifi Nagy I. János Gabányi.

Az anyósok.

Vigjáték 1 felvonásban. Irta Gabányi Árpád.

Személyek:

Dernőyné Rákosi Szidi Dernőyi Horváth
Margit K. Gerő I. Erzsike Rudai
Kozárdi Vizvári Katalin Vizváriné

Kezdeté 7 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1899. évi szeptember hó 20-án.

Bibliás asszony.

Operett 3 felvonásban, 4 képbén. Szövegét írta Antony Mars és Maurice Hennequin. Fordította Heltai Jenő. Zenéjét szerzerette Victor Roger.

Személyek:

Chatellerault E. Küry	III. Ernő	Németh
Sarah Gazi	Chatellerault	Szirmai
Thea táncosnő Bárdy	Beaugency	Solymosi
Maréchalné Csatai	Pontbichet	Lubinszky
Paméla Harmath	Trénitz	Kovács
Carmen Makkos	Celestin	Kovács
Teréz Vidorné	Öreg bérlő	Ujvári
	Jolivet	Várnai

Kezdeté 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Szerda, 1899. évi szeptember hó 20-án.

Blaža Lujza asszony vendégfőléptével

Az „Arany Kakas”.

Bohózat 3 felv. Irta Blumenthal O. és Kadelburg G. Magyarosította Fái J. Béla.

Személyek:

Szikra Julis	Blaža Lujza	Klárika	Nógrády
Füge Antal Hegedüs	Dr. Gyárfás	Góth	
Dachsmayer Szathmáry	Müller	Tapolczai	
Erzsé	Varsányi I.	Flóris	Gyöngyi
Liza	Rostagni	Treszka	Sugár M.
Horváth Gál	Környös A.	Kazaliczky	

Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szerda, 1899. évi szeptember hó 20-án.

Tilos a bemenet.

Énekes bohózat 3 felvonásban. Irta: Mérei (Merkl) Adolf. Zenéjét szerzerette: Huszka Jenő. (Rendező: Szilágyi Vilmos. Karnagy: Fekete József.)

Személyek:

Bogár	Rózsahegyí Viki	Ledovszky
Gál	Dezséri Mártha	Szilassi
Adél	Bilkei Boros	Ráthonyi
Eszter	Láng Vizsga	Kardos

Kezdeté 7 1/2 óraker.

FŐVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.

a Krisztinavárosban.

Szerda, 1899. évi szeptember hó 20-án.

Aszalai uram leányai.

Vigjáték 4 felvonásban. Irta L' Arronge.

Kezdeté 7 óraker.

VÁROSLIGETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1899. évi szeptember hó 20-án.

Leopold Franciska urhölgy, a debreceni városi színház tagja vendégfőléptével: Fodor Bernát karnagy ur jutalomjátékánál:

Hoffman meséi.

Fantasztikus nagy operett 3 szakaszban.

Kezdeté 7 óraker.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

Ó-Budán.

Szerda, 1899. évi szeptember hó 20-án.

Sulamit, Jeruzsálem leánya.

Kélti opera 4 felvonásban, 7 képbén. Irta: Goldfa den Dávid. Zenéjét szerzerette: Dávidsohn Emánuel

Személyek:

Monaöch	Radó S. Abigail	Kápolnai
Sulamit	Kövessy Zigitang	Tukoray
Absolon	Érczkövy Erziel	Tarján

Kezdeté 7 1/2 óraker.

DALOS SZÍNHÁZ.

Szerda, 1899. évi szeptember hó 20-án.

Eszter.

Bibliai melódrama 3 képbén. Irta Zöldi Márton, a zenésített bibliai dalokat írta Mérei Andor, a zenét szerzerette és összeállította Singer Nándor.

Kezdeté 6 és fél óraker.

Ős-Budavára.

Ma szerdán, 1899. szeptember hó 20-án.

Utolsóelőtti hét.

Családi estély.

20 és 30 krajcáros nap.

Uj műsor a varietében.

2 ingyen színelőadás.

Belépődíj esti 7 óráig 20 krajcár, azután 30 kr.

Mérsékelt áru belépőjegyek a dohánytöszdekben kaphatók.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).

Albrecht Ferenc, bérlő.

Pénztárnyitás 7. — kezdeté 8 óraker.

Ma fellép a híres amerikai ének és táncosnő

La belle Miss Deyo

az új táncban ugymint szenzációs jelenetében.

„Lepkeébredés.”

Tom Belling

a világhírű bohóca Renz lovardából, mint varázs parodista.

Mr. Fred Hermann

Az ered. Barrison nővérek, Olly-Joly, továbbá „Der Heiratsschwindler”

énekes bohózat. Teloni Paula k. a.

és Sachs ur a bécsi Raimund színházról mint vendégek, ugymint az

új nagy szeptemberi műsor.

A mulató villanyos világítása Wüste és Rupprecht cég által épült saját gépei által eszközöltetik.

Jegyek elővételben kaphatók Weiss A. nyag dohánytöszdejében Károly-körut 26.

(Díkedvezmények az 1900-iki parisi világkiállítás alkalmából.)

F. évi szeptember hó 15-ével Ausztria és Magyarországól, továbbá azon túl fekvő államokból, valamint Bosznia és Hercegovinából az 1900-ki világkiállításra Párisba vagy viszont szállítandó tárgyakra névve engedélyezett szállítási díjkedvezményeket tartalmazó „összeállítás” című füzet jelenik meg.

Ezen füzet a fel- és leadó vasutak igazgatóságainál példányonként 10 kr. = 20 fillérért kapható.

Budapest, 1899. év szeptember havában.

A magyar kir. államasutak igazgatósága a részes vasutak nevében is. (Utány. nem díjaztatik.)

M. kir. államasutak igazgatósága.

123025.

C. II. 99.

Hirdetmény.

Osztrák-magyar-franció kötelék.

(Díkedvezmények az 1900-iki parisi világkiállítás alkalmából.)

F. évi szeptember hó 15-ével Ausztria és Magyarországól, továbbá azon túl fekvő államokból, valamint Bosznia és Hercegovinából az 1900-ki világkiállításra Párisba vagy viszont szállítandó tárgyakra névve engedélyezett szállítási díjkedvezményeket tartalmazó „összeállítás” című füzet jelenik meg.

Ezen füzet a fel- és leadó vasutak igazgatóságainál példányonként 10 kr. = 20 fillérért kapható.

Budapest, 1899. év szeptember havában.

A magyar kir. államasutak igazgatósága a részes vasutak nevében is. (Utány. nem díjaztatik.)

M. kir. államasutak igazgatósága.

123025.

C. II. 99.

Hirdetmény.

Osztrák-magyar-franció kötelék.

(Díkedvezmények az 1900-iki parisi világkiállítás alkalmából.)

F. évi szeptember hó 15-ével Ausztria és Magyarországól, továbbá azon túl fekvő államokból, valamint Bosznia és Hercegovinából az 1900-ki világkiállításra Párisba vagy viszont szállítandó tárgyakra névve engedélyezett szállítási díjkedvezményeket tartalmazó „összeállítás” című füzet jelenik meg.

Ezen füzet a fel- és leadó vasutak igazgatóságainál példányonként 10 kr. = 20 fillérért kapható.

Budapest, 1899. év szeptember havában.

A magyar kir. államasutak igazgatósága a részes vasutak nevében is. (Utány. nem díjaztatik.)

M. kir. államasutak igazgatósága.

123025.

C. II. 99.

Hirdetmény.

Osztrák-magyar-franció kötelék.

(Díkedvezmények az 1900-iki parisi világkiállítás alkalmából.)

F. évi szeptember hó 15-ével Ausztria és Magyarországól, továbbá azon túl fekvő államokból, valamint Bosznia és Hercegovinából az 1900-ki világkiállításra Párisba vagy viszont szállítandó tárgyakra névve engedélyezett szállítási díjkedvezményeket tartalmazó „összeállítás” című füzet jelenik meg.

Ezen füzet a fel- és leadó vasutak igazgatóságainál példányonként 10 kr. = 20 fillérért kapható.

Budapest, 1899. év szeptember havában.

A magyar kir. államasutak igazgatósága a részes vasutak nevében is. (Utány. nem díjaztatik.)

M. kir. államasutak igazgatósága.

123025.

C. II. 99.

Hirdetmény.

Osztrák-magyar-franció kötelék.

(Díkedvezmények az 1900-iki parisi világkiállítás alkalmából.)

F. évi szeptember hó 15-ével Ausztria és Magyarországól, továbbá azon túl fekvő államokból, valamint Bosznia és Hercegovinából az 1900-ki világkiállításra Párisba vagy viszont szállítandó tárgyakra névve engedélyezett szállítási díjkedvezményeket tartalmazó „összeállítás” című füzet jelenik meg.

Ezen füzet a fel- és leadó vasutak igazgatóságainál példányonként 10 kr. = 20 fillérért kapható.

Budapest, 1899. év szeptember havában.

A magyar kir. államasutak igazgatósága a részes vasutak nevében is. (Utány. nem díjaztatik.)

M. kir. államasutak igazgatósága.

123025.

C. II. 99.

Hirdetmény.

Osztrák-magyar-franció kötelék.

(Díkedvezmények az 1900-iki parisi világkiállítás alkalmából.)

F. évi szeptember hó 15-ével Ausztria és Magyarországól, továbbá azon túl fekvő államokból, valamint Bosznia és Hercegovinából az 1900-ki világkiállításra Párisba vagy viszont szállítandó tárgyakra névve engedélyezett szállítási díjkedvezményeket tartalmazó „összeállítás” című füzet jelenik meg.

Ezen füzet a fel- és leadó vasutak igazgatóságainál példányonként 10 kr. = 20 fillérért kapható.

Iskolai hegedűk

3, 4, 5, 6 frt s feljebb, teljesen felszerelve (tokkal, vonóval és gyantával együtt) 7, 8, 9, 10 frt s feljebb, valamint az összes iskolai és zenekari hangszerek, ugyszintén harmonikumok iskolai használatra a legjutányosabban szerzeretők be: Sternberg Armin és Testv. cs. és kir. udvari hangszer-gyár, BUDAPEST.

Kerepesi-ut 36. szám.

Külön zongoratermek Kosuth Lajos-u. 22., (Károly-körut sarkán) Zenepalota. Képes árjegyzék ingyen, de megnevezendő, hogy mitféle hangszerről kívánatik árjegyzék. Harmonikákról és zenélő-automatákról külön árjegyzék jelent meg.

M. kir. államasutak igazgatósága.

123025.

C. II. 99.

Hirdetmény.

Osztrák-magyar-franció kötelék.

(Díkedvezmények az 1900-iki parisi világkiállítás alkalmából.)

F. évi szeptember hó 15-ével Ausztria és Magyarországól, továbbá azon túl fekvő államokból, valamint Bosznia és Hercegovinából az 1900-ki világkiállításra Párisba vagy viszont szállítandó tárgyakra névve engedélyezett szállítási díjkedvezményeket tartalmazó „összeállítás” című füzet jelenik meg.

Ezen füzet a fel- és leadó vasutak igazgatóságainál példányonként 10 kr. = 20 fillérért kapható.

Budapest, 1899. év szeptember havában.

A magyar kir. államasutak igazgatósága a részes vasutak nevében is. (Utány. nem díjaztatik.)

M. kir. államasutak igazgatósága.

123025.

C. II. 99.

Hirdetmény.

Osztrák-magyar-franció kötelék.

(Díkedvezmények az 1900-iki parisi világkiállítás alkalmából.)

F. évi szeptember hó 15-ével Ausztria és Magyarországól, továbbá azon túl fekvő államokból, valamint Bosznia és Hercegovinából az 1900-ki világkiállításra Párisba vagy viszont szállítandó tárgyakra névve engedélyezett szállítási díjkedvezményeket tartalmazó „összeállítás” című füzet jelenik meg.

Ezen füzet a fel- és leadó vasutak igazgatóságainál példányonként 10 kr. = 20 fillérért kapható.

Budapest, 1899. év szeptember havában.

A magyar kir. államasutak igazgatósága a részes vasutak nevében is. (Utány. nem díjaztatik.)

M. kir. államasutak igazgatósága.

123025.

C. II. 99.

Hirdetmény.

Osztrák-magyar-franció kötelék.

(Díkedvezmények az 1900-iki parisi világkiállítás alkalmából.)

F. évi szeptember hó 15-ével Ausztria és Magyarországól, továbbá azon túl fekvő államokból, valamint Bosznia és Hercegovinából az 1900-ki világkiállításra Párisba vagy viszont szállítandó tárgyakra névve engedélyezett szállítási díjkedvezményeket tartalmazó „összeállítás” című füzet jelenik meg.

Ezen füzet a fel- és leadó vasutak igazgatóságainál példányonként 10 kr. = 20 fillérért kapható.

Budapest, 1899. év szeptember havában.

A magyar kir. államasutak igazgatósága a részes vasutak nevében is. (Utány. nem díjaztatik.)

M. kir. államasutak igazgatósága.

123025.

C. II. 99.

Hirdetmény.

Osztrák-magyar-franció kötelék.

(Díkedvezmények az 1900-iki parisi világkiállítás alkalmából.)

F. évi szeptember hó 15-ével Ausztria és Magyarországól, továbbá azon túl fekvő államokból, valamint Bosznia és Hercegovinából az 1900-ki világkiállításra Párisba vagy viszont szállítandó tárgyakra névve engedélyezett szállítási díjkedvezményeket tartalmazó „összeállítás” című füzet jelenik meg.

Ezen füzet a fel- és leadó vasutak igazgatóságainál példányonként 10 kr. = 20 fillérért kapható.

Budapest, 1899. év szeptember havában.

A magyar kir. államasutak igazgatósága a részes vasutak nevében is. (Utány. nem díjaztatik.)

M. kir. államasutak igazgatósága.

123025.

C. II. 99.

Hirdetmény.

Osztrák-magyar-franció kötelék.

(Díkedvezmények az 1

Minden szó egyszeri beiktatása...
betűkből 2 kr. Címelt ellátott hirdetésekért külön 30 kr. kincstári bélyegdíj jár.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Levélbeli tudakozódásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

ARPÓ HIRDETÉSEK és ELŐFIZETÉSEK felvételnek a

BUDAPESTI NAPLÓ

részére a kiadóhivatalban József-körút 18., valamint a következő dohány-társulatokban:

Breuer nővérek, Teréz-körút és Podmaniczky-utca sarok.

Nemecsek-féle tőzsde Pótfő-tér.

Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.

Benda Józsefné, Andrássy-utca 59.

Schwartz hirdetési iroda Marokkói-utca 2.

Sopronyi V., dohány-nagy-tőzsde, Kerepesi-ut. 1.

Deutschk Miksáné, Andrássy-utca 38.

Szántó Már tőzsdé-ében, Kecskeméti-utca 14.

Dear boss! Everything in order. You can come! Yours old one.

Nyolc év. Édes szívem! Fájdalom nem jöhettek. Ha majd otthon leszel, tudasad cimedet, hogy irhassak. Ezerszer ölel, forrón csókol s gondolatban mindig veled van. — ád. 4950

M...ja D...ha D...scha

Olvastam-e 7-én soraimat s mily gondolatot fűzött azokhoz? Ernek közlésem megkaphatni reméltem, mert csak annak "kérsét" megtöltötte, de nem "remélni." Avagy megtöltötte "ezt" is? Részemről az elmúlt édes napoknak emlékre való tekintettel ezt lehetetlenem tartom, de ha mégis? szívem valóban még, ez esetben sen lenne képes szeretett Üdvöském ellen keserűséget érezni, mert jól tudja imádatom, hogy Oné a lelmem és egész lelkem Egészséges-e szeretett Üdvöském? Ezerszer üdvözlöm és ugyanannyiszor csókolom. Sei geliebt. 4955

Mely intelligens

uri ember volna hajlandó egy sikkes urinókné 100 frtot kölcsön adni havonkénti 10 frt visszafizetésre. Levelek kiadóba "Magda" címen kéretnek, 4925

Hivatalnok

jobb állásban egy csinos szellemes (vagyon mellesleg) hölgy ismeretséget keresi. Levelek "30 éves" jellege alatt a kiadóba kéretnek. 4951

Menyasszonyok! Völegények

A házasságkötéshez szükséges okira ok beszerzésére, a netáni a kadiyok alól való felmentések kioszközelsége s a kihirdetések körüli eljárások sok vezsödséggel, pénz- és időpazarlással járnak. Legcélszerűbb tehát ugy a fővárosi, mint vidéki házassulandóknak az

„Országos Esketészi Ügyvivőség”-hez VII., Kerepesi-ut. 14. fordulni, hol csekély díjért néhány nap alatt minden elvégeztetik.

Butor

1 faragott hálószoba, ebédlő, kredenz, divány, asztal, szék olcsón eladó. Kertész-utca 18. ajtó 2. 4952

Erős tanoncok

kerestetnek első rangú kö- és könyvnyomda részére. Cím a kiadóhivatalban. 2539

Egy perfekt

német-francia kisasszony, kitűnő zongora- oktató, még egy pár órával rendelkezik. Levelek "B. M." alatt kéretnek a kiadóba hol a cím is megtudható. 2538

Egy segéd

kerestetnek, rőfös szakmából megkívánatik hogy az illető ügyes eladó, csinos külsejű és jó modorú legyen. Ajánlatok lehetőleg arokképpel Bartalan úrhoz küldendők, Miskolcra. 4948

Vetőgép

17 soros Nicholson-féle egészen jó karban eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2542

Kétjárú

36 collos kövekkel ellátott malomszerkezet azonnal eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2543

Fehérnemű javítási

munkát elfogad egy elszegényedett özvegy ezredorvosné a legolcsóbb árban, ki ezen a téren művészes gyakorlattal bír. Ugyanott műtömi munkák a legszebb kivitelben készítetnek. Címet megadja ezen lap kiadóhivatala. 2541

Lakásdíszek,

minden tárgyon látható feltűnő olcsó árban, Hegedűs Zsigmondnál, Andrássy-utca 56. Olajfestmények, acélmetszetek, aquarellek, szentképek, paravánok, képállványok, álló lámpák selyemernyővel, oszlopok, florentini és velenecsi tükrök, órák, palmadények, szobrok, iró-, dolgozó-, dohányzó-, szerviz-, szalon- és kátyázóasztalok, álló és fali etágerek, iró-készletek, bronz-, porcellán- és majolika-nippes stb. Dus választék lakodalmi ajándékokban.

Szolid leány

kerestetik kisebb gyermek mellé, ki azzal jól és figyelmesen tud bánni. Cím a kiadóhivatalban. 2540

Jó házból való

4 polgárit végzett izr. magyar leány bönneknak ajánlikozik. Cím a kiadóhivatalban. 4949

Ujfundlandit

keresek megvételre, tiszta faj, 1 éves és szobatiszta legyen. Ajánlatokat kérek "Ujfundlandi" címen e laphoz, melyben utolsó ára is jeleztesék. 2535

Bernát falván

(Pusztapéterin) 1500 □-6l telek kuttal együtt sürgősen eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2536

Olcsó telek eladó.

Pest közelében 1500 □-6l telek azonnal eladó, esetleg négy részbe is osztható. Cím a kiadóhivatalban. 2537

Kelemen Ida Női divatterme

V., Nagy koronautca 5. Ismét megnyitott, a hol a legdivatosabb angol és francia női ruhák gyorsan és izléselesen készülnek. Gyászruhák 24 órában belül elkészülnek. 8412

Ügyes szabóné

ajánlikozik házakhoz és házon kívül is mérsékelt díjazásért. Cím a kiadóhivatalban. 2341

Jogi vizsgákra

gyorsan és biztos eredményvel előkészítünk. Cím a kiadóhivatalban. 2534

Andrássy-nti lakás

(II-ik emelet) három szép utcai, két nagy udvari szoba mellékhelyiségekkel elutazás miatt november elsejére jútiyosan kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 2481

Kereskedelmi iskolai tanárjelölt

nagyon halás tudna lenni azon hölgynek, ki öt egy korrepetitori vagy nevelői álláshoz segiténé. — Szíves ajánlatok "Hálás" jellege alatt poste restante főposta kéretnek. 2537

Földbirtokért

elcsereendő bérház 3000 frt tiszta jövedelemmel, 40000 frt értékben. Cím a kiadóhivatalban. 4966

Gimnáziumi és redtszkolai tantárgyakból:

magyarul, németül, franciául, latinul, görögül elismert legjobb módszer szerint tanít külön philologus és matematikus. Elfogad magántanulókat (penzióval vagy a nélküli). Előkészít pótvizsgára, egy-éves önkéntességi szolgálatra jogosító vizsgára és érettségire. Goitein Henrik Budapest, VI., Teréz-körút 32. II. emelet 14. 4400

Stenografia.

A magyar vagy német gyorsírásban teljesen ki képez okl. gyorsírás-tanár. Cím a kiadóhivatalban. 2532

Házi tanítóul

ajánlikozik egy ebben jártas technikussal. Cím a kiadóhivatalban. 2531

Zongorórakat

ad szerény díjazásért a m. kir. zeneakadémia egy másodéves hallgatója. Cím a kiadóhivatalban. 2527

Egy családiház

bérbe vagy eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2526

Alapos oktatást

nyújt cimbaiontanítóné Allaga-iskola szerint. Cím a kiadóhivatalban. 2524

Két hold szőlő

azonnal eladó Főthoz közel a dunakeszi határban. Cím a kiadóhivatalban. 2523

Női kereskedelmi

iskolát jó sikerrel végzett leány irodai alkalmazást keres. Szíves ajánlatok a kiadóba "Szorgalmas" címen kéretnek. 2512

English lessons.

Angolul tanulni óhajtoóknak kitűnő gyakorlati tanító bíró szüleitől angol tanító áll rendelkezésükre mérsékeltáron. Methodusa igen előszerű és érdekes, miáltal tanítványai nagyon rövid idő alatt alaposan elsajátítják emittett nyelvet. Próbalekét is ad. Leveleket "Mr. Scott" jellegével kér e laphoz. 6725

Köser huszfüstölde

a legélénkebb helyen, bor és sör engedélyvel, hol intelligens urak déiben és este étkeznek, azonnal eladó. Levelek "jó tüzet" jellege alatt a kiadóba kéretnek. 2515

R. G.

Tudok egy dalt én is, — de sokkal szebbet. 4954

Egy tanuló

felvétetik Vajner Andor fűszer-üzletében. Budapest, Sándor-tér. 4953

Ménesi csemege

szőlő nemesfajú róza, valamint legfinomabb kevert arad-högy aljai csemegefajók 5 kilogramos postakosarakant bérmetve bármely állomáshoz — 2 frt 30 krért kapható — utánvét mellett Ring Zsigmondnál Aradon.

Köhögésnél,

rekedségnél vegyen 30 krért Réthy-féle pemete-füccukorkát.

Megay

Bohéme-tortája a legjobb tortája 1 ft 25 kr. beküldése után Megay Róbert cukrász Miskolcon, megküldi önnök bérmentesen. Kapható Budapestben: Szénes Edecs. és kir. udvari szállító és Szimon István uraknál. Budán: Gaizler Béla, udvari szállító. Aradon: Ring Zsigmond, Fejér Gyula. Nyit-ráru: Aitner Ferenc. Szombathelyen: Kikaker Kálmán. Fehértéplompon: Stefanovic János. Nagyváradon: Kádár János. Debrecenben: Geréby utó-dai uraknál.

4000 □-6l telkek, □-6le 3 forintjával a ke-lenföldi vasuti állomás közvetlen közelében remek fekvéssel beállott anyagi viszonyok folytán eladó. Venni szándékozók ajánlatát "Br. V." jellege alatt e lap kiadóhivatala továbbítja.

Nevelőnök

észak- és dél németoniak angol és franciánok gyermekkeresésznök, zene és nyelvtanítónök főnapokra is azonnali alkalmazást keresnek. Okleveles magyar tanítóknök zene és nyelv ismerettel, vagy a nélkül sürgősen keresek Szegheóné S. Lujza Budapest, Erzsébet-körút 30.

Butor-occasio.

Fizetéseketlené vált butorkereskedők és butorkészítők szarmazó 20 szoba butor becsáron alul, készpénzfizetés ellenében szabad kézből eladó, mely legmodernebb kivitelű háló-, ebédlő-, szalon- és urizsoba- berendezésekből áll. Különféle függönyök, szőnyegek, tükrök, olajfestmények és számos más becses tárgyak. Budapest, Kerepesi-ut. 64. I. em.

Fő-urak

és birtokosoknak az egész országban ajánljuk az ősi és régi idény beálvával szolgáló személyzetüknek divatosan és jó mégis olcsón való kiruházását.

SCHWARZ M. L.

Budapest, V., Váci-körút 4. sz. kizárólagos libériakereskedésre, hol a legnagyobb választékban, minden nagyságban egy magyar, mint német bundák valamint német és francia libériák raktaon tartanak. Különlegesség: himzett kocsisszúr gazdag himzéssel minden színben és nagyságban a legnagyobb választékban.

Zalogházi

cédulákat vesz. Eladók 13 latos ezüst evökészleteket, grammja 5 kr., girandolokat, gyertyatartókat, haltalakat, jtalcaikat, grammja 6 kr., 12 darab ezüst evökészek 6 frt 50 kr., teljes 12 szemelyre való teljes evökészleteket 138 frttól kezdve, dus választék mindennemű ezüst műtövis tárgyakban, arany ferfilanóok köllöggóval, grammja 85 kr., masszív arany gyűrűk 2 frt 40 król, tula remon-torak 6 frt.

Grünberger Armin

Béla örökösai Budapestben, IV., Városház-tér 9. I. em. 23 Harisbazar. Képes árjegyzéket bérmentve és ingyen.

VALÓ.

di francia különlegessége (gummi és halhólyag, ugyszintén összes női övszer) F. Bergerand filis legbirnevesebb párisi gyárostól legelőnyösebben beszereshetők: POLGÁR SÁNDOR-nál BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 50

Első budapesti Kávemagazin

szétküldési osztálya

kávé

Elvámolva és bérmentve. Postán utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldésével 4 1/2 kg. Kuba, Mocco, Jáva. Gyöngy 6.50 1/4 kg. Császár kev. tea 1.50 1/4 kg. Karaván tea 1.40 1/4 kg. Törmelék tea .90 1 kg. Takarékkávé .80

Belák István

BUDAPEST, VII., Rottenbiller-u. 4.

CSAK

Hoffmann's ETPOR Pepsinnet dupla dobozban kis zsebdobozzal és bevévő kanállal

Cheviot öltöny kék vagy fekete 16 frt, Loden öltöny minden színben 15 frt, Felöltő 8 frt, Havelok egész gallérral 8 frt, mindentiszta gyapot.

Rothberger Jakab

cs. és kir. udvari szállító Budapesten, IV., Váci-utca 23. Használt ruhák ujrakiosereltetnek a legmagasabb árban beszámítanak.

ez a legjobb a gyomornak

Egészségesek és gyomorbetegek, felnötök meg gyermekek csak ezt a készítményt használják jó gyomruk rendben tartására, rossz emésztésük javítására. 1 eredeti doboz zsebdobozzal és kanállal 1 frt — kr. 1 egyszerű tartalék-doboz frt 85 kr.

LUX MIHÁLY

drogna, vegyi- és illatszertüzletében Budapest, Múzeum-körút 7. szám.

Orvosilag megvizsgálva.

Legfölsőbb napi árak. Naponta szétküldés postacsomagokban is.

VALÓ.

di francia különlegessége (gummi és halhólyag, ugyszintén összes női övszer) F. Bergerand filis legbirnevesebb párisi gyárostól legelőnyösebben beszereshetők: POLGÁR SÁNDOR-nál BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 50

Első budapesti Kávemagazin

szétküldési osztálya

kávé

Elvámolva és bérmentve. Postán utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldésével 4 1/2 kg. Kuba, Mocco, Jáva. Gyöngy 6.50 1/4 kg. Császár kev. tea 1.50 1/4 kg. Karaván tea 1.40 1/4 kg. Törmelék tea .90 1 kg. Takarékkávé .80

Belák István

BUDAPEST, VII., Rottenbiller-u. 4.

Nagy kereset

kiadkozlik tevékeny, ügyes bevezető a reprezentatív tudó uraknak minden részleket mint mellékkereset is. Ajánlatok "Erwerb" jellege alatt Schalek hirdetésel írodájának Bécs. I., cimzendő.

Kávé és Tea Fiuméből.

most érkezett ide! termés. — Szétküldés közvétel a tengeri hajóról. A legjobb keverékek. 1 zsák 2 kgr. Salvador-kávé 5.- 1 zsák 2 kgr. Rio-kávé 5.- 1 zsák 2 kgr. Szultán Mocca-kávé 5.80 vakavé 1 zsák 2kgr. Kuba-kávé 5.94 1 zsák 2kgr. Portorico 5.94 gyöngyková 1 zsák 2 kgr. Neigherry-kávé 6.60 1 zsák 2 kgr. Kékjáva 6.60 gyöngyková 1 zsák 2 kgr. Ceylon-kávé 6.80 1 zsák 2 kgr. Menado 6.80 kávé

Fratelli Deisinger

Fiume. Babos közhasznu magyarizó szótár kötve (2 frt) 1.50 Benedek Elek. A sziv könyve (1.80) 1.20 Betvárlendák, az alföldi rablólövőtörténet 1.- Karozag Vilmos. Lemondás, regény (1.20) 60 kr. kötve (2 frt) 1.- Kossuthy Géza, nevezetesebb bünesetek I, II, III, IV. egybekötve (4.80) 2.- Mihály Imre. Franciaország alatt. Elmények és Ealandok az Aquatoron (2 frt) 1.-, ugyanez kötve (3 frt) 1.- 1.60 Mokány Berci viselt dolgai (2 frt) 1.-, ugyanez kötve (2.50) 1.- 1.40 Marger Henry, Bohémvilág (1 frt) 50 kr., kötve (1.50) 1.- 80 Sztanoj Miklós, Karam-boltjék (2 frt) 1.- kötve (3 frt) 1.- 1.50 Tölvölgy Titusz, Van-e más világ? (A szellemek országából) (1.50) 1.-, ugyanez kötve (2 frt) 1.- 1.40 Zola Emil, Pascal orvos, regény (1.60) 80 kr. kötve (2 frt) 1.- 1.20 (A bekerített árak a volt bolti árakat jelölik.) Megrendelhetők a 'Budapesti Napló' kiadóhivatalában József-körút 18.